

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ”
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ

นางปาริชาติ แก้วกันยา

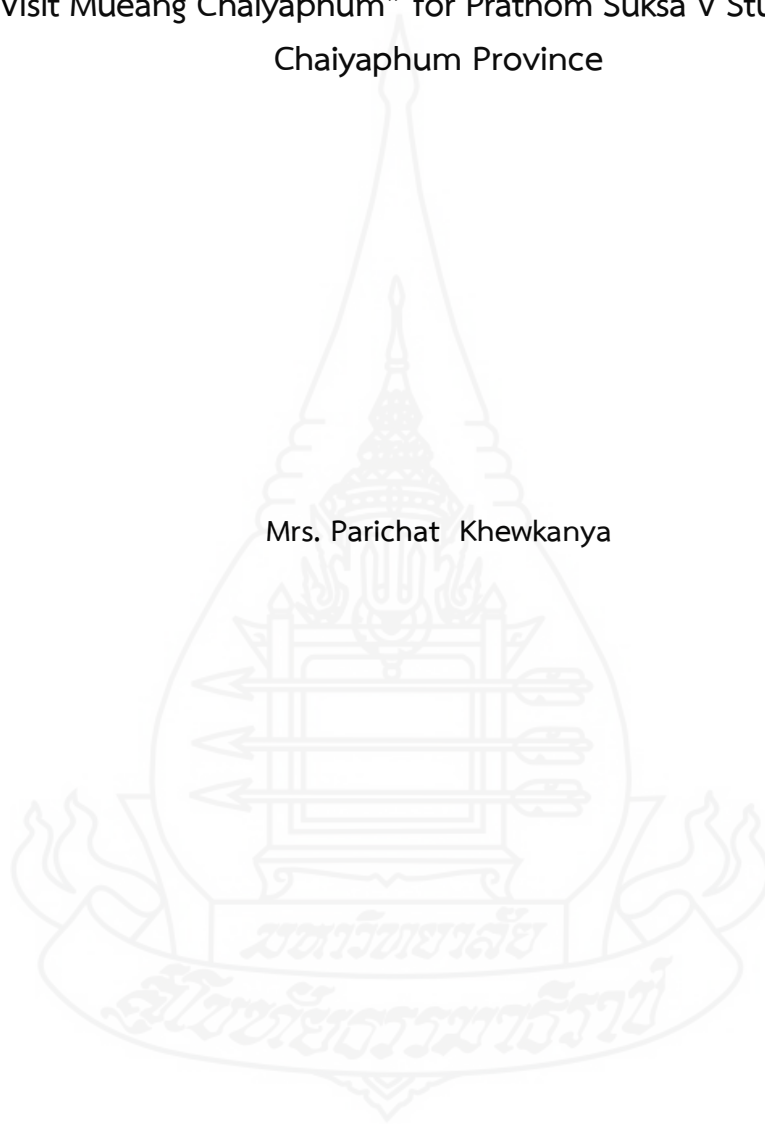

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled
“Visit Mueang Chaiyaphum” for Prathom Suksa V Students in
Chaiyaphum Province

Mrs. Parichat Khewkanya

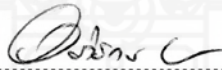

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ”
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ
ชื่อและนามสกุล นางปาริชาติ แก้วกันยา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

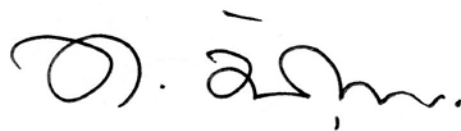
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะทะกร)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ

ผู้ศึกษา นางปาริชาติ แก้วกันยา **รหัสนักศึกษา** 2542103664 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุษะมาน

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ และ (2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ และ (2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาปรากฏว่า (1) หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเมืองชัยภูมิ จำนวน 5 เรื่อง คือ 1) เมืองผู้กล้า พระยาแล 2) ถักทอสายใยรัก สู้ผืนผ้า 3) หม่า ด้วยรักและคิดถึง 4) ของขวัญจากธรรมชาติ 5) ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง และภาพประกอบ และ (2) คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบ ด้านรูปแบบและการจัดรูปแบบ และด้านคุณค่าที่ได้รับอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชัยภูมิ ประถมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Reading Enhancement Book Entitled “Visit Mueang Chaiyaphum” for Prathom Suksa V Students in Chaiyaphum Province

Author: Mrs. Parichat Khewkanya; **ID:** 2542103664;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Apirak Anaman, Assistant Professor;

Academic year: 2017

Abstract

The purposes of this study were (1) to construct a reading enhancement book entitled “Visit Mueang Chaiyaphum” for Prathom Suksa V students in Chaiyaphum province; and (2) to verify quality of the constructed reading enhancement book.

The informants for this study consisted of a group of 3 experts on Thai language teaching and reading enhancement book construction and a group of 10 Prathom Suksa V students in Chaiyaphum province. The instruments employed for quality verification comprised (1) a reading enhancement book quality verification form for the experts, (2) a form for assessment of student’s satisfaction. Data were statistically analyzed using the percentage, mean, and standard deviation.

Findings of the study were as follows: (1) the constructed reading enhancement book had contents comprising 5 stories: 1) The Town of the Brave Phya Lae; 2) Knitting the Fiber of Love to Make Cloths; 3) Mum, with Love and Remembrance; 4) The Gift from Nature; and 5) Traditions, Beliefs, and Festivals; each of the stories contained end-of-story activities and illustrations; and (2) the quality of the constructed reading enhancement book, as verified by experts, was at the high level in all five aspects, namely, the contents, the language usage, the illustrations, the book appearance and format, and the benefits of the book; furthermore, the students’ satisfaction with the reading enhancement book was at the highest level.

Keywords: Reading Enhancement Book, Chaiyaphum, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุษะมาน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามผลการศึกษาค้นคว้า อย่างใกล้ชิดเสมอมา จนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร กรรมการสอบ ผู้ศึกษาซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ นางชลลดา ทิพย์วรรณма ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 นางเทวีวรรณ การปลุก ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และนางเพ็ญโฉม จันทโพธิ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความอนุเคราะห์แก้ไข เสนอแนะ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำให้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากบุคคลในท้องถิ่น ตลอดจนผู้บริหาร คณะครูที่ให้การกำลังใจด้วยดีเสมอมา และนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐ ๑๙ (บ้านค่าน้อย) ที่ได้ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

หากผลของการศึกษาค้นคว้ามี่มีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษา ผู้ศึกษาขอขอบ เป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดามารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความเมตตา ช่วยเหลือ และเอื้ออาทรแก่ผู้ศึกษา

ปาริชาติ แก้วกันยา

สิงหาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน	29
บทที่ 2 หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ	35
บทที่ 3 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปการศึกษา	92
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	104
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	105
ข รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ	110
ค แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ	112
ง ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	115
จ แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียน	120
ฉ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน	123
ประวัติผู้ศึกษา	128

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ความสนใจของเด็กในระดับวัยต่าง ๆ ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน	11

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากความคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เป็นเครื่องช่วยพิจารณาตัดสินใจนำแนวความคิดที่ได้จากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ เป็นช่องทางในการรับรู้ที่สามารถเลือกรับ และแสวงหาได้ตามโอกาสที่ต้องการ เป็นทางที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ได้ทั้งเชิงลึก เชิงกว้างอย่างไม่จำกัดขอบเขต การรับรู้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นต่อผู้อ่านทุกคน การพัฒนาทักษะให้ผู้นับถือเป็นปัจจัย พื้นฐานสำคัญยิ่งในการศึกษาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในชั้นที่เริ่มต้นการเรียนรู้ ต้องให้ผู้นับถือมีความสามารถในการอ่าน เพื่อให้ผู้นับถือใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การอ่านเป็นการให้คำบอกเล่าที่จะนำไปสู่ความรู้ ซึ่งจากความรู้นี้จะนำไปสู่ความฉลาดการอ่านเป็นการหาความรู้อย่างประหยัด เป็นการพักผ่อน เป็นการหาความสนุกผจญภัย การอ่านเป็นการหาทางแก้ไขปัญหา เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพอย่างหนึ่ง การอ่านเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความสดใสและความสำเร็จ การอ่านเป็นวิธีทางของการสื่อสารสัมพันธ์ทั้งทางจิตภาพ และกายภาพ นักวิชาการทางภาษาต่างยอมรับกันว่า การอ่านจะทำให้เป็นคนมีความรู้กว้างไกล การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นช่องทางในการรับรู้ที่สามารถเลือกรับ และแสวงหาได้ตามโอกาสที่ต้องการ เป็นทางที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ได้ทั้งเชิงลึก เชิงกว้างอย่างไม่จำกัดขอบเขต การรับรู้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นต่อผู้อ่านทุกคน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้นับถือเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นับถือต้องสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เป็นอย่างดี สามารถอ่าน เขียน ฟัง พูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างมีระบบ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และการใช้ภาษา เพื่อการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคลมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 2)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมาค่อนข้างมีปัญหา กล่าวคือ ผู้นับถือไม่มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรตั้งเป้าหมายไว้ จากสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางคนยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ผู้นับถือในระดับชั้นมัธยมศึกษาบางคนมีปัญหาเรื่องความเข้าใจในการอ่าน หรือผู้จบอุดมศึกษาบางคน มีความสามารถ ทางภาษาไม่เพียงพอต่อ

การปฏิบัติงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 2) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของจินตนา ไบกาชุย (2533, น. 45) ที่กล่าวว่าปัญหาในการอ่านที่เกิดกับเด็กส่วนใหญ่ คือ อ่าน ไม่คล่อง ไม่กล้าอ่านออกเสียงดัง อ่านไม่ได้ อ่านไม่ถนัด รอคอย อ่านในใจไม่เป็น และอ่านแล้วจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ มูลเหตุสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้วิชาภาษาไทยไม่บรรลุตามเป้าหมาย เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ทั้งสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ซึ่งปัญหาที่สำคัญ คือ สื่อ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ปราณี ปราบริปู, 2545, น. 57)

จากการศึกษาค้นคว้าและสอบถามผู้เชี่ยวชาญพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ช่วยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา เสริมสร้างทักษะการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ในหลักสูตร สอดคล้องกับคำกล่าว ของ อภิวัชรณ วีระสมิทธิ์ (2544, น. 19) ที่กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านจะเป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีไหวพริบ และไหวพริบดี เป็นอาหารสมอง ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้เด็กพัฒนาการด้านสติปัญญา และอารมณ์ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะการอ่านอย่างเต็มตามธรรมชาติ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านยังทำให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำสาระของหลักสูตรขึ้นใช้เองโดยการปรับเนื้อหาหลักสูตรให้เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้นการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านจึงสามารถสร้างโดยนำเนื้อหา เรื่องราวของท้องถิ่นมาเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียน เช่น บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ

หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญต่อผู้เรียนมากเพราะนอกจากเป็นการฝึกฝนทักษะการอ่านและช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้เรียนแล้วยังช่วยสนับสนุนให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยแต่เนื่องจากเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นเนื้อหาที่กว้าง ๆ ทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องราวที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนมากจึงทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจและไม่เกิดมโนทัศน์ในเรื่องที่เรียนด้วย ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในจังหวัดของตนเองบ้าง

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ขึ้น เป็นการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดชัยภูมิ โดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนและเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน อันจะเป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ตลอดจนทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ในท้องถิ่นของตน ให้เกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้ศึกษาสามารถดำเนินการได้ โดยการจัดทำและพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รวมทั้งผู้ศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพและได้รับการยอมรับ โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่สร้างขึ้น

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการอ่านเพื่อฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 5 เรื่อง

3.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) จำนวน 10 คน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ เมืองผู้กล้า พระยาแล ถักทอสายใยรัก สู้ผืนผ้า หม่า ด้วยรักและคิดถึง ของขวัญจากธรรมชาติ ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

4.2 คุณภาพของหนังสือ หมายถึง คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ตรวจสอบโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณภาพหนังสือ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 10 คน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 มีหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่มีคุณภาพ ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างความสนใจให้แก่เด็กเรียนส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและเห็นคุณค่าในท้องถิ่นของตน

5.3 ครูผู้สอนได้แนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการศึกษา แนวคิด หลักการทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

- 2.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.2 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.3 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.4 ประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.5 หนังสือส่งเสริมการอ่านกับเด็กในวัยต่าง ๆ
- 2.6 รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.7 หลักการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.8 ลักษณะของภาพประกอบ
- 2.9 ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.10 การจัดหน้าและรูปเล่มของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.11 ลักษณะที่ดีของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.12 ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- 2.13 การประเมินคุณภาพของหนังสือ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชัยภูมิ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 2) ได้ประกาศเรื่องการกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประมาณร้อยละ 70 ของแต่ละสาระการเรียนรู้พร้อมทั้งได้จัดทำเอกสารการจัดสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้น เพื่อให้สถานศึกษามีกรอบของเนื้อหาสาระเพื่อใช้เทียบเคียงกับกรอบของเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดทำ และให้ความเข้าใจที่ตรงกันว่า สาระการเรียนรู้แกนกลางร้อยละ 70 ที่กระทรวงศึกษาได้จัดทำให้นั้นเป็นร้อยละ 70 ของเนื้อหาสาระในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การเรียนรู้แกนกลางร้อยละ 70 ปรากฏอยู่ 2 แห่ง คือ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 12 ปี โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกเนื้อหาความเป็นท้องถิ่น สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งมีรายละเอียดในหลักสูตรดังนี้

6.1.1 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

1) การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำ ประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2) การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

3) การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4) หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5) วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษา ข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ บทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

6.1.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 4) ได้กำหนดสารและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดังกล่าว ผู้รายงานได้นำสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

6.1.3 คุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 5) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ดังนี้

1) อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

2) มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกละเอียดและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

3) พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุป จากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

4) สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้ และเข้าใจ ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี ๑๑

5) เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

6.1.4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 24) ได้กำหนดสาระการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

- 1) การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง
- 2) อธิบายความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่เป็นการบรรยายการพรรณนา
- 3) อธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย
- 4) แยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
- 5) วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
- 6) อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม
- 7) อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
- 8) มีมารยาทในการอ่าน

จากสาระการอ่านดังกล่าว การที่ครูจะสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่าน และประสบความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น เป็นงานที่ต้องอาศัยการวางพื้นฐานและปลูกฝังความคิดที่ดีให้เกิดกับผู้เรียน ครูผู้สอนต้องมีการวางแผน มีสื่ออุปกรณ์ และวางลำดับขั้นตอนของการสอนให้ดีซึ่งจะเป็นสิ่งสนับสนุนการสอนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ดังที่ ธวัช วันชูชาติ (2542, น. 33) กล่าวไว้ว่า การวางพื้นฐานด้านการอ่านจะเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมการฝึกอ่าน เขียน อักษรไทยและการเขียนคำ กลุ่มคำ เรียบเรียงคำเป็นประโยคและเขียนเรียบเรียงเนื้อความตามรูปแบบทักษะการเขียน จะพัฒนาไปได้ด้วยดีต้องอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การใช้สื่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ กอปรกับความตั้งใจจริงของครูเป็นกำลังสำคัญ และการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนานักเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ในมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดไว้

6.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

6.2.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

นักวิชาการและนักการศึกษา ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2535, น. 11) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่มุ่งให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะการอ่านไปในตัว โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อ ประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรม ดึงดูดของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือ สารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น”

จินตนา ไบกาชุย (2534, น. 20) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านคือหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และนิสัยรัก การอ่านยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ ความคิด มีคติ และมีสาระประโยชน์

วีระ ตันตระกูล และคณะ (2533, น. 38) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่มีเนื้อหาไม่หลายประเด็น เน้นที่ความสนุกสนาน มุ่งส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน ปฏิบัตินิสัยรักการอ่าน ให้แก่เด็ก ตลอดจนการเสริมสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นแก่เด็ก

ประเทิน มหาจันทร์ (2530, น. 230) กล่าวว่า หนังสืออ่านประกอบ นอกเหนือไปจากหนังสือแบบเรียนโดยตรง ใช้ภาษาง่าย ๆ พอที่จะเข้าใจได้ ไม่มีสำนวนโวหารอย่าง ผู้ใหญ่ ตัดข้อความที่เด็กไม่สนใจออก คำเรื่อง และวิธีดำเนินเรื่องไม่ซับซ้อนจนเกินไป ความยาว พอเหมาะกับความสามารถของเด็ก และที่สำคัญต้องมีภาพประกอบด้วย มีลักษณะชวนให้อ่าน ดึงดูด ความสนใจของเด็ก สามารถให้ทั้งความรู้ ความบันเทิง

สำลี รักสุทธี (2544, น. 58) ได้ให้ความหมายของ หนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะ การอ่านไปในตัว โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงาม ของสังคม เป็น หนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญาและบันเทิงซึ่งอาจจะเป็นหนังสือเรื่องสั้น ๆ เช่น นิทาน ตำนาน นิยาย นวนิยาย สารคดี วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น และลักษณะของหนังสือควรมี รูปเล่มสวยงาม มีภาพประกอบที่สดใส

ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือที่อ่านแล้ว ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิด จินตนาการสร้างสรรค์ อยากรู้อยากอ่านเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมทักษะ การอ่านมากขึ้นที่สำคัญคือส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มากขึ้น

6.2.2 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 38-39) ได้ กล่าวไว้ ถึงลักษณะทั่วไปของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า

1) มีภาพประกอบ คือหนังสือส่งเสริมการอ่าน จะต้องมีการประกอบเนื้อหา โดยเฉพาะหากเป็นสำหรับเด็กเล็กจะมีภาพทุกหน้า สี และขนาดของภาพจะต้องเหมาะสมกับวัย และ จิตวิทยาของเด็ก

2) การเขียนตัวอักษร ลักษณะของตัวอักษรต้องเป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้อง และอ่านง่าย ขนาดและสีเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3) ความยาวของเรื่อง ความยาวที่นิยมเขียนทั่วไป คือ 16-24 หน้าและในแต่ละ หน้าไม่ควรมีความหนาแน่น เพราะความสนใจของเด็กจะมีในระยะสั้นๆ ถ้ายาวเกินไปเด็กจะเบื่อ ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน จะเป็นเช่นไรนั้น คงต้องขอยกเอา

คำอธิบายของคณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงาน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้จัดพิมพ์หนังสือสภาพ และแนวโน้มของหนังสือเด็ก ออกเผยแพร่ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2537 มาเป็นแนวสรุปอ้างอิง และหนังสือส่งเสริมการอ่านก็อนุโลมอยู่ใน ลักษณะคำอธิบายนี้ ซึ่งลักษณะ ของหนังสือส่งเสริมการอ่านสรุปได้กว้าง ๆ เป็น 5 ประการ คือ

- 1) เรื่องสำหรับเด็กต้องสั้นกว่าเรื่องของผู้ใหญ่
- 2) ภาพประกอบเรื่องสำหรับเด็ก มีบทบาทมากกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีหรือไม่มีก็ได้
- 3) คำโครงเรื่องสำหรับเด็กง่ายกว่าเรื่องของผู้ใหญ่เป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่

ซับซ้อนมากนัก

4) เรื่องสำหรับเด็ก เน้นในด้านบทบาทการกระทำของตัวละครมากกว่า
ความรู้สึกรักนึกคิด

5) ตัวเอกของเรื่องมักจะเป็นเด็ก หรือสัตว์

6.2.3 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่
กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดทำ เพื่อเป็น
ความรู้เสริมประสบการณ์แก่นักเรียน จินตนา ไบกาซูกิ (2534, น. 27 – 29) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

- 1) ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลินสนองความต้องการ
ของเด็ก
- 2) ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก
- 3) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญตามวัย
- 4) ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่
เด็ก

5) ช่วยให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง เกิด
นิสัยรักการอ่าน ดำรงคงอยู่ตลอดไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เด็กในอนาคต ในแง่ที่รู้จักใช้การอ่าน
เป็นเครื่องมือหาความรู้

- 6) ช่วยทดแทนความรู้สึกที่เด็กขาดหายไป
- 7) ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะกับวัยเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีความสำคัญสำหรับ
เด็กมาก เพราะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
พัฒนาการใช้ภาษาของเด็ก ฝึกให้เด็กเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ และเป็นการใช้เวลาว่าง
ให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

6.2.4 ประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การแบ่งประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่าน (หนังสือเด็ก) นั้นมีนักวิชาการ
หลายท่านได้แบ่งไว้หลายลักษณะ เช่น

- 1) แบ่งโดยยัติวิธีเขียนเป็นหลัก
- 2) แบ่งโดยยัติรูปแบบของหนังสือเป็นหลัก
- 3) แบ่งโดยยัติวัยของเด็กเป็นหลัก

วินัย รอดจ่าย (2534, น. 9) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหนังสือเด็ก ได้แบ่ง
หนังสือส่งเสริมการอ่านออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ประเภทบันเทิงคดี คือ หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
แก่เด็ก เขียนได้ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง แบ่งออกได้ ดังนี้

- 1.1) นิทาน
- 1.2) นวนิยาย
- 1.3) เรื่องสั้น

- 1.4) เรื่องแปล
  - 1.5) การ์ตูน
  - 2) ประเภทสารคดี คือ หนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็ก แบ่งออกได้ ดังนี้
    - 2.1) สารคดีทั่วไป
    - 2.2) สารคดีชีวประวัติ
    - 2.3) สารคดีท่องเที่ยว
  - 3) ประเภทร้อยกรอง คือ หนังสือประเภทบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แบ่งออกได้ ดังนี้
    - 3.1) ร้อยกรองสำหรับเด็ก แบ่งออกได้ดังนี้
      - 3.1.1) เพลงกล่อมเด็ก
      - 3.1.2) เพลงปลอบเด็ก
    - 3.2) ร้อยกรองสำหรับเด็กวัยรุ่น ยังแบ่งออกได้
      - 3.2.1) เพลงประกอบการเล่นของเด็ก
      - 3.2.2) ปริศนาคำทาย
      - 3.3.3) บทกลอนสอนใจวัยรุ่น
- การแยกประเภทหนังสือส่งเสริมการอ่านอาจแยกประเภทตามลักษณะการเขียนได้ดังนี้

เขียนได้ดังนี้

- 1) รูปแบบอธิบาย สามารถจำแนกแยกย่อยออกไปได้หลายรูปแบบ เช่น
  - 1.1) การเขียนให้ความหมาย
  - 1.2) การเขียนบอกเหตุผล
  - 1.3) การเขียนอธิบาย
  - 1.4) การเขียนเปรียบเทียบ
  - 1.5) การเขียนแสดงกระบวนการ
  - 1.6) การเขียนเสนอปัญหาและการแก้ปัญหา
  - 1.7) การเขียนวิเคราะห์
  - 1.8) การเขียนตามเกณฑ์หรือประเภท
- 2) รูปแบบพรรณนา
- 3) รูปแบบบรรยาย
- 4) รูปแบบนิยายหรือนิทาน
- 5) รูปแบบคำประพันธ์

ส่วนใหญ่หนังสือที่มุ่งเสนอความรู้ ความคิดรวบยอด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Information books) มักจะนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอธิบายความหมายมากกว่ารูปแบบอื่น และโดยทั่วไปแล้วหนังสือเล่มหนึ่งมักจะเสนอเนื้อหามากกว่ารูปแบบเดียว

6.2.5 หนังสือส่งเสริมการอ่านกับเด็กในวัยต่าง ๆ

ลักษณะการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน จะต้องเขียนขึ้นให้มีลักษณะส่งเสริมการอ่านจริง ๆ คือ เมื่อผู้อ่านคือเด็กส่วนใหญ่อ่านแล้วรู้สึกสนุกสนาน อยากอ่านเพิ่ม ไม่รู้สึก

เปื้อน นั่นแหละคือการส่งเสริมการอ่าน ดังนั้นการเขียนหนังสือประเภทนี้ ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้อ่าน คือเด็กเป็นสำคัญ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติจิตวิทยาการอ่านของเด็ก เทอร์แมน และสิมา ได้สำรวจความสนใจเกี่ยวกับด้านการอ่านหนังสือของนักเรียนในต่างประเทศ เขาได้แยกแยะความสนใจด้านการอ่านหนังสือของเด็ก ๆ ตามอายุ ได้ดังนี้ (อ้างถึงใน ถวัลย์ มาตรฐาน. 2535, น. 17 - 18)

ตารางที่ 1.1 ความสนใจของเด็กในระดับวัยต่าง ๆ ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มอายุ/ปี	ความสนใจและเรื่องที่อ่าน	หมายเหตุ
6 - 7 ปี	1. ชอบและสนใจอ่านเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย 2. นิทานเกี่ยวกับธรรมชาติ	1. ลักษณะสั้น ๆ
8 ปี	1. เทพนิยาย 2. เริ่มชอบนิทานที่มีเรื่องราวเหมือนจริง	
9 ปี	1. สนใจเทพนิยายที่ใกล้กับชีวิตจริง 2. ลดความสนใจเกี่ยวกับเทพนิยาย	
10 ปี	1. ชอบเรื่องผจญภัย 2. นิทานเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในต่างแดน 3. การท่องเที่ยว 4. ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ 5. หนังสือเกี่ยวกับเครื่องยนตกลไกต่าง ๆ 6. นิยายโบราณ 7. ตำนานบางเรื่อง	1. เฉพาะผู้ชาย
11 ปี	1. สนใจเรื่องผจญภัยลึกลับ 2. ชอบเรื่องวิทยาศาสตร์มากขึ้น 3. เรื่องสัตว์และนิทานเกี่ยวกับธรรมชาติ	1. เด็กผู้ชาย 1. เฉพาะเด็กผู้ชาย 2. เริ่มลดความสนใจลง
12 ปี	1. เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประวัติ 2. บ้านและโรงเรียน 3. เรื่องผจญภัย 4. นวนิยายสำหรับผู้ใหญ่	1. เด็ก ๆ ชอบอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น 1. เด็กผู้ชาย 2. เด็กผู้หญิง
13 - 14 ปี	1. งานอดิเรก สนใจเรื่องกลไกและวิทยาศาสตร์มากขึ้น 2. นิยายโรมานซ์ (รัก ๆ ใคร่ ๆ) 3. เรื่องผจญภัยของเด็กผู้ชาย	1. เด็กผู้ชาย 1. เด็กผู้หญิง 2. เด็กผู้หญิง

ในส่วนของประเทศไทยเรานั้น มีผู้วิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กไว้หลายแห่ง เช่น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ “รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็ก และเยาวชนไทย” พ.ศ. 2529 “รายงานการสำรวจความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พ.ศ. 2530 และ “รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กในวัยเรียน จังหวัดยะลา” พ.ศ. 2520 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดยะลา การรายงานผลการวิจัยของทั้งหมดที่กล่าวมาพอสรุปได้ ดังนี้ (จินตนา ไบกาซูยี. 2534, น. 36 - 40)

1) เด็กวัย 2 – 5 ขวบ หรือเด็กวัยเริ่มเรียน อนุบาลปีที่ 1 – 2

เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้ แต่สามารถดูภาพและฟังเรื่องราวได้ มีความสนใจในตัวเองและเด็กในวัยเดียวกัน ชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน เช่น ดั่งตลิ่งดังต่อง... เรือเราลอยตุ๊บป่อง...ลอยไปตามน้ำไหล...ลอยไปลอยไปในคลอง...ตุ๊บป่อง...ตุ๊บป่อง... ๆ... ๆ...

เด็กวัยนี้เริ่มจำคำใหม่ ๆ ชอบดูสีโดยเฉพาะสีสด ๆ ชอบสัตว์และเลี้ยงสัตว์ ชอบสิ่งใกล้ตัว ดังนั้นหนังสือจึงต้องมีภาพวาดประกอบมากมีทุกหน้า มีขนาดใหญ่สีสด ๆ นอกนี้ยังชอบฟังบทกล่อมเด็ก คำกลอนดอกสร้อยสุภาชิต นิทาน นิทานคำกลอน ปริศนาคำกลอน ฯลฯ

2) เด็กวัย 6 – 7 ขวบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2

เด็กวัยนี้เริ่มอ่านหนังสือได้บ้างเล็กน้อย เริ่มมีความคิดคำนึงมากมีจินตนาการ มากขึ้น ชอบเรื่องเทวดานางฟ้า นิทาน นิยายต่าง ๆ สนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของคน นก สัตว์ และต้นไม้ สนใจเกี่ยวกับชีวิตและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในหนังสือภาพ ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็กวัยนี้จึงควรเป็นเรื่องนิยายผจญภัยนิทานพื้นบ้านต่าง ๆ นิทานแต่งใหม่มีตัวละครไม่มากนัก ฯลฯ

3) เด็กวัย 8 – 9 ขวบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 4

เด็กวัยนี้อ่านหนังสือได้มากขึ้น ชอบอ่านนิทาน เทพนิยาย เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทาน ตำนาน หรือนิทานที่แต่งใหม่ ๆ เข้าทำนอง “กาลครั้งหนึ่งยังมี...” (เช่น ปลาบู่ทอง โสนน้อยเรือนงาม เจ้าหญิงนิทรา เป็นต้น) นอกจากนี้ยังสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบฟังหรืออยากรู้อะไรของเด็กรุ่นในวัยเดียวกัน อยากรู้อยากเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของเขว่าเป็นอย่างไร ฯลฯ

4) เด็กวัย 10 – 11 ขวบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6

เด็กวัยนี้อ่านหนังสือได้คล่อง เป็นระยะมีความสนใจในการอ่านอย่างแท้จริง เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายแยกกันอ่านหนังสือตามความสนใจของตน เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม ตลกขบขัน นิทาน นิยาย ชีวิตในครอบครัว เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ผจญภัย หุ่นยนต์ และเครื่องกลไกต่าง ๆ นิยายส่งเสริมความเป็น “พระเอกประเภทซูเปอร์แมน” นอกนี้ยังชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ฯลฯ

ดังนั้น การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านจึงต้องคำนึงถึงวัย ความสนใจ ความถนัดของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มเป้าหมาย และลักษณะการเขียนอาจเขียนในรูป ดังนี้

1) เขียนในลักษณะบันเทิงคดี เช่น นิทาน เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน

2) เขียนในลักษณะสารคดี สารคดีสำหรับเด็ก ก็คือ การนำเสนอความรู้ใน

เนื้อหาวิชามาเขียนตามแนวการเขียนหนังสือ

3) เขียนในลักษณะร้อยกรอง เพลงปลอบเด็ก เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่นปริศนาคำทาย บทกลอนสอนใจ เป็นต้น

6.2.6 รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือโดยทั่ว ๆ ไปจะมีรูปแบบหรือรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่หนังสือส่งเสริมการอ่าน จะมีรูปแบบอยู่ 4 รูปแบบด้วยกัน (ถวัลย์ มาศจรัส. 2535, น. 31) ดังนี้

1) หนังสือ Die-cut เป็นหนังสือที่ตัดเป็นรูปต่าง ๆ เช่น วงกลม รูปดาว รูปรถ รูปตะกร้า เป็นต้น

2) หนังสือ Pop-up คือหนังสือสามมิติ เมื่อเปิดหนังสือออกมาจะมีรูปต่าง ๆ ยื่นขยายออกมาจากหน้าหนังสือ เป็นภาพบ้านยื่นออกมา มีประตู หน้าต่าง ที่เปิดได้ เป็นภาพสัตว์ที่ลุกขึ้นนั่ง ยืน นอน ในต่างประเทศที่มีการพิมพ์ก้าวหน้า หนังสือประเภทนี้มีเสียงประกอบด้วย

3) หนังสือ Up-right คือ หนังสือแนวตั้งปกติ

4) หนังสือ Obiong เป็นหนังสือแนวนอนทั่ว ๆ ไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2540, น. 18 – 19) ได้สรุปเกี่ยวกับขนาดและรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกระทัดรัด ไม่ใหญ่ หรือเล็กเกินไป กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือหนังสืออ่านไม่สะดวก อีกทั้งกลัมน้ำหนักและนิ้วมือยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับของเล็กหรือใหญ่เกินไป ขนาดและรูปเล่มที่นิยมทำกันได้แก่

1) ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก (ขนาดเล็ก) 13 x 18.5 เซนติเมตร ในแนวตั้งหรือแนวนอน

2) ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง 14.6 x 21 เซนติเมตร ในแนวตั้งหรือแนวนอน

3) ขนาดแปดหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5 x 26 เซนติเมตรในแนวตั้งและแนวนอน

ดังนั้นรูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่านจะเป็นรูปแบบใดขึ้นอยู่กับความถนัด ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน จุดมุ่งหมายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระหนังสือ วัยและประสบการณ์ของผู้อ่าน

6.2.7 หลักการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การจะเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านให้ได้ดี ควรรู้หลักวิธี และขั้นตอนการเขียน ดังนี้ (จินตนา ไบกาชุยี. 2534, น. 85 - 95)

1) ชื่อเรื่อง

1.1) ต้องตั้งชื่อเรื่องให้สะดุดตา สะดุดใจ ได้รับความสนใจมีความหมายในตัวเอง

1.2) อย่าบอกชี้ชัดเกินไป เช่น โทษของการลักขโมย ประโยชน์ของป่าไม้

1.3) อย่าตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำสองแง่สองง่าม

2) ตัวละคร

2.1) ต้องให้สมจริงสมจัง สมวัยของเด็ก

2.2) เด็กชอบตัวละครที่เป็นสัตว์พูดได้

- 2.3) สิ่งที่ไม่มีชีวิตชีวา ไม่ควรแต่งให้พูดได้
- 2.4) ต้องปูพื้นตัวละครให้ผู้อ่านรู้จักก่อนดำเนินเรื่อง
- 2.5) ถ้าตัวละครเป็นสัตว์ ต้องศึกษาอุปนิสัย ธรรมชาติของสัตว์นั้น ๆ
- 2.6) ตัวละครต้องมีชีวิตชีวา
- 2.7) ถ้าตัวละครมีการสนทนากัน อย่าแต่งให้คำสนทนานั้นยาวเกินไป
- 2.8) ชื่อของตัวละครอย่าให้มีตัวอักษรเดียวกันมาก จะทำให้ผู้อ่านสับสนระหว่างตัวดีกับตัวร้าย และอย่าตั้งชื่อด้วยศัพท์ยาว ๆ

3) ฉาก

- 3.1) ควรเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 3.2) ควรมีการบรรยายฉากบ้าง เพื่อให้คนอ่านเข้าใจ
- 3.3) ถ้าเป็นการเชื่อมต่อฉาก ต้องให้มีความต่อเนื่องอย่างมีศิลปะ
- 3.4) ควรบรรยายให้เห็นภาพพจน์ชัดเจนในบางเรื่องที่ต้องการให้ผู้อ่านรู้

4) เนื้อเรื่อง

- 4.1) เนื้อเรื่องมีเป้าหมายแน่นอน
- 4.2) เนื้อหาอิงหลักสูตร และถูกต้องตามหลักจิตวิทยา
- 4.3) เนื้อเรื่องไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่เด็ก
- 4.4) เนื้อเรื่องต้องกะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ การดำเนินเรื่องฉับไวและเป็นไปตามลำดับขั้นของเหตุการณ์

- 4.5) มีแก่นของเรื่องชัดเจนเพียงแก่นเดียวใน 1 เรื่อง
- 4.6) โครงเรื่องไม่ซับซ้อน
- 4.7) มีเหตุผลโดยเฉพาะถ้าแต่งเป็นนิทานต้องให้สมเหตุสมผล
- 4.8) แทรกคุณธรรม
- 4.9) อย่าสอนให้มั่งงาย ชีขลาด คดโกง โกหก
- 4.10) เนื้อเรื่องควรสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน
- 4.11) ถ้าเป็นเหตุผลต่อเนื่องกัน ต้องเป็นแต่ละเหตุแต่ละผล
- 4.12) ต้องแต่งให้สนองความต้องการของเด็ก

5) ภาษาที่ใช้

- 5.1) ภาษาที่ใช้ในการเขียนร้อยแก้ว
  - 5.1.1) ใช้ภาษาง่าย ๆ สุภาพ สะดวกแก่การเข้าใจ
  - 5.1.2) ระดับความยากง่ายของภาษาต้องให้เหมาะสมกับวัยและระดับขั้นของเด็ก
  - 5.1.3) ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาไทย
  - 5.1.4) ประโยคถูกต้องชัดเจน ตามหลักเกณฑ์ของภาษาไทย
  - 5.1.5) ใช้คำพูดชัดเจน ไม่ควรใช้ภาษาถิ่น หรือภาษาต่างประเทศ
  - 5.1.6) ใช้ภาษาให้สื่ออารมณ์
  - 5.1.7) เขียนให้สนุก อย่าเขียนเหมือนเรียงความ

5.1.8) ถ้าเป็นคำถามคำตอบ ต้องให้ถามตอบกันอย่างสมเหตุสมวัย
 5.1.9) ควรหลีกเลี่ยงตัวเลขที่แสดงราคาสิ่งของเพราะอาจ
 เปลี่ยนแปลงได้
 5.1.10) ประโยคการเขียนให้สั้นๆ เน้นความสนใจ อย่าเยิ่นเย้อ
 5.1.11) ใช้ประโยคง่าย ๆ เป็นธรรมชาติ
 5.1.12) ไม่ควรใช้คำ “กล่าวหา บอกว่า พูดว่า” ในการเจรจา
 5.1.13) อย่าใช้คำสแลง
 5.1.14) อย่าใช้คำซ้ำบ่อย ๆ
 5.1.15) ไม่ควรใช้คำแสดงความไม่แน่นอน เช่น “ดูเหมือน อาจจะ
 คล้าย ๆ ” เพราะจะทำให้ผู้อ่านเกิดความฉงน สงสัย ไม่แน่ใจ

5.1.16) จำนวนคำในประโยคไม่ควรยาวเกินไป

5.2) ภาษาที่ใช้ในการเขียนร้อยกรอง หนังสือสำหรับเด็กที่เขียนเป็นร้อย
 กรอง ณรงค์ ทองปาน (2536, น. 62 - 63) ได้เสนอวิธีเขียนภาษาร้อยกรองสั้น ๆ ไว้ 5 วิธี คือ

5.2.1) ใช้คำง่าย คำพยางค์เดียวหรือสองพยางค์ คำประสม คำซ้อน
 คำซ้ำที่มีความถี่ในการใช้สูง ล้วนเป็นคำที่ควรนำไปใช้แต่งบทร้อยกรองสำหรับเด็กเพราะจะช่วยทำ
 ให้เด็กเข้าใจความหมายได้ทันที

5.2.2) ความหมายเดิม หมายถึง ทั้งความหมายของคำ และ
 ความหมาย ของเนื้อความของบทร้อยกรอง ร้อยกรองแต่ละบทควรใช้คำที่มีความหมายเดิมเข้าใจได้ทันที
 ควรเรียงลำดับเป็นเนื้อความที่เข้าใจง่าย ไม่สับสน

5.2.3) เล่นเสียงหลาก หมายถึงการใช้คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ
 หากเสียงสลับกัน และจังหวะในการอ่านออกเสียงด้วย เพื่อให้บทร้อยกรองมีเสียงไพเราะมีจังหวะชวน
 สนุกสนาน

5.2.4) ฝากข้อคิด บทร้อยกรองบางบทฝากข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มี
 คุณค่าทางใจแก่เด็กได้ เช่น ข้อคิดในเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือความมีน้ำใจต่อกัน

5.2.5) จูงใจ เพลิดเพลิน คือการทำให้เด็กเกิดความบันเทิง ร่าเริงใจ
 หรือเพลิดเพลินด้วยการอ่านบทร้อยกรองนั่นเอง ถ้าใช้วิธีการทั้ง 4 ข้างต้นแล้ว ข้อนี้ก็จะเป็นผลพลอยได้

6.2.8 ลักษณะของภาพประกอบ

เนื่องจากหนังสือสำหรับเด็กนั้นเป็นหนังสือที่มีภาพประกอบมากกว่าหนังสือ
 ธรรมดา ภาพประกอบจึงเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจให้เด็กติดตามอ่านเนื้อเรื่อง โดยเฉพาะภาพหน้าปก
 จะดึงดูดความสนใจให้เด็กหยิบอ่านและติดตามเนื้อหา ภายในเล่มเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้เขียนควรจะ
 ทราบว่าเด็กชอบภาพชนิดใด เมื่อเขียนหนังสือจะได้วาดภาพประกอบได้ถูกต้อง ส่วนใหญ่เด็กจะ
 ชอบภาพในลักษณะต่อไปนี้

- 1) ภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
- 2) ภาพที่แสดงการกระทำและการผจญภัย
- 3) ชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ
- 4) ชอบภาพใหญ่มากกว่าภาพเล็ก

5) ขอบภาพประกอบมาก มากกว่าภาพประกอบน้อย

6) ภาพที่ตรงกับคำบรรยาย

6.2.9 ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

เมื่อศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งเทคนิควิธีการเขียน และตัดสินใจว่า จะเขียนหนังสือในลักษณะใดแล้ว ก็ลงมือเขียนได้ ซึ่งมีขั้นตอนในการเขียน ดังนี้

1) ก่อนเขียน ต้องเตรียมการ ดังนี้

1.1) ศึกษา และเอกสารหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนให้เข้าใจองแท้ ว่าหลักสูตรกำหนดให้เรียนนั้นมากน้อยเพียงใด แล้วจึงดูวัตถุประสงค์เมื่อเรียนแล้วต้องการให้เด็กเกิดพฤติกรรมใด จะได้วางแผนของเรื่อง และเค้าโครงเรื่องให้ถูกต้องไม่หลงทาง

1.2) หาเอกสารค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อศึกษาในรายละเอียดจะได้ สอดแทรกเข้าไปในเนื้อเรื่องได้อย่างเหมาะสม

1.3) เตรียมเครื่องเขียนไว้ให้พร้อม

1.4) กำหนดลักษณะการเขียนว่า จะเขียนเรื่องทำนองใด

1.5) กำหนดแก่นของเรื่อง แก่นของเรื่อง หมายถึง แนวคิดของเรื่อง เมื่อ ผู้เขียนตัดสินใจแล้วว่า จะเขียนเรื่องประเภทใด และศึกษาแล้วว่าเรื่องนั้น ๆ หลักสูตรกำหนดให้ เรียบร้อยแล้ว เกิดพฤติกรรมใดเป็นสำคัญ เช่น มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีคุณธรรม

1.6) กำหนดเค้าโครงเรื่อง เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องกำหนดเพื่อเป็นแนวทาง ในการเขียนเรื่อง การวางโครงเรื่องสำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น จะได้แนวทางจากจุดประสงค์ การ เรียนรู้ในหลักสูตรของแต่ละเรื่องนั่นเองควรมี 3 ตอน คือ

1.6.1) ตอนเริ่มต้น หรือบทนำเรื่อง เป็นการปูพื้นให้ผู้อ่านรู้เรื่อง อาจเป็นการบรรยายฉาก แนะนำตัวละคร แล้วเริ่มเรื่องราวต่อไป

1.6.2) ตอนกลางเรื่อง เป็นตอนที่ เป็นเรื่องราวตื่นเต้น เร้าความ สนใจ ชวนให้ติดตามไปตามลำดับของเนื้อเรื่อง

1.6.3) ตอนจบของเรื่อง จะเป็นการสรุปแก่นของเรื่อง ขมวดท้าย ด้วยข้อคิด คติธรรม เด็กเล็ก ๆ ชอบเรื่องที่จบลงด้วยความหวัง ความสุข ไม่ควรจบเรื่องด้วยความ ทุกข์จะเป็นการทำร้ายจิตใจของเด็ก

1.7) ตั้งชื่อเรื่อง ควรให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ขมวดท้ายด้วยข้อคิด

2) ดำเนินการเขียน แนวปฏิบัติในการเขียนมีดังนี้

2.1) ทำใจให้มีสมาธิ จดจ่ออยู่กับเรื่องที่เขียน

2.2) พยายามปรับอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในตัวละครที่สร้างขึ้น โดยสมมติ ตนเองเป็นตัวละครที่กำลังเขียน ตัวละครจะได้มีชีวิตชีวา

2.3) ทำอารมณ์ของตนให้อยู่ในวัยของเด็กที่ตนจะเขียนให้อ่าน เพื่อจะได้ ใกล้ชิดกับผู้อ่าน ความรู้สึกนึกคิด หรือบทสนทนาจะได้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

2.4) ถ้าเมื่อได้รู้สึกว่ามีสมาธิ คิดไม่ออก ควรหยุดพัก แล้วค่อยเริ่ม เขียนใหม่ เมื่อมีอารมณ์พร้อมที่จะเขียน

2.5) ตัวละครที่เขียน ควรมีการพัฒนาทั้งคำพูดและการกระทำ คือ พยายามสร้างตัวละครให้มีบุคลิกและความรู้สึกนึกคิดให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน

2.6) ควรจบเรื่องด้วยสิ่งที่ประทับใจ เช่น ขมวดท้ายด้วยข้อคิด คุณธรรม และจบลงด้วยความหวัง ความสุข เพราะโลกของเด็ก ๆ ควรมีแต่ความร่าเริง แจ่มใส อย่างจบด้วยคำว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” ควรจบลงด้วยการให้เด็กได้ความคิด จากเรื่องี่อ่านด้วยตนเอง เด็กจะประทับใจกว่า

3) หลังเขียนจบแล้ว เมื่อเขียนจบแล้วผู้เขียนควรได้ปฏิบัติ ดังนี้

3.1) อ่านทบทวนอีกครั้ง ลองอ่านทบทวนเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วทดสอบ เรื่องที่เขียนว่า สนใจหรือไม่ ด้วยการตอบคำถาม 3 ประการ

3.1.1) เด็กติดตามเรื่องได้หรือไม่

3.1.2) ให้ความบันเทิงแก่เด็กหรือไม่

3.1.3) สื่อความหมายให้กับเด็กได้หรือไม่

ถ้าเรื่องที่เขียนตอบคำถามทั้ง 3 ประการนี้ได้เป็นอย่างดี แสดงว่าเรื่องี่เขียนใช้ได้ แต่ถ้าตอบคำถามได้ไม่ดี ลองทบทวนหาจุดบกพร่องแล้วแก้ไข

3.2) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเนื้อหา

เมื่อเขียนเสร็จแล้ว และคิดว่าใช้ได้ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ตรวจความถูกต้องของเนื้อหา และวิจารณ์อีกครั้งว่าเรื่องที่แต่งมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

3.3) ปรับปรุงแก้ไข

นำต้นฉบับที่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแล้วมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง

3.4) จัดทำต้นฉบับ

เมื่อได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้ว ได้จัดทำต้นฉบับจริง เย็บเข้ารูปเล่มสมบูรณ์

6.2.10 การจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน สิ่งที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของเด็ก คือ ความสวยงามและความน่าสนใจของรูปเล่ม ดังนั้นการออกแบบหน้าปก การจัดรูปเล่ม การเขียนเรื่อง และภาพประกอบ จึงมีความสำคัญ วิทยุภาพร นิตยสารประกาย (2534, น. 70 – 77) ได้กล่าวถึงการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ ดังนี้

1) การออกแบบปก ควรออกแบบให้ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของเด็กด้วยสีและภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่อง โดยเลือกเอาตอนที่นำเสนอใจที่สุดและเอารายละเอียดมาให้หมด สื่อกควรเป็นสีฉูดฉาด บนปกควรเขียนชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่งและผู้วาดภาพประกอบ ใช้ตัวหนังสือโต สะดุดตากว่าอักษรเนื้อเรื่อง ไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์ เพราะจะทำให้อ่านยาก ปกหนังสืออาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อนก็ได้

2) การจัดภาพ ต้องจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง โดยอาศัยหลัก ในการจัดภาพ คือ ดูว่าเป็นหนังสือประเภทใด เขียนให้เด็กวัยใดอ่าน คำนึงถึงลักษณะภาพที่เด็กเข้าใจได้ง่าย ภาพต้องเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา สมจริงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหนังสือ

3) การจัดหน้า นับเป็นงานสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่กระทบสายตาม และความรู้สึกของเด็กทุกขณะที่อ่านหนังสือ หนังสือของเด็กประกอบด้วยภาพ ต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก สี ต้องให้สีทั้งภาพและตัวอักษร ตัวหนังสือ ต้องใช้ขนาดที่เหมาะสมกับวัยของเด็กหลักในการจัดหน้าหนังสือสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีลักษณะ ดังนี้

3.1) ต้องจัดให้มีดุลยภาพ (Balancing) คือ สร้างความรู้สึกที่สมดุลของผู้อ่าน มีแกนกลางของเนื้อเรื่องทั้งซ้ายและขวา มีการเว้นขอบว่างริมหน้ากระดาษช่องว่างทั้งในและนอกและด้านล่าง ช่วยให้เกิดความสวยงาม และช่วยให้เด็กไม่เมื่อยสายตาเวลาอ่าน

3.2) ต้องจัดให้มีความกลมกลืน (Harmony) เช่น รูปต่อรูป และตัวหนังสือควรมีความต่อเนื่อง มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันหมดตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย สีต่าง ๆ ไม่ควรให้ขัดกัน

3.3) มีเอกภาพ (Unity) เนื้อหาภายในหนังสือมีความเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.4) มีจุดเด่นเร้าอารมณ์ (Gaze motion) ภายในหนังสือต้องมีจุดน่าสนใจ จุดดึงดูดความสนใจ อาจดึงดูดด้วยภาพ ดึงด้วยสี จุดดึงดูดของสายตา จะอยู่จุดกึ่งกลางครึ่งบนของหน้ากระดาษ จึงควรออกแบบภาพไว้ตอนบน และใส่ตัวหนังสือ ไว้ข้างล่างของภาพ

4) ลักษณะการวางหน้าหนังสือ มีดังนี้

4.1) ภาพกับตัวหนังสืออยู่หน้าเดียวกัน อาจจะใช้แบบภาพกับตัวหนังสือแยกกันโดยภาพอยู่ข้างบน ตัวหนังสืออยู่ข้างล่าง หรือตัวหนังสือแทรกอยู่ ระหว่างภาพ หรือ ภาพกับตัวหนังสือทับกัน

4.2) ภาพกับตัวหนังสืออยู่คนละหน้า ต้องคำนึงถึงธรรมชาติ ของการไล่สายตา จุดแรกของสายตาจะมองด้านขวาก่อน จึงมักวางภาพไว้ทางขวามือเสมอ ส่วนด้านซ้าย จะเป็นตัวหนังสือ

4.3) การจัดภาพและตัวหนังสือควบสองหน้า เป็นที่นิยมสำหรับหนังสือเด็กสมัยใหม่ เพราะช่วยให้ผู้อ่านใช้สายตาได้เสริมมากขึ้น

4.4) การจัดภาพมิติ โดยประดิษฐ์ภาพให้แยกตัวออกจากหน้าบนของหนังสือด้วย การตัดต่อให้เห็นภาพหนาขึ้น ตัวหนังสือวางบนพื้นราบของหน้าหนังสือ

5) ขนาดหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กของไทยนิยมใช้รูปเล่มขนาดใหญ่ คือ 8 หน้ายก และขนาดกลาง 16 หน้ายก ขนาดหนังสือสำหรับเด็กขึ้นอยู่กับจำนวนคำด้วย หนังสือเด็กเล็กจำนวนคำประมาณ 100 – 500 คำ หนังสือเด็กโตใช้คำประมาณ 1000 – 3000 คำ

6) วิธีเลือกใช้กระดาษ การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ส่วนมากนิยมใช้กระดาษวาดภาพอย่างหนา การใช้กระดาษจะสะดวกในการวาด ระบายสี และการเขียนตัวหนังสือ การใช้กระดาษ ด้านเดียว เพราะเวลาระบายสี สีมักจะซึมไปด้านหลัง

7) ขนาดตัวหนังสือ หรือตัวอักษรพิมพ์ ขนาดตัวหนังสือจะมีความสำคัญต่อการใช้สายตาเด็ก เด็กยิ่งเล็กต้องใช้ตัวอักษรโต ถ้าเด็กโตใช้อักษรเล็กกลาง ลักษณะของตัวอักษรควรใช้ตัวดำ ตัวหนา เพื่อให้เหมาะกับสายตาของเด็ก

8) รูปเล่มของหนังสือ หนังสือส่งเสริมการอ่าน ควรมีส่วนประกอบต่าง ๆ

เรียงลำดับ ดังนี้

8.1) ใปกกใน (Jacket) คือส่วนที่ทำหน้าที่หุ้มปกหนังสือปกแข็ง บนใปกกจะมีภาพสวย ๆ ที่ตรงกับเนื้อเรื่องในหนังสือ มีชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ และชื่อผู้เขียน ภาพประกอบอยู่ด้วย

8.2) ปกนอก (Cover) อาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อนก็ได้ บนปกของหนังสือสำหรับเด็กจะมีภาพสวย ๆ ที่ตรงกับเนื้อเรื่องในหนังสือ ข้อความบนปกหน้ามีเพียงชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ และตราของสำนักพิมพ์

8.3) ไบรอนปก (End papers) จะเป็นหน้าว่าง ไบรอนปกมีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

8.4) หน้าภาพพิเศษ (Frontispieces) หน้านี้จะมีภาพขนาดใหญ่ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง

8.5) หน้าชื่อเรื่อง (Haft Title page) หน้านี้จะมีชื่อหนังสือปรากฏอยู่เท่านั้น หนังสือบางเล่มจะตัดส่วนนี้ออกไปเพื่อประหยัดกระดาษ

8.6) หน้าปกใน (Title page) เป็นหน้าที่สำคัญ เพราะประกอบด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ คือ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ครั้งที่พิมพ์ และราคา

8.7) หน้าส่วนลิขสิทธิ์ (Copyright page) อยู่ด้านหลังหน้าปกในจะบอกให้ทราบหนังสือเล่มนี้ได้จดลิขสิทธิ์เมื่อใด หนังสือบางเล่มอาจพิมพ์รวมในหน้าปกใน

8.8) หน้าคำนำ (Preface, Foreword, Introduction) จะบอกถึงความมุ่งหมายในการแต่งหนังสือ และเนื้อเรื่องของหนังสือ หรือเป็นการกล่าวคำขอบคุณของผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ต่อผู้ที่ช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือ หรือเป็นคำแถลงของการจัดพิมพ์ หรือพูดถึงคนเขียนคนวาดก็ได้ เป็นการกระทำให้อ่านได้รู้จักหนังสือ

8.9) หน้าอุทิศ (Dedication) เป็นคำที่ผู้เขียนกล่าวแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

8.10) หน้าสารบัญ (Content) สำหรับหนังสือสารคดี หนังสือแบบเรียน หรือหนังสือที่แต่งเป็นเรื่องราว ต่าง ๆ เช่น เรื่องสั้น หรือนิทานที่รวมไว้หลาย ๆ เรื่องด้วยกัน เพื่อให้เด็กได้เลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจ

8.11) เนื้อเรื่อง (Text) ซึ่งหน้าแรกของหนังสือจะเป็นหน้าขวามือ

8.12) อภิธานศัพท์ (Glossary) สำหรับหนังสือเด็กที่มีคำศัพท์เฉพาะควรอธิบายคำศัพท์เรียงตามอักษรไว้ด้วย เพื่อช่วยให้เด็กอ่านหนังสือได้ดียิ่งขึ้น คำศัพท์สำหรับเด็กควรมีคำศัพท์ประกอบคำอธิบาย

8.13) หน้าแสดงกิจกรรม เป็นหน้าที่มีแบบฝึกหัด ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น อาจอยู่ท้ายบทและบทเรียนอยู่ท้ายเล่มก็ได้

8.14) หน้าบรรณานุกรม (Bibliography) สำหรับหนังสือตำราวิชาการ สารคดี หนังสืออ้างอิง อาจอยู่ท้ายบทหรือท้ายเล่มของหนังสือก็ได้

8.15) หน้าดัชนี (Index) สำหรับหนังสือสารคดีหนังสืออ้างอิงระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา จะอยู่ตอนท้ายเล่ม

8.16) หน้าภาคผนวก (Appendix) หน้านี้อาจจะรวมเรื่องที่น่าสนใจไว้ เช่น ประวัติของบุคคลสำคัญ

สรุปแนวทางในการการเย็บรูปเล่มของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า การเย็บรูปเล่มควรแข็งแรงทนทานต่อการหยิบใช้ของเด็ก การเย็บเล่มมีหลายชนิด เช่น เย็บปก เย็บสัน เย็บกึ่ง เย็บไสสันทากาว เป็นต้น การเลือกเย็บเล่มแบบชนิดใดควรเลือกที่จำนวนหน้าของหนังสือชนิดของกระดาษและปกหนังสือ และปกหนังสือควรเป็นปกแข็ง ออกแบบให้สะดวกตาผู้อ่าน และมีชื่อหนังสือที่ชัดเจนปรากฏอยู่ด้วย

6.2.11 ลักษณะที่ดีของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

วินัย รอดจ่าย (2534, น. 9) ได้สรุปลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดี ไว้ดังนี้

1) ด้านเทคนิคการพิมพ์ และการจัดรูปเล่ม การจัดพิมพ์ภาพและตัวอักษร นั้นต้องชัดเจน ปกติต้องสวยงาม ดึงดูดความสนใจเด็ก ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับความต้องการของเด็ก คุณภาพของกระดาษต้องดี ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของเด็ก การจัดหน้าหนังสือดูโปร่งตาภาพกับตัวอักษรไม่ทับกัน และชื่อเรื่องดึงดูดความสนใจของเด็ก

2) ด้านเนื้อหา เนื้อหาน่าสนใจ มีความสนุกสนาน ความยากง่าย เหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องถูกต้อง การดำเนินเรื่องควรเร้าใจชวนให้ติดตาม เนื้อหาของเรื่องในแง่ของความสั้นยาว จะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างมากไม่ยากเกินไปหรือสั้นเกินไปในเด็กแต่ละวัย ประโยชน์และแง่คิดหลังจากการอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว เด็กจะได้รับประโยชน์จากการอ่านไปแล้วอย่างไรบ้าง และสำนวนภาษาจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างดี

3) ด้านภาพประกอบปกดีแล้วหนังสือส่งเสริมการอ่าน จะมีภาพประกอบเกือบทุกหน้า ไม่ว่าจะเป็นบันทึงคดี สารคดี หรือร้อยกรอง ภาพประกอบนั้นจะต้องมีสีสันสวยงามวาดอย่างประณีต สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ภาพต้องถูกต้องขนาดภาพเหมาะกับขนาดของรูปเล่มและน่าสนใจ

จินตนา ไบกาชุย (2534, น. 85-95) ได้เสนอแนะลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดี ดังนี้

- 1) ไม่สอนโดยตรง อย่าให้เด็กเข้าใจว่าเด็กกำลังถูกสอน
- 2) จุดประสงค์ของเรื่องชัดเจน ต้องการให้เด็กรู้อะไร ต้องให้ชัดเจน
- 3) คุณค่าของเรื่อง ต้องมีแก่น ความคิดรวบยอดที่ดี
- 4) เนื้อเรื่องที่ดี ชวนอ่านให้คิดสอนใจ สนุกสนาน เพลิิดเพลิน
- 5) รสของเนื้อหา อาจรัก ขม เปรี้ยว หวาน ชื่นบาน ตามรสนิยมความชอบของเด็ก

- 6) ตัวละคร ต้องมีการเคลื่อนไหว อุปนิสัยใจคอดี
- 7) การตั้งชื่อเรื่อง ให้สะดวกตา สะดุดใจ สร้างความสนใจ สะเทือนใจ
- 8) การสร้างฉาก ต้องเป็นฉากสมจริง เป็นไปได้ กลมกลืนกับเรื่อง ยุคสมัย

- 9) ยุคสมัยหรือเวลาที่เกิดเรื่องขึ้น ต้องให้สอดคล้องกับฉาก ตัวละคร
- 10) กลวิธีการเขียนเพื่อเสนอเนื้อหา อาจเขียนบรรยายได้หลายรูปแบบ แล้วแต่ผู้เขียนแต่ละคน
- 11) การเขียนเรื่องความรู้ ควรให้ข้อเท็จจริง ข้อมูลจริงแต่ควรให้เขียน สนุกสนาน
- 12) มีโครงเรื่องที่ดี ไม่ซับซ้อน มีตัวละครน้อย เดินเรื่องต่อเนื่องเคลื่อนไหว ชัดเจน

สรุปได้ว่าลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดี จะต้องดีพร้อมทั้งด้าน รูปเล่ม สวยงาม เนื้อหาสาระสนุกสนาน และภาพประกอบสวยงาม คำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็ก รั้าให้นักเรียนอยากอ่าน เหมาะสมกับวัย

6.2.12 ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

อภิวรรณ วีระสมิทธิ์ (2544, น. 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือ ส่งเสริม การอ่านสำหรับเด็กว่า ดังนี้

- 1) หนังสือเป็นเครื่องช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีไหวพริบปัญญาไหวพริบดี
- 2) หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาการด้านสติปัญญาและอารมณ์ดีขึ้น
- 3) หนังสือเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึก ว่าเหว มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความ สนุกสนานเพลิดเพลิน

กระทรวงศึกษาธิการ (2540, น. 11 – 12) ได้สรุปถึงประโยชน์ของหนังสือ ส่งเสริมการอ่านที่มีต่อเด็กที่จะได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

- 1) ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการ ของวัยเด็ก เช่น การ์ตูน เด็กเล็กจะชื่นชอบการ์ตูนมาก โดยเฉพาะการ์ตูนตลก และนิทานการ์ตูน
- 2) ช่วยสร้างความนึกคิด และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
- 3) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เด็กยิ่งอ่านมาก ยิ่งขึ้น มีความแตกฉานด้านภาษา โดยเฉพาะในเรื่องของคำ ประโยค และข้อความเป็นอย่างมาก หนังสือบางเล่มที่ใช้ภาษาไพเราะสละสลวย จัดเป็นสื่อการเรียนของเด็กที่ดีทีเดียว โดยเฉพาะหนังสือ ประเภทกวี คำประพันธ์ร้อยกรอง หรือคำคล้องจองประเภทง่าย ๆ เด็กจะจดจำคำหรือเรื่องราวได้ง่าย
- 4) ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่ เด็ก คุณธรรมที่แทรกแอบแฝงอยู่ในเนื้อหา เรื่องราวที่สนุกสนาน มีส่วนปลูกฝังสร้างนิสัยที่ดีให้บัง เกิดขึ้นแก่เด็กผู้อ่าน

5) ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกหนังสือ อ่านหนังสือ อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อเด็กมากในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้

6) ช่วยทดแทนความรู้สึกของเด็กที่ขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความว่าห่วย มีปมด้อย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ จะช่วยปลอบประโลมจิตใจของเด็ก และเป็นเพื่อนของเด็ก

7) ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กหันไปอ่าน และสนใจเรื่องราวของผู้ใหญ่เร็วกว่าวัย อันจะเป็นสิ่งชักนำให้เด็กประพฤติตนในสิ่งที่ไม่ควร

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยในด้านการสอนของครู ทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เสริมสร้างทักษะทางการอ่านได้เป็นอย่างดี

6.2.13 การประเมินคุณภาพของหนังสือ

ในการประเมินคุณภาพหนังสือมีผู้เสนอแนวทางในการประเมินคุณภาพหนังสือไว้ดังนี้

คุณภาพหนังสือไว้ดังนี้

- 1) ลักษณะรูปเล่ม
  - 1.1) ปก
  - 1.2) รูปเล่มในภาพรวม
  - 1.3) คุณภาพวัสดุ
  - 1.4) ขนาดตัวอักษรและความชัดเจน
  - 1.5) ขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า
  - 1.6) ศิลปะการจัดหน้า
- 2) ภาพประกอบ
  - 2.1) ความชัดเจน
  - 2.2) ลักษณะความสมจริง
  - 2.3) ขนาด
  - 2.4) จำนวน
  - 2.5) ความเหมาะสม
  - 2.6) คำอธิบายประกอบภาพ
- 3) เนื้อหา
  - 3.1) วิธีการเสนอเรื่อง
  - 3.2) ความสอดคล้องกับหลักสูตร
  - 3.3) การเรียงลำดับความยากง่าย

3.4) เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ

3.5) การเน้นสาระสำคัญของหนังสือ

3.6) ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์

3.7) กิจกรรมเสนอแนะ

3.8) ภาคผนวกท้ายบท

4) การใช้ภาษา

4.1) ความถูกต้องตามหลักภาษา

4.2) ความชัดเจนของข้อความ

4.3) ความเหมาะสมของการใช้ศัพท์

4.4) เครื่องหมายวรรคตอน

วิริยะ สิริสิงห (2524, น. 81-82) ได้เสนอเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กตามหลักการดังต่อไปนี้

1) มีจุดคิดที่แน่นอน (Theme)

2) คำโครงเรื่องติดต่อกันจนเด็กติดตามได้อย่างสนุกสนาน

3) สำนวน ภาษา สำคัญมากควรให้ถูกต้องมีศิลปะการเขียนและเขียนได้

รสนิยมของเด็ก

4) การจัดรูปเล่มเหมาะสมสวยงามดี

5) ภาพประกอบถือว่าสำคัญที่สุดจะขาดไม่ได้และภาพจะต้องตรงกับเนื้อ

เรื่องด้วย

6) ตรงตามความสนใจ ความนิยมและพื้นฐานความรู้ของเด็กในแต่ละระดับ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน นับว่าเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากในการศึกษาแนวทางการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านให้มีคุณภาพ เหมาะแก่การนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยผู้ศึกษาได้ใช้หลักการพิจารณาการกำหนดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความจำเป็นในการสร้าง วิธีการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนการประเมินคุณภาพหนังสือ

6.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชัยภูมิ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเรื่องจังหวัดชัยภูมิ จากเอกสารและหนังสือหลายเล่มซึ่งพอจะสรุปเรื่องจังหวัดชัยภูมิในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

6.3.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดชัยภูมิ

ชัยภูมิเป็นเมืองเก่าตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจมีหลักฐานที่ยังปรากฏอยู่ คือปราสาทศิลาหลายแห่ง เช่น ปราสาทภู พระธาตุหนองสามหมื่น พระธาตุกุดจอก เป็นต้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ชัยภูมิปรากฏในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชว่าเป็น เมืองขึ้นกับเมืองนครราชสีมา ต่อมาผู้คนได้อพยพออกไปตั้งชื่ออีกครั้งในสมัยรัชการที่ 2 แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2360 นายแล ข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์แห่งกรุงเวียงจันทน์ ได้อพยพครอบครัวและพรรคพวกเดินทางข้ามลำน้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองน้ำขุ่น ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2362 เมื่อคนอพยพมาอยู่มาก นายแลจึงย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่โนน

น้ำอ้อม บ้านซีลอง นายแลได้รับการแต่งตั้งเป็น "ขุนภักดีชุมพล" ในปี พ.ศ. 2365 นายแลได้ย้ายเมืองอีกครั้ง เนื่องจากที่เดิมกันดารน้ำมาก มาตั้งใหม่บริเวณหนองปลาเฒ่า และหนองหลอด เรียกว่าหนองหลอด หันมาขึ้นต่อเมืองนครราชสีมาและส่งส่วยถวายแด่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ยอมขึ้นต่อเจ้าอนุวงศ์ อีกต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกบ้านหลวง เป็นเมืองชัยภูมิ และตั้งขุนภักดีชุมพล (แล) เป็น "พระยาภักดีชุมพล" เป็นเจ้าเมืองคนแรกนับตั้งแต่นั้นมา

จังหวัดชัยภูมิ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2440 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองประเทศใหม่จัดเมืองต่าง ๆ เป็นมณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยรวมเอา 5 เมืองที่ขึ้นต่อเมืองนครราชสีมาในอดีต ได้แก่ เมืองชัยภูมิ เมืองสีม (จัตุรัส) เมืองภูเขียว (ผักปัง) เมืองเกษตรสมบูรณ์ (บ้านยาง) และเมืองบำเหน็จณรงค์ (บ้านชวน) โดยเลือกเอาเมืองชัยภูมิ ซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่างสองเมืองใหญ่คือเมืองสีม (จัตุรัส) และเมืองภูเขียว (ผักปัง) ยกฐานะเป็นศูนย์กลางของจังหวัด และเปลี่ยนเป็นอำเภอเมืองชัยภูมิ ยุบเมืองทั้ง 4 เป็นอำเภอ ได้แก่ อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอบำเหน็จณรงค์ ต่อมาได้มีการยุบอำเภอบำเหน็จณรงค์ให้อยู่ในการปกครองของอำเภอจัตุรัส และยุบอำเภอเกษตรสมบูรณ์ให้อยู่ในการปกครองของอำเภอภูเขียว เนื่องจากอำเภอทั้ง 2 นั้นอยู่ไม่ไกลกัน จังหวัดชัยภูมิจึงเหลืออยู่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอจัตุรัส และอำเภอภูเขียว ที่เป็น 3 เมืองเสาหลัก ร่วมก่อตั้งจังหวัดชัยภูมิขึ้นมา และเจริญมาตามลำดับ ปัจจุบันจังหวัดชัยภูมิแบ่งการปกครองทั้งหมด 16 อำเภอ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอันดับ 7 ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมอันเก่าแก่นับตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม กระทั่งสมัยที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรล้านช้าง

6.3.2 สภาพทางภูมิศาสตร์

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรงบริเวณใจกลางของประเทศ บริเวณเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 631 ฟุต ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 332 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 7 ของประเทศ

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัด ขอนแก่น

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดลพบุรี

2) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่บนสันขอบของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปจึงประกอบด้วยป่าไม้และภูเขาร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด นอกนั้นเป็นที่ราบสูง

บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบ มีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาตั้งเรียงรายจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก ซึ่งจังหวัดชัยภูมิ สามารถแบ่งภูมิภาคของจังหวัดออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

พื้นที่ราบในฝั่งแม่น้ำ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 180 – 300 เมตร ได้แก่บริเวณพื้นที่ราบเรียบ ความลาดเอียงของพื้นที่อยู่ระหว่างร้อยละ 0 - 2 ซึ่งมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 13 ได้แก่พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำชีในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส อำเภอเนินสง่า บริเวณนี้จะเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง

พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่ตอนกลางของพื้นที่จังหวัด เป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ ตามแนวเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงประมาณ 300 – 500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอแก้งคร้อ อำเภอเทพสถิตอำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอบ้านแท่น

พื้นที่สูงและภูเขา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนลึกและภูเขาในเขตเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ 500 – มากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของอำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอคอนสาร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอแก้งคร้อ อำเภอภักดีชุมพล อำเภอซับใหญ่ และพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองชัยภูมิ

จุดสูงสุดของจังหวัดชัยภูมิ คือ ภูเขาโป่งทองหลาง มีความสูง 1,336 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัวแดง

3) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มี 3 ฤดู โดยระยะเวลาในแต่ละฤดูอาจคลาดเคลื่อนไปตามสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปี มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และช่วงฝนสลับกับช่วงแห้งแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจนตามห้วงเวลาฤดูกาล ดังนี้

ฤดูหนาว	ประมาณเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์
ฤดูร้อน	ประมาณเดือน มีนาคม – พฤษภาคม
ฤดูฝน	ประมาณเดือน มิถุนายน – ตุลาคม

4) การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 16 อำเภอ

- (1) อำเภอเมืองชัยภูมิ
- (2) อำเภอบ้านเขว้า
- (3) อำเภอคอนสวรรค์
- (4) อำเภอเกษตรสมบูรณ์
- (5) อำเภอหนองบัวแดง
- (6) อำเภอจัตุรัส
- (7) อำเภอบำเหน็จณรงค์
- (8) อำเภอหนองบัวระเหว
- (9) อำเภอเทพสถิต
- (10) อำเภอภูเขียว

- (11) อำเภอบ้านแท่น
- (12) อำเภอแก่งคร้อ
- (13) อำเภอกอนสาร
- (14) อำเภอภักดีชุมพล
- (15) อำเภอเนินสง่า
- (16) อำเภอซับใหญ่

5) อาชีพและเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดชัยภูมิมีขนาดเศรษฐกิจหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัด 53,278 ล้านบาท มีผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปี 55,665 ต่อคนต่อปี อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 2.9 และคาดว่าในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดชัยภูมิจะมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัด 60,248 ล้านบาท หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปี 63,079 บาทต่อคนต่อปี หรือมีอัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 13.1 (รายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิ ฉบับที่ 3/2560) การจ้างงานมีจำนวนคนงานทั้งสิ้น 23,623 คน อำเภอที่มีการจ้างงานมากที่สุดคือ อำเภอจัตุรัส 7,801 คน รองลงมาคือ อำเภอเมืองชัยภูมิ 4,269 คน อำเภอแก่งคร้อ 3,704 คน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ 2,274 คน อำเภอภูเขียว 1,557 คน ตามลำดับ ประเภทอุตสาหกรรมที่จ้างงานมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ มีข้อมูลในทำเนียบโรงงานทั้งสิ้น 32 โรงงาน มีการจ้างงานทั้งสิ้น 17,917 คน คิดเป็นร้อยละ 75.84 ของแรงงานทั้งหมด

สำหรับแหล่งที่ตั้งสำคัญของโรงงานอุตสาหกรรม พิจารณาจากความหนาแน่นของโรงงาน ขนาดเงินลงทุน และจำนวนการจ้างงาน ได้แก่

อำเภอเมือง เป็นพื้นที่ที่มีโรงงานตั้งอยู่หนาแน่นมากเป็นอันดับ 1 และมีจำนวนการจ้างงานสูงเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดชัยภูมิ

อำเภอจัตุรัส มีจำนวนโรงงานตั้งอยู่หนาแน่นเป็นอันดับ 2 มีจำนวนการจ้างแรงงานสูงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัด และมีเงินทุนภาคอุตสาหกรรมสูงเป็นอันดับที่ 2 ของจังหวัดชัยภูมิ การจ้างแรงงานที่สูงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดเป็นการจ้างงานในประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอ

อำเภอแก่งคร้อ เป็นแหล่งที่ตั้งสำคัญของกลุ่มอุตสาหกรรมถักทอ การตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นพื้นที่ที่มีการจ้างแรงงานสูงเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดชัยภูมิ

อำเภอภูเขียว เป็นแหล่งที่ตั้งสำคัญของอุตสาหกรรมเกษตร (น้ำตาลทราย) ผลิตเอทานอล การผลิตกระแสไฟฟ้า และการผลิต PARTICLE BOARD มีเงินทุนภาคอุตสาหกรรมสูงเป็นอันดับที่ 1 ของจังหวัดชัยภูมิ

อำเภอบำเหน็จณรงค์และอำเภอหนองบัวระเหว เป็นแหล่งที่ตั้งสำคัญของอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง อำเภอบำเหน็จณรงค์ เป็นแหล่งที่ตั้งเหมืองโปแตชของโครงการอาเซียน

ส่วนในพื้นที่ของอำเภอที่เหลือ คือ คอนสวรรค์ บ้านเขว้า เกษตรสมบูรณ์ หนองบัวแดง เทพสถิต บ้านแท่น กอนสาร ภักดีชุมพล เนินสง่า และอำเภอซับใหญ่ แม้สถานภาพปัจจุบันจะบ่งชี้ว่ามีธุรกรรมอุตสาหกรรมตั้งอยู่เบาบาง แต่มีหลายพื้นที่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่เข้มข้น เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหม สิ่งถักทอ ในอำเภอกอนสวรรค์ บ้านเขว้า เนินสง่า เทพสถิต

6) การคมนาคม

(1) รถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรี แยกขวาไปตามเส้นทางหลวง หมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) แล้วแยกซ้ายเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 201 ที่อำเภอสีคิ้ว ผ่านอำเภอด่านขุนทด อำเภอจัตุรัส เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ รวมระยะทางประมาณ 342 กิโลเมตร

อีกเส้นทางหนึ่ง คือ จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามถนนพหลโยธิน ผ่านสระบุรี ถึงแยก

พุแค แยกเข้าทาง หลวงหมายเลข 21 ถึงอำเภอชัยบาดาล จากนั้นเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 205 ผ่านอำเภอเทพสถิต อำเภอจัตุรัส เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

(2) รถไฟ

จากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) มีรถด่วน รถเร็ว กรุงเทพฯ-หนองคาย บริการทุกวันโดยลงที่สถานี บัวใหญ่ จากนั้นสามารถต่อรถโดยสารประจำทางไปชัยภูมิอีก 51 กิโลเมตร สอบถามรายละเอียดได้ที่ แผนก บริการเดินทาง การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 1690, 0 2223 7010, 0 2223 7020 www.railway.co.th

(3) รถโดยสารประจำทาง

มีบริการเดินรถ กรุงเทพฯ-ชัยภูมิ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมงครึ่ง ติดต่อขอรายละเอียดได้ที่ สถานีขนส่งหมอชิต 2 โทร. 0 2936 2852-66 สถานีขนส่งชัยภูมิ โทร. 0 4481 1493 บริษัท แอร์ชัยภูมิ โทร.0 4481 1556 นครชัยแอร์ โทร. 0 44 81 1739 ชัยภูมิจิงเจอร์ โทร. 0 4481 1780 ชัยภูมิทัวร์ โทร. 0 4481 6012 www.transport.co.th

(4) การคมนาคมภายในตัวจังหวัด จ.ชัยภูมิ

จากสถานีขนส่งชัยภูมิมีรถโดยสารประจำทางไปกรุงเทพฯ เลย เชียงใหม่ นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น เพชรบูรณ์-หล่มสัก พิษณุโลก ชุมแพ บัวใหญ่ คอนสวรรค์ หนองบัวแดง เกษตรสมบูรณ์ บ้านเขว้า สมอทอด คอนสาร ลำน้ำราชนัย บ้านไผ่ ติดต่อสอบถามสถานีขนส่งชัยภูมิ โทร. 0 4481 1493

6.3.3 สิ่งที่น่าสนใจในจังหวัดชัยภูมิ

1) สถานที่ท่องเที่ยว

(1) อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ที่ตั้ง : เขตพื้นที่อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

(2) อุทยานแห่งชาติไทรทอง ที่ตั้ง : เขตพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอภักดีชุมพล และอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

(3) มอหินขาว อุทยานแห่งชาติภูแลนคา ที่ตั้ง : ตำบลท่าหินงาม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

2) ประเพณีและความเชื่อ

ด้วยประชากรที่หลากหลาย จังหวัดชัยภูมิจึงมีวัฒนธรรมประเพณีที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างชุมชน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัด โดยมีประเพณีสามอย่าง ดังนี้

ประเพณีการแห่หน้าโคโหด จัดอยู่ที่ วัดตาแขก บ้านโนนเสลา ตำบลหนอง
ตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ

ประเพณีงานบุญกระฐูป เป็นประเพณีที่จัดในช่วงของวันออกพรรษา
เป็นอัตลักษณ์ของอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

ประเพณีการตีคลีไฟ หรือการเล่นตีคลีไฟ ถือเป็นกีฬาโบราณ
การเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านหนองเขื่อง ต.กุดตุ้ม อ.เมือง จ.ชัยภูมิ โดยจะมีการเล่นในช่วงวัน
ออกพรรษา และหน้าหนาวของทุกปี

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติ เจริญฤทธิ์ (2543, น. 46 – 48) ได้ศึกษาวิจัยการสร้างหนังสือส่งเสริมการ
อ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เที้ยวเมืองพังงา ผลการศึกษาพบว่า หนังสือ
ส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.47/80.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ
80/80

จิราพร เชาวนา (2543, น. 41) ได้วิจัยเรื่องการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง “เที้ยวเมืองนคร” ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริม
การอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.67/80.50 เป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ คือ 80/80

นิตย์ วัจน (บทคัดย่อ: 2550) ได้สร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่ม
สาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกกอง
อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการ
อ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หนังสือ
ส่งเสริมการอ่านในแต่ละเล่มได้ค่าประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ 81.80/82.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์
80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่าน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 70.45 ค่าความแตกต่างระหว่าง
คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนสูงกว่าคะแนน
เฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กัลยา อินธาระ (บทคัดย่อ: 2550) ได้สร้างและพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (สาระที่ 1 การอ่าน) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
บ้านลำชี (วุฒิมหิษราษฎร์สงเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 โดยใช้หนังสือ
ส่งเสริม การอ่าน ชุดคำขวัญท้องถิ่น “บ้านพลวง-บ้านลำชี มีของดีจะบอก” พบว่า หนังสือส่งเสริม
การอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.05 /
85.00 สูงกว่าเกณฑ์ 80 /80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความพึงพอใจต่อการ
เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

บุญนำ ยิ่งศิริอำนวยการ (บทคัดย่อ: 2552) ได้สร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลปราณบุรี (บ้านเมืองเก่า)
พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดรักบ้านเกิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.45/82.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่

เรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาค้นคว้าดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการอ่านต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้านักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดี มีความสามารถในการอ่าน และอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการที่ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ศึกษา จึงได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7. การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

7.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเน้นเสริมทักษะ และนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น โดยกำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือดังนี้

7.1.1 ลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- 2) รูปแบบหนังสือมีขนาด 15 ยก
- 3) เนื้อหาหนังสือประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่
  - ตอนที่ 1 เมืองผู้กล้า พระยาแล
  - ตอนที่ 2 ถักทอสายใยรัก สู้ผืนผ้า
  - ตอนที่ 3 หม่า ด้วยรักและคิดถึง
  - ตอนที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ
  - ตอนที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

7.1.2 โครงสร้างของเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาหนังสือประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรมท้ายเรื่อง และภาพประกอบ รายละเอียด ดังนี้

- 1) คำนำ เป็นการเขียนอธิบายจุดประสงค์การนำเรื่องราวของท้องถิ่นมาเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละเรื่องเพื่อให้นักเรียนศึกษา และบอกแนวทางในการอ่าน
- 2) คำชี้แจง เป็นการกล่าวถึงเหตุผลในการสร้างหนังสือและชี้แจงข้อปฏิบัติแนวทางในการอ่าน
- 3) เนื้อหา เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

4) กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลการอ่านหนังสือ ส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

5) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ช่วยส่งเสริมให้ เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยผู้อ่านมีความเพลิดเพลินเกิดจินตนาการในการอ่าน

7.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสือ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพหนังสือ โดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพ โดยนำ หนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

7.2.1 การสร้างหนังสือ

1) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551
วิสัยทัศน์ โครงสร้าง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แกนกลาง คุณภาพผู้เรียน สาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเที่ยว เมืองชัยภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำมาเป็นแนวคิด และกรอบในการสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน

3) ศึกษาข้อเท็จจริงด้านเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดชัยภูมิ จากเอกสารต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์/สังเคราะห์ เรียบเรียงจัดลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่นำเสนอ

4) กำหนดจุดประสงค์ในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย โดยเน้นความมีสาระให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมจากการเรียน เรียนในหนังสือเรียน สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อีกทั้งเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ปลุกฝังให้ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือ และมีนิสัย รักการอ่าน

5) วางโครงเรื่องของเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นเรื่อง โดยนำเสนอ เนื้อหาออกเป็น 5 เรื่อง คือ

- (1) เมืองผู้กล้า พระยาแล
- (2) ถักทอสายใยรัก สู่ผืนผ้า
- (3) หม่า ด้วยรักและคิดถึง
- (4) ของขวัญจากธรรมชาติ
- (5) ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

7.2.2 การตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1) การสร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

(1) จัดทำประเมินทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพ หนังสือแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนประเมินแบบสอบถามแบบมาตรฐาน

ประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพหนังสือที่สร้างขึ้น นำแบบประเมินมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นและเสนอแนะไว้

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงวุฒิ

นำหนังสือส่งเสริมการอ่านเสนอให้ผู้ทรงวุฒิที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย และด้านการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก จำนวน 3 คน พิจารณาคุณภาพหนังสือพร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือดังนี้

(1) ด้านเนื้อหา ในบางตอนของเรื่องยังขาดรายละเอียดที่สำคัญอีกบางส่วน ควรปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์

(2) ด้านวิธีการนำเสนอ การนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนดี เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แต่ควรมีการปรับเนื้อหาบางตอนให้มีความกระชับ

(3) ด้านการจัดรูปเล่ม ควรแก้ไขปกหน้าให้ภาพชัดเจนและมีสีสันมากขึ้น

(4) ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ บางหน้ามีจำนวนภาพประกอบมากเกินไปจนความจำเป็น บางภาพเล็กเกินไปไม่ชัดเจน ควรปรับให้ชัดเจนเหมาะสม

3) การนำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะนำหนังสือมาปรับปรุงเพื่อจัดทำเป็นหนังสือที่สมบูรณ์ โดยได้ปรับปรุงดังนี้

(1) ด้านเนื้อหา เพิ่มเติมรายละเอียดสำคัญในเนื้อหาบางตอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2) ด้านวิธีการนำเสนอ ปรับแก้ไขการดำเนินเรื่องบางตอนให้กระชับยิ่งขึ้น

(3) ด้านการจัดรูปเล่ม ปรับแก้ไขปกหน้าให้ชัดเจน และมีสีสันมากขึ้นตามคำแนะนำ

(4) ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ ปรับแก้ไขจำนวนภาพให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และปรับภาพให้มีขนาด สีสันชัดเจนสมจริงยิ่งขึ้น

(5) การนำหนังสือที่แก้ไขปรับปรุงเสนอให้ผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพนำหนังสือที่แก้ไขปรับปรุงเสนอให้ผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญ คือ เกณฑ์ตัดสินจากคะแนน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยใช้ข้อมูลจากนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือในขั้นนี้ เป็นการนำหนังสือไป

ทดลองให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) จังหวัดชัยภูมิ

จำนวน 10 คน อ่าน เพื่อประเมินความพึงพอใจตามแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า แล้ว

นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของหนังสือจากนักเรียน คือ เกณฑ์ตัดสินจากคะแนน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

การหา ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545

ค : 81)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนประชากร

7.3.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงวุฒิ ปรากฏผล

ดังนี้

(1) ด้านเนื้อหา ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การดำเนินเรื่อง ชวนติดตาม เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความยาวของแต่ละตอนมีความเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.22

(2) ด้านวิธีการนำเสนอ ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน การนำเสนอเนื้อหาและภาพสอดคล้องน่าสนใจ วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00

(3) ด้านการใช้ภาษา ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า มีข้อความเหมาะสม การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่ายสำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.33

(4) ด้านการจัดรูปเล่ม ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รูปเล่มแข็งแรง ทนทาน การออกแบบปกน่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบของหนังสือ ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.20

(5) ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การจัดหน้าและภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จำนวนของภาพประกอบมีความเหมาะสม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.33

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากหนังสือ นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.42

จากการที่ผู้ทรงวุฒิ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านทุกด้าน สามารถสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยนักเรียนการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านดำเนินการโดยให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

(1) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนการดำเนินเรื่องชวนติดตามเนื้อหาแต่ละตอนมีความยาวเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

(2) ด้านวิธีการนำเสนอ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเรื่อง วิธีการนำเสนอเหมาะสมน่าสนใจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

(3) ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ชื่อเรื่องน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน การบรรยายเรื่องชัดเจนเข้าใจง่าย สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย สำนวนและภาษาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.83

(4) ด้านการจัดรูปเล่ม นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หน้าปกสวยงามดึงดูดความสนใจของนักเรียน ขนาดของเล่มมีความเหมาะสม ขนาดและรูปแบบตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

(5) ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมชวนให้น่าอ่าน ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

(6) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากการอ่านหนังสือ นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80

สรุปการประเมินจากนักเรียน จำนวน 10 คน นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

จึงสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนได้

บทที่ 2

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพหนังสือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ขนาดรูปเล่ม 15 หน้ายก ความยาว 76 หน้า มีส่วนประกอบรูปเล่ม ดังนี้

1. คำนำเป็นการเขียนอธิบายจุดประสงค์การนำเรื่องราวของท้องถิ่นมาเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละเรื่องเพื่อให้นักเรียนศึกษา และบอกแนวทางในการอ่าน
2. คำชี้แจง เป็นการกล่าวถึงเหตุผลในการสร้างหนังสือ และชี้แจงข้อปฏิบัติแนวทางในการอ่าน
3. เนื้อหา เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน
4. กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น
5. ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายจริงที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลิน เกิดจินตนาการในการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

“เที่ยวเมืองชัยภูมิ”

นางปาริชาติ แก้วกันยา

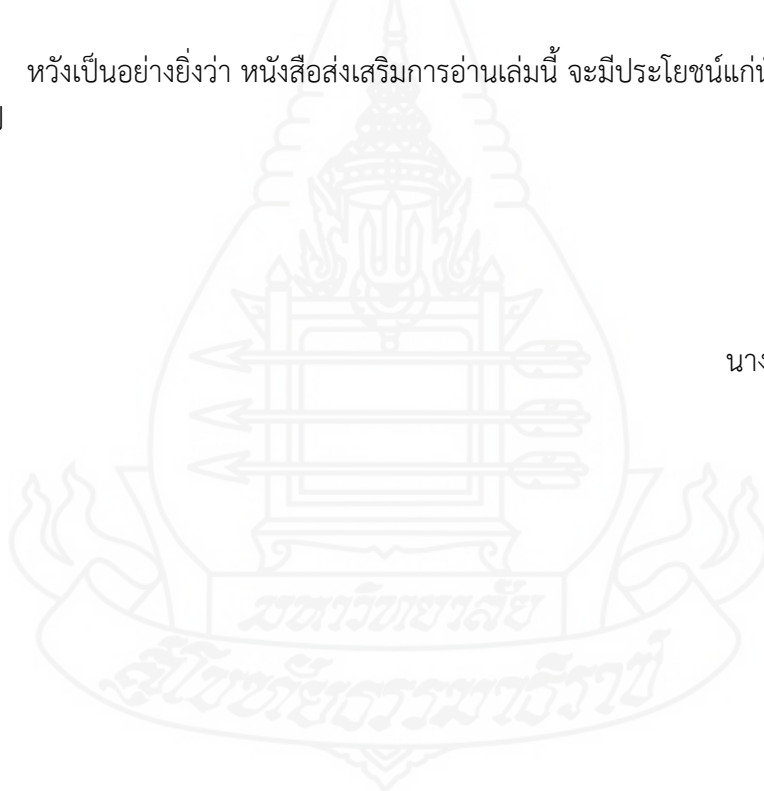
คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ของขึ้นชื่อของชัยภูมิ สถานที่ท่องเที่ยว และประเพณี ของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อประกอบการเรียนรู้ ส่งเสริมการอ่าน นิยรักการอ่าน และเพื่อให้ตระหนักถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เมืองผู้กล้า พระยาแล
- ตอนที่ 2 ถักทอสายใยรัก สู่ผืนผ้า
- ตอนที่ 3 หม่า ด้วยรักและคิดถึง
- ตอนที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ
- ตอนที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ จะมีประโยชน์แก่นักเรียน และผู้ที่สนใจทั่วไป

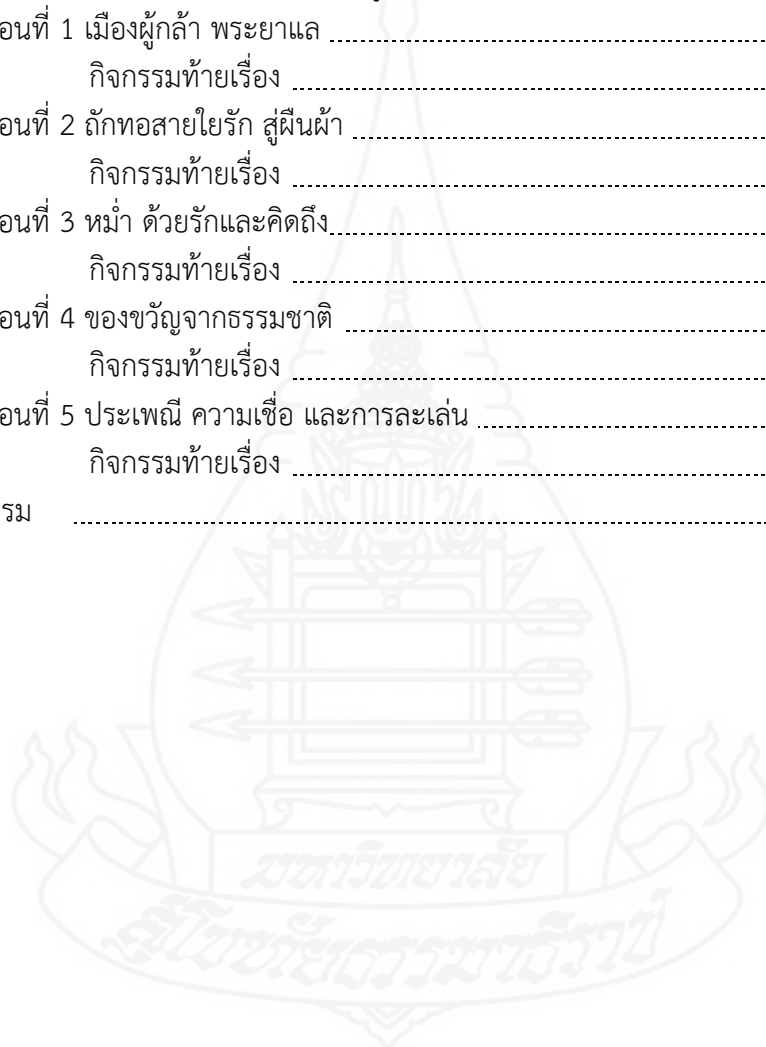
นางปาริชาติ แก้วกันยา

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงในการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน	ค
หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ”	
ตอนที่ 1 เมืองผู้กล้า พระยาแล	1
กิจกรรมท้ายเรื่อง	14
ตอนที่ 2 ถักทอสายใยรัก สู้ฟันฝ่า	17
กิจกรรมท้ายเรื่อง	31
ตอนที่ 3 หม่า ค่ายรักและคิดถึง	34
กิจกรรมท้ายเรื่อง	43
ตอนที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ	45
กิจกรรมท้ายเรื่อง	56
ตอนที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น	58
กิจกรรมท้ายเรื่อง	69
บรรณานุกรม	71

บทที่ 1

เมืองผู้กล้า พระยาแล

อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“เอ ! วันนี้ต้องนำปรุ้งทำไมรีบทำการบ้านล่ะลูก” คุณแม่ถามเมื่อเห็นน้องน้ำปรุ้งนั่งทำการบ้านอย่างขะมักเขม้น

“ก็คุณครูชคะแม่ให้นักเรียนทุกคนทำรายงานเรื่องจังหวัดของเราคะ หนูก็เลยต้องรีบทำงานอย่างอื่นให้เสร็จก่อนไงคะ จะได้มีเวลาทำรายงานเยอะ ๆ” น้องน้ำปรุ้งตอบเสียงเบา ๆ

“ก็ดีนี่จ๊ะ เราจะได้มีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับจังหวัดบ้านเกิดของเราเอง” คุณแม่พูดพลางออกมานั่งคุยกับน้องน้ำปรุ้งที่โต๊ะทำงาน

“หนูก็คิดว่าดีคะแม่ แต่หนูไม่มีหนังสือค้นคว้าคะแม่” น้องน้ำปรุ้งตอบสีหน้ามีกังวล

วงเวียนอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแลในอดีต

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ไม่เป็นไรจะถามแม่สิจ๊ะ” คุณแม่ตอบและมองหน้าน้องน้ำปรง
 “คุณแม่ทราบด้วยหรือคะ” น้องน้ำปรงกล่าวด้วยสีหน้าตื่นเต็น
 คุณแม่ตอบด้วยน้ำเสียงภาคภูมิใจ “ก็ใช่สิจ๊ะ แม่เกิดที่ชัยภูมิ ได้ชื่อว่าเป็นชาวชัยภูมิ
 แม่ก็ต้องมีความรอบรู้ในเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับจังหวัดบ้านเกิดของตนเองสิจ๊ะ”
 “ดีจังเลยคะ ฉันหนูก็มีแหล่งค้นคว้าหาความรู้แล้วสิคะ แม่ช่วยเล่าให้หนูฟังหน่อยนะคะ”
 น้องน้ำปรงมีสีหน้าแจ่มใสขึ้น
 “ได้เลยจ๊ะ” คุณแม่ตอบตกลงและเริ่มเล่าเรื่องราวด้านต่าง ๆ ให้น้องน้ำปรงฟัง
 “ก่อนอื่นเราต้องรู้จักประวัติความเป็นมาของ พระยาภักดีชุมพล(แล) เจ้าเมืองชัยภูมิคน
 แรกก่อนนะจ๊ะ”

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี “เมืองชัยภูมิ” ปรากฏในทำเนียบแผ่นดินสมเด็จพระ
 นารายณ์มหาราช เป็นเมืองขึ้นกับเมืองนครราชสีมา แต่ต่อมาผู้คนได้อพยพออกไปตั้งหลักแหล่งทำมา
 หากินที่อื่น และได้ถูกปล่อยไว้เป็นเมืองร้าง “เมืองชัยภูมิ” ปรากฏชื่ออีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ ๒

วงเวียนอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแลในปัจจุบัน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๖๐ “นายแล” ข้าราชการสำนักเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทร์ ได้อพยพครอบครัวและบริวารเดินทางข้ามลำน้ำโขงมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองน้ำขุ่น (หนองอีจาน) อยู่ในบริเวณท้องที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๓๖๒ เมื่อมีคนอพยพเข้ามาอยู่มาก นายแลก็ได้ย้ายชุมชนมาตั้งใหม่ที่บ้านโนนน้ำอ้อม บ้านซีลอง ห่างจากตัวเมืองชัยภูมิ ๖ กิโลเมตร นายแล ได้เก็บส่วย ผ่าขาว ส่งไปบรรณาการเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ จนได้รับบำเหน็จความชอบแต่งตั้งเป็น “ขุนภักดีชุมพล” ในปี พ.ศ. ๒๓๖๕ นายแลได้ย้ายชุมชนอีกเนื่องจากที่เดิมกันดารน้ำ มาตั้งใหม่ที่บริเวณบ้านหลวง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหนองปลาเฒ่ากับหนองหลอด เขตอำเภอเมืองชัยภูมิในปัจจุบัน และได้มาขึ้นตรงต่อ เมืองนครราชสีมา และส่งส่วยทองคำถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ยอมขึ้นต่อ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์อีกต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกบ้านหลวง เป็นเมืองชัยภูมิ และแต่งตั้ง ขุนภักดีชุมพล (แล) เป็น “พระยาภักดีชุมพล” เจ้าเมืองคนแรกของเมืองชัยภูมิ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ได้ก่อการกบฏยกทัพเข้ามา

ศาลาพระยาภักดีชุมพล(แล)

ที่มา : <https://www.google.co.th>

หมายจะตีกรุงเทพฯ โดยหลอก หัวเมืองต่าง ๆ ที่เดินทัพมาว่าจะมาช่วยกรุงเทพฯ รบกับอังกฤษ จนกระทั่งเจ้าอนุวงศ์สามารถยึดเมืองนครราชสีมาได้เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๙ ตรงกับรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาเมื่อความแตก เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ได้กวาดต้อนชาวเมืองนครราชสีมาเพื่อนำไปยังเมืองเวียงจันทร์ เมื่อไปถึงทุ่งสัมฤทธิ์หญิงชายชาวเมืองที่ถูกจับโดยการนำของคุณหญิงโม ภรรยาเจ้าเมืองนครราชสีมาได้ลุกฮือขึ้นต่อสู้ พระยาภักดีชุมพลเจ้าเมืองชัยภูมิ พร้อมด้วยเจ้าเมืองใกล้เคียงได้ยกทัพออกไปสมทบกับคุณหญิงโม ตีกระหนาบทัพเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์ จนแตกพ่ายไปกองทัพลาวส่วนหนึ่งล่าถอยจากเมืองนครราชสีมาเข้ายึดเมืองชัยภูมิไว้ และเกลี้ยกล่อมให้ พระยาภักดีชุมพล(แล)เข้าร่วมเป็นกบฏด้วย แต่พระยาภักดีชุมพลไม่ยอม เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทร์เกิดความแค้นจึงจับตัวพระยาภักดีชุมพลมาประหารชีวิตที่บริเวณใต้ต้นมะขามใหญ่ริมหนองปลาเฒ่า ซึ่งต่อมาชาวชัยภูมิได้ระลึกถึงคุณความดีที่ท่านมีความซื่อสัตย์และเสียสละต่อแผ่นดินจึงได้พร้อมใจกันสร้างศาลขึ้น ณ บริเวณนั้น และชาวชัยภูมิได้สร้างศาลเพิ่มเป็นศาลาทรงไทย “ศาลาพระยาภักดีชุมพล(แล)” มีรูปหล่อของท่านอยู่ภายใน เป็นที่

รูปเหมือนเจ้าพ่อพระยาแล

ศาลาพระยาภักดีชุมพล (แล)

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เคารพกราบไหว้ และถือเป็นปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์ แห่งหนึ่งของจังหวัด ตั้งอยู่ห่างจาก ศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ ๓ กิโลเมตรนี้ใจจะ ศาลเจ้าพ่อพระยาแล แม่ก็เคยพาน้ำปรงไป กราบสักการะเป็นประจำ น้ำปรงจำได้มัย” แม่พูดพลางชี้รูปให้น้ำปรงดู

“น้ำปรงจำได้คะคุณแม่ แต่ที่น้ำปรงจำไม่ได้คือช่วงไหนที่จะมีขบวนแห่บายศรี เพื่อบูชา สักการะเจ้าพ่อคะ”

“อ้อ! เขาเรียกว่างานประเพณีบุญเดือนหกจ๊ะ งานนี้จะมีการแห่บายศรีของประชาชน ชาวชัยภูมิทุกอำเภอเลยนะ เอาไว้วันหลังเรามีเวลาว่างแม่จะเล่ารายละเอียดให้ฟังอีกทีนะ”

“แม่คะ แล้วชื่อเมืองชัยภูมิ มีความเป็นมาอย่างไรคะ” น้ำปรงถามแม่ด้วยความสงสัย ใครรู้ แม่จึงเล่าต่อไปว่า

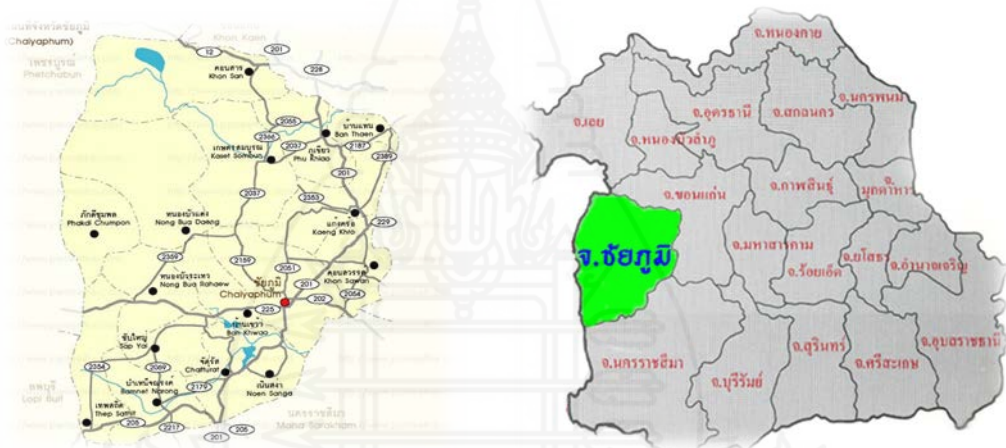
“จังหวัดชัยภูมิ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2440 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า- เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองประเทศใหม่จัดเมืองต่าง ๆ เป็นมณฑล จังหวัดอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยรวมเอา 5 เมืองที่ขึ้นต่อเมืองนครราชสีมาในอดีต ได้แก่ เมือง ชัยภูมิ เมืองสีมูม (จัตุรัส) เมืองภูเขียว

ขบวนแห่บายศรีบายงานบุญเดือนหก

ที่มา : <https://www.google.co.th>

(ผักปัง) เมืองเกษตรสมบูรณ์ (บ้านยาง) และเมืองบำเหน็จณรงค์ (บ้านชวน) โดยเลือกเอาเมืองชัยภูมิ ซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่างสองเมืองใหญ่คือ เมืองสีมม (จัตุรัส) และเมืองภูเขียว (ผักปัง) ยกฐานะเป็นศูนย์กลางของจังหวัด และเปลี่ยนเป็นอำเภอเมืองชัยภูมิ ยุบเมืองทั้ง 4 เป็นอำเภอ ได้แก่ อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอบำเหน็จณรงค์ ต่อมาได้มีการยุบอำเภอบำเหน็จณรงค์ให้อยู่ในการปกครองของอำเภอจัตุรัส และยุบอำเภอเกษตรสมบูรณ์ให้อยู่ในการปกครองของอำเภอภูเขียว เนื่องจากอำเภอทั้ง 2 นั้นอยู่ไม่ไกลกัน จังหวัดชัยภูมิจึงเหลืออยู่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอจัตุรัส และอำเภอภูเขียว ที่เป็น 3 เมืองเสาหลัก ร่วมก่อตั้งจังหวัดชัยภูมิขึ้นมา และเจริญมาตามลำดับ ปัจจุบันจังหวัดชัยภูมิแบ่งการปกครอง ทั้งหมด 16 อำเภอ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอันดับ 7 ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมอันเก่าแก่นับตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม กระทั่งสมัยที่ได้รับอิทธิพล จาก อาณาจักรล้านช้าง เอาล่ะ! ต่อไปนี้ก็จะ” แม่พูดพลางยกรูปแผนที่จังหวัดชัยภูมิให้น้ำปรุงดู พร้อมอธิบายซ้ำ ๆ โดยกล่าวถึง

ภาพอาณาเขตของจังหวัดชัยภูมิ

<https://www.google.co.th>

“ชัยภูมิมิเขตติดต่อกับจังหวัดเพื่อนบ้านหลายจังหวัด ได้แก่ ทิศเหนือ ติดกับเพชรบูรณ์ และขอนแก่น ทิศตะวันออกติดกับขอนแก่นและนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดกับเพชรบูรณ์และจังหวัดลพบุรีและทิศใต้ติดกับจังหวัดนครราชสีมา”

“คุณแม่คะน้ำปรุงดูจากแผนที่แล้ว ชัยภูมิ มีทั้ง ภูเขา ป่าไม้ และแม่น้ำด้วยใช่ไหมคะ”

“ใช่จ้ะ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปของชัยภูมิคือ ชัยภูมิ ตั้งอยู่บนสันขอบที่ราบสูงอีสาน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลางและภาคเหนือ เป็นดินแดนแห่งทุ่งดอกกระเจียวแสนงาม และสายน้ำตกชุ่มฉ่ำยามหน้าฝน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานมีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ ภูพังเหย ภูแล่นคา ภูผาแฝง อันเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำชี ด้านประวัติศาสตร์ ชัยภูมิมิอารยธรรมซ้อนทับกันหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยขอม จนถึงอิทธิพลลาวล้านช้าง มีการค้นพบโบราณสถาน

โบราณวัตถุมากมายในหลายพื้นที่ของจังหวัด ต่อมาปรากฏชื่อเป็นเมืองหน้าด่านในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภายหลังจึงร้างไป และมาปรากฏชื่ออีกครั้งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ โดยมีชาวเวียงจันทน์เข้ามาสร้างบ้านแปงเมือง มีผู้นำชื่อ แล ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของชัยภูมิชัยภูมิอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 342 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,778 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 16 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอจัตุรัส อำเภอภูเขียว อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอบ้านแท่น อำเภอแก้งคร้อ อำเภอคอนสาร อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า และอำเภอซับใหญ่ แต่ว่าลักษณะที่สำคัญของชัยภูมิ สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะเลยนะจ๊ะ” คุณแม่พูดพร้อมอธิบายรายละเอียดให้น้ำปรุ่ดดังนี้

ลักษณะที่ 1.พื้นที่ราบฝั่งแม่น้ำ เขตนี้มีพื้นที่ประมาณ 1,048,000 ไร่ หรือร้อยละ 13 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงตั้งแต่ 0- 200 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำชีในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ บำเหน็จณรงค์ จัตุรัส คอนสวรรค์ บริเวณนี้จะเป็นเขตที่ราบ น้ำท่วมถึงในฤดูฝน

ลักษณะที่ 2.พื้นที่ลูกคลื่นลอนต่ำ อยู่ตอนกลางของพื้นที่จังหวัดเป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ ตามแนวเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงประมาณ 200- 500 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ จัตุรัส บำเหน็จณรงค์ บ้านเขว้า และคอนสวรรค์

ภาพดอกกระเจียวดอกไม้ประจำจังหวัดชัยภูมิ

<https://www.google.co.th>

ลักษณะที่ 3.พื้นที่สูงและภูเขา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนลึกและภูเขาในเขตเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ 500- 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งได้แก่พื้นที่บางส่วนของอำเภอหนองบัวระเหว คอนสาร เกษตรสมบูรณ์ ภูเขียว แก้งคร้อ และพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองชัยภูมิ

“เนื่องจาก ชัยภูมิมีลักษณะทางภูมิประเทศที่หลากหลายทางกายภาพ ทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ชัยภูมิตั้งบ้านของเรา สามารถเที่ยวได้ทั้งปีเลยนะจ๊ะ ดังคำขวัญเพื่อการท่องเที่ยวที่ว่า : ทิวทัศน์สวย รวยป่าใหญ่ มีช้างหลาย ดอกไม้งาม ลือนามวีรบุรุษ สูดยอดผ้าไหม พระใหญ่ทวารวดี และมี ดอกกระเจียว (*Curcuma alismatifolia*) ดอกไม้ประจำจังหวัดอีกด้วยจ๊ะ

น้ำปรง : คุณแม่คะชัยภูมินี้สวยงามจริง ๆ เลยนะคะ ถ้า น้ำปรง จะชวนเพื่อน ๆ ให้มาเที่ยวที่ชัยภูมิตั้งบ้านของเรา เพื่อน ๆ ของน้ำปรง สามารถเดินทางมาได้อย่างไรบ้างคะ

แม่ : อ้อ ไม่ยากหรอกจ๊ะ ชัยภูมิบ้านของเราสามารถเดินทางมาได้ อย่างสะดวกสบายหลายเส้นทางเลยจ๊ะเริ่มตั้งแต่ ทางรถยนต์

เส้นทางคมนาคมในชัยภูมิ

<https://www.google.co.th>

ออกจากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่านรังสิตวังน้อย จนถึงสามแยก จังหวัดสระบุรี เลี้ยวขวาไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) แล้วแยกซ้ายเข้าสู่ทางหลวง หมายเลข 201 ที่อำเภอสีคิ้ว อำเภอด่านขุนทด เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ รวมระยะทางประมาณ 342 กม.

จากจังหวัดนครราชสีมา เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ-ขอนแก่น) ผ่านตำบลจอหอ เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 205 ผ่านอำเภอโนนไทย ตรงไปจนถึงสี่แยกตำบลหนองบัวโคก อำเภอจัตุรัส เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 201 เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ รวมระยะทาง 119 กม. **ทางรถโดยสาร** มีรถโดยสารของหลายบริษัทให้เราเลือกใช้บริการเลยจ๊ะ ได้แก่

บริษัทขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินรถ กรุงเทพฯ-ชัยภูมิ ทุกวัน ติดต่อขอรายละเอียดได้ที่ โทร. 272-5228, 272-5852

บริษัทแอร์ชัยภูมิ โทร. 272-5260 หรือที่ชัยภูมิ โทร. (044) 811556

บริษัทเทียนไชยแอร์ โทร 044 823111

บริษัทชั้นบัส โทร 044 838008

ภาพรถโดยสารที่มีบริการในชัยภูมิ

<https://www.google.co.th>

ทางรถไฟ ก็มีนะจ๊ะ แต่ไม่ค่อยสะดวกสักเท่าไร มีหลายเส้นทางที่ให้เลือกใช้บริการจะจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) มีรถด่วน รถเร็ว กรุงเทพฯ-หนองคาย บริการทุกวัน โดยลงที่สถานีบัวใหญ่ จากนั้นสามารถต่อรถโดยสารประจำทางที่สถานีเดินรถไปอีก 51 กม. รายละเอียดเพิ่มเติมสอบถามได้ที่ แผนกบริการเดินทาง การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 223-7010, 223-7020

สถานีรถไฟจัตุรัส เป็นสถานีรถไฟชั้น 1 ตั้งอยู่ที่อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ อยู่ห่างจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 310.19 กิโลเมตร สถานีนี้เป็นสถานีประจำจังหวัดชัยภูมิและเป็นสถานีที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวเมืองชัยภูมิมากที่สุด โดยผู้โดยสารสามารถลงรถไฟที่สถานีนี้และต่อรถเข้าไปยังจังหวัดชัยภูมิได้

เส้นทางรถไฟในชัยภูมิ

<https://www.google.co.th>

ถ้าจะเลือกใช้บริการทาง**เครื่องบิน** บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ยังไม่มีบริการเที่ยวบินไปจังหวัดชัยภูมิ หากประสงค์จะเดินทางไป โดยเครื่องบินจะต้องลงที่จังหวัดขอนแก่น จากนั้นสามารถต่อรถโดยสารจากจังหวัดขอนแก่น ย้อนกลับเข้าชัยภูมิ ระยะทางประมาณ 150 กม. หรือจะลงที่จังหวัดนครราชสีมา แล้วต่อ รถโดยสารเข้าจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 119 กม. รายละเอียดติดต่อสอบถามได้ที่ บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) โทร. 280-0060, 628-2000

ภาพถ่ายมุมสูงวงเวียนอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแล

<https://www.google.co.th>

น้ำปรง : ตีจิงเลยคะคุณแม่ น้ำปรง จะเล่าเรื่องเมืองชัยภูมิบ้านเราให้เพื่อน ๆ ฟัง และจะชวนมาเที่ยวที่บ้านเราเยอะๆ เลยคะ

แม่ : ตีจิง ชัยภูมิบ้านเราจะได้ครีกครื้น ถ้าคนมาเที่ยวเยอะ เศรษฐกิจก็จะดีขึ้นตามมาด้วยจ๊ะ แต่วันนี้แม่ว่า ตึกแล้วนะจ๊ะ น้ำปรงควรเข้านอนได้แล้วจ๊ะ เดี่ยววันหลังแม่จะเล่าเรื่องเมืองชัยภูมิที่น่าสนใจด้านอื่น ๆ ให้น้ำปรงฟังอีกจ๊ะ

“คะแม่” น้ำปรงตอบพลางมองหน้าแม่ แล้วพูดต่อว่า “คุณครูให้ส่งรายงานเรื่องนี้ อาทิตย์หน้าคะคุณแม่”

“ถ้าอย่างนั้นพรงนี่แม่จะเล่าตอนนะจ๊ะ วันนี้ตึกมากแล้ว อ้อ! แล้วอย่าลืมแปรงฟันก่อนเข้านอนด้วยนะจ๊ะ” แม่กล่าวพลางลุกออกจากเก้าอี้

น้ำปรง : คุณแม่สัญญากับน้ำปรงแล้วนะคะ น้ำปรงรักแม่ที่สุดเลยคะ ถ้าอย่างนั้น น้ำปรงไปแปรงฟันก่อนนะคะราตรีสวัสดิ์คุณแม่คะ

ขบวนแห่บายศรีบายงานบุญเดือนหกอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพระยาแลในเวลากลางคืน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

กิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 1 เมืองผู้กล้าพระยาแล

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมาย X
ลงในกระดาษคำตอบ

1. เมืองผู้กล้าพระยาแล หมายถึงจังหวัดใด
  - ก. ขอนแก่น
  - ข. นครราชสีมา
  - ค. ชัยภูมิ
  - ง. บุรีรัมย์
2. บ้านหลวงที่นายแลอพยพมาตั้งถิ่นฐานปัจจุบันคือสถานที่ใด
  - ก. บ้านโนนน้ำอ้อม
  - ข. บ้านหนองน้ำขุ่น
  - ค. บ้านซีลอง
  - ง. บ้านหนองปลาเฒ่า
3. จังหวัดชัยภูมิมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่อไปนี้ยกเว้นจังหวัดใด
  - ก. เลย
  - ข. เพชรบูรณ์
  - ค. ขอนแก่น
  - ง. นครราชสีมา
4. ชัยภูมิได้รับแต่งตั้งให้เป็นจังหวัดในสมัยใด
  - ก. สมัยพระนารายณ์มหาราช
  - ข. สมัยกรุงศรีอยุธยา
  - ค. สมัยรัชกาลที่ 2
  - ง. สมัยรัชกาลที่ 5
5. ดอกไม้และต้นไม้ประจำจังหวัดคือข้อใด
  - ก. ดอกดาวเรือง – ต้นสัก
  - ข. ดอกกระเจียว – ต้นขี้เหล็ก
  - ค. ดอกมะลิ – ต้นปีบ
  - ง. ดอกบัวหลวง – ต้นพะยูง

เฉลยกิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 1 เมืองผู้กล้าพระยาแล

1: ค 2: ค 3: ก 4: ง 5: ข

บทที่ 2

ถักทอสายใยรัก สู้ผืนผ้า

ภาพผ้าไหมบ้านเขว้า

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่คะ วันนี้คุณแม่จะไปไหนหรือคะ วันนี้ น้ำปรงเห็นคุณแม่แต่งตัวสวยมากเลยคะ”

“แม่ก็ไปทำงานตามปกตินั่นล่ะจ๊ะลูก แต่ว่าวันนี้พิเศษตรงที่ว่าวันนี้เป็นวันพระ”

“แล้วทำไมวันพระถึงเป็นวันพิเศษล่ะคะคุณแม่”

“ก็เพราะชาวชัยภูมิของเราจะร่วมใจกัน นุ่งซิ่น ไม้่นุ่งสั้นในวันพระอย่างไรล่ะจ๊ะ”

“น้ำปรงนี่ก็ออกแล้วคะ ที่โรงเรียนของน้ำปรง คุณครูก็จะใส่ผ้าถุงกัน มีแต่ผืนสวย ๆ ทั้งนั้นเลยคะคุณแม่”

“น้ำปรงรู้ไหมจ๊ะ ว่าผ้าถุงที่ลูกเห็นสวย ๆ นั้น เป็นผ้าถุงที่ทำมาจากเส้นไหม ซึ่งผ้าไหมนี้เป็นมรดกตกทอดที่ชาวชัยภูมิ ภูมิใจมากเลยนะจ๊ะ”

“ทำไมหรือคะคุณแม่” แม่ของน้ำปรงเหลือบมองดูเวลา แล้วพูดว่า “เวลายังพอมี เตี่ยวแม่เล่าให้ฟังนะจ๊ะ”

ภาพผ้าไหมบ้านเขว้า

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ผ้าไหม...จัดได้ว่าเป็นงานนวัตกรรมฝีมืออันทรงคุณค่า ที่กว่าจะได้ ด้ายไหมมาแต่ละเส้น แต่ละลาย แต่ละดอก แต่ละผืน ต้องใช้ประสบการณ์ ความชำนาญของผู้ถักทอเส้นสาสายใยไหม ให้กลับกลายมาเป็นผืนผ้าอันทรงคุณค่า ทางประเพณีวัฒนธรรมสืบต่อมาแต่ครั้งบรรพชนนะสิจ๊ะ

นักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ต้องไปชม เลือกซื้อ ผ้าไหม ของดีของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งในจังหวัดชัยภูมิ มีแหล่งผลิตอยู่หลายหมู่บ้าน แทบทั้งจังหวัดก็ว่าได้ สถานที่อยากแนะนำ คือ ผ้าไหมบ้านเขว้า ชุมชนแถบนี้ ในตำบลบ้านเขว้า ตำบลโนนแดง ตำบลตลาดแล้ง และตำบลลุ่มลำชี เป็นแหล่งปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมฝีมือระดับประเทศ แหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทยซึ่งผ้าไหมนั้น เป็นแหล่งภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่น สืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพชน

ซึ่งผ้าไหมหมู่บ้านแถบนี้ ยังเป็นผ้าไหมชั้นดี ในหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว มีลวดลายสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของเมืองชัยภูมิอีกด้วยนะจ๊ะ”

รูปเหมือนเจ้าพ่อพระยาแล

รูปเหมือนเจ้าพ่อพระยาแล

ภาพผ้าไหมบ้านเขว้า

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“โอ้โฮ คุณแม่คะ ผ้าไหมนี้มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเลยหรือคะ ถ้าอย่างนั้น ผ้าไหมของชัยภูมิก็ต้องมีประวัติที่เล่าสืบต่อกันมายาวนานเหมือนกันใช่ไหมคะ”

“ใช่จ๊ะ ประวัติความเป็นมาของผ้าไหมบ้านเรา น้ำปรุงอยากทราบหรือเปล่าจ๊ะ เตี่ยแม่จะเล่าให้ฟัง”

“อยากทราบคะ น้ำปรุงจะได้ไปเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง คุณแม่เล่าเลยคะ” น้ำปรุงนั่งฟังอย่างตั้งใจ

“ผ้าไหมมัดหมี่อำเภอบ้านเขว้า โดยเฉพาะตำบลบ้านเขว้า มีประวัติความเป็นมา อันยาวนานเป็นเวลานานเกือบ 200 ปี ตั้งแต่สมัยเจ้าพ่อพระยาแล เป็นชุมชนที่มีการทอผ้าไหมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมานานในหมู่ผู้นิยมผ้าไหม และเกิดการเล่าขานแพร่กระจายในกลุ่มนักสะสมผ้าไหม ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของตนเองสืบต่อถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ

การทอผ้าไหมมัดหมี่ ชาวบ้านเขว้า ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพชน นานเกือบ 200 ปี นับแต่มีการก่อตั้งชุมชนบ้านเขว้า เริ่มจากการทอเพื่อใช้ในครัวเรือน ต่อมาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณี

ภาพกำลังทอผ้าไหม

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เช่น งานแต่งงาน ใช้เป็นเครื่องแต่งกายของเจ้าบ่าว เจ้าสาว ใช้เป็น ของไหว้สำหรับญาติ ฝ่ายชายในงานแต่งงาน งานบวชใช้แต่งตัวนาคและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานบุญ งานทาน งาน ประเพณีต่าง ๆ ผู้คนจะแต่งกายด้วยผ้าไหม ทั้งหญิงและชาย เป็นการประกวด ประชันทั้งฝีมือการทอ และการตัดเย็บกันไปในที่

ผ้าไหมของบ้านเขว้า เริ่มเป็นที่รู้จักทั่วไปเมื่อประมาณ พ.ศ.2523 นายถนอม แสงชมภู นายอำเภอขณะนั้น ได้นำผ้าไหมส่งศูนย์ศิลปาชีพ สวนจิตรลดา ด้วยคุณภาพของผ้าไหม ลวดลายที่ แปลกตา และฝีมือที่ปราณีต จึงได้รับความสนใจ มีผู้สั่งทอเป็นจำนวนมาก ต่อมาในปี พ.ศ.2530 ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิในขณะนั้น (ร.ต. สุนัย ณ อุบล รน. :ดุชฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ด้านผ้าไหม และ ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไหม) ได้ให้การส่งเสริมการผลิตและได้ส่งผ้าไหมบ้านเขว้าเข้าประกวดที่โครงการ ศิลปาชีพ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ได้รับรางวัลชนะเลิศ หลังจากนั้น ผ้าไหม บ้านเขว้าได้รับการคัดเลือกส่งเข้าประกวดและได้รับรางวัลชนะเลิศเกือบทุกปี

ภาพวิถีจักรไหม

ภาพรังไหมใน “จ่อ” ที่พร้อมเก็บ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เอกลักษณ์ของลายผ้า เป็นการสะท้อนความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน ก่อให้เกิดจินตนาการคิดค้นออกมาเป็นลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้าถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน”

“คุณแม่คะ กว่าจะมาเป็นผ้าไหม แต่ละผืนได้ ต้องใช้เวลานานไหมคะ”

“ใช่จะ ขั้นตอนในการผลิตผ้าไหมนั้น ชาวอำเภอบ้านเขว้าเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการทอผ้าไหมมัดหมี่ฝีมือเยี่ยม ทอด้วยมือและทุกขั้นตอนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำเองตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวไหม ฟอกย้อม ทอผ้าไหม”

“การเลี้ยงตัวไหมนี้ต้องทำอะไรหรือคะคุณแม่”

“ก่อนอื่น เราต้องรู้จักวงจรชีวิตของไหมก่อนนะจ๊ะ”

“วงจรชีวิตของไหมหรือหนอนไหมใช้เวลาประมาณ 45 - 52 วัน หนอนไหมจะกินใบหม่อนหลังจากฟักออกจากไข่ประมาณ วันที่ 10 จากนั้นจะหยุดกินอาหารและลอกคราบ ระยะนี้เรียกว่า “ไหมนอน” ต่อจากนั้นจะกินนอนและลอกคราบประมาณ 4 ครั้งเรียกว่า “ไหมตื่น” ลำตัวจะมีสีขาวเหลืองใสหัดสั้น และหยุดกินอาหาร ระยะนี้เรียกว่า “หนอนสุก” ช่วงนี้ผู้เลี้ยงไหม ต้องรีบแยก

ภาพการสาวไหม

ที่มา : <https://www.google.co.th>

หนอนไหมสุกออกจากกองใบหม่อน และเตรียม “จ่อ” คืออุปกรณ์ที่จะให้ตัวไหมเกาะเพื่อชักใยห่อหุ้มตัวหนอนจะเริ่มพันใยได้ประมาณ 6-7 วัน ก็จะสามารถเก็บรังไหมออกจากจ่อได้ เส้นใยของหนอนเกิดจากการขับของเหลวชนิดหนึ่ง มีสารโปร่งแสงเป็นองค์ประกอบ ใยไหมที่เห็นแต่ละเส้นจะประกอบด้วยเส้นใยเล็ก ๆ สองเส้นรวมกัน สามารถฉีกแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้รังไหมแต่ละรังจะให้สายไหมที่มีขนาดแตกต่างกัน ชั้นนอกสุดของรังจะมีความละเอียดพอสมควร ชั้นกลางจะเป็นเส้นหยาบและชั้นในสุดจะเป็นเส้นไหมที่ละเอียดที่สุด ซึ่งหนอนไหมแต่ละตัวจะชักใยยาวไม่เท่ากัน อาจสาวได้ยาวตั้งแต่ 350 - 1,200 หนอนไหมจะเจาะรังออกมาเป็นผีเสื้อเมื่ออยู่ในรังครบ 10 วัน ซึ่งผู้เลี้ยงจะคัดไหมที่สมบูรณ์ไว้ทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือนำไปสาวไหมก่อนที่ผีเสื้อจะเจาะรังออกมา ซึ่งเส้นจะขาดและทำเส้นไหม เมื่อเราได้เส้นไหมแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการ การสาวไหม

เมื่อได้รับไหมสดจะต้องนำไปอบให้แห้งจากนั้นนำไหมที่อบแห้งไปต้มในน้ำที่สะอาดที่มีคุณสมบัติเป็นกลาง รังไหมจะเริ่มฟองตัวออก ใช้ปลายไม้เกี่ยวเส้นใยออกมารวมกันหลายๆ เส้น การสาวต้องเริ่มต้นจากชุกรอบนอกและเส้นใยภายในรวมกัน

ภาพเครื่องหูก

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เรียกว่า “ไหมสาว” หรือ “ไหมเปลือก” ครั้นสาวถึงเส้นใยภายในแล้ว เอารังไหมที่มีเส้นใยในแยกไปสาวต่างหากเรียกว่า “เส้นไหมน้อย” หรือ “ไหมหนึ่ง” ผู้สาวไหมต้องมีความชำนาญ และทักษะจึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เมื่อเต็มรังไหมลงไปอีก รังไหมใหม่สามารถรวมเส้นกับรังไหมเก่าได้ โดยไม่ทำให้เส้นไหมขาด”

“ขั้นตอนนี้แหละจ๊ะ เมื่อเราสาวไหมเสร็จแล้ว เราก็จะมีของอร่อย ๆ และมีประโยชน์ มารับประทานกัน น้ำปรุงรู้ไหมจ๊ะ คืออะไรเอ่ย?

“น้ำปรุงทราบคะดักแด้ใช้ไหมคะของโปรดของน้ำปรุงเลย”

“ใช่จ๊ะ เมื่อเราได้เส้นไหมเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไป ก็จะเป็นการเตรียมเส้นไหม สำหรับการทอจ๊ะ เราจะเตรียมเส้นไหม 2 อย่าง นะจ๊ะ อย่างแรก คือ การเตรียมเส้นไหมยืน เรียกอีกอย่างหนึ่งคือ **เครื่องหูก** มีรายละเอียดคือการกวักไหม การคั่น การฟอก การมัด การย้อม การสี การพัน

ภาพการกวักไหม

ที่มา : <https://www.google.co.th>

อย่างที่สอง ที่เราต้องเตรียม คือ การเตรียมไหมเส้นพุ่ง (หมี่) ก็จะมีขั้นตอนการเตรียมคือ การกวักไหม การค่น การฟอก การมัด การย้อม การแก้หมี่ การปั่นหลอด

เมื่อเราเตรียมเส้นไหมเสร็จเรียบร้อยแล้วขั้นตอนสุดท้ายก็คือ การทอผ้าไหม จ๊ะ แล้วเราก็จะมีผ้าไหมผืนสวย ๆ แบบที่คุณแม่สวมอยู่นี่ไงจ๊ะ”

“คุณแม่คะ น้ำปรง เห็นผ้าไหม แต่ละผืน ทำไมมีลวดลายไม่เหมือนกันเลยละคะ”

“น้ำปรง เป็นคนช่างสังเกตมากจ๊ะ ใช่แล้วจ๊ะ ผ้าไหมแต่ละผืนก็จะมีลวดลายที่แตกต่างกัน แล้วแต่ว่าลายนั้นจะเป็นลายอะไรจ๊ะ

“แล้วอย่างที่คุณแม่สวมอยู่นี่ละคะ เรียกว่าลายอะไร”

“ผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนารีจ๊ะ”

“ชื่อเพราะจังเลยคะคุณแม่ แล้วใครเป็นคนตั้งชื่อลายนี้คะ”

“แม่จะเล่าให้ฟังเดี๋ยวนี้ละจ๊ะ”

ภาพการปั่นหลอด

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนารี เป็นลายผ้ามัดหมี่เอกลักษณ์ ของจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการนำหมี่คั่นลายโบราณ ที่เป็นลายพื้นฐานมารวมกับ ลายมัดหมี่ขอนารีเป็นลายที่มีการประยุกต์มาจากลายขดดั้งเดิม แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดหลังผ้าลายหมี่คั่น ซึ่งเป็นลายพื้นฐาน ที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชได้มีพระราชดำริ ให้อนุรักษ์ไว้ เกิดเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ ขึ้น การทอผ้าและผลิตผ้าไหมของคนชัยภูมินั้น จากประวัติที่ได้รับการบอกเล่าและบันทึกไว้บอกว่า ช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (จ.ศ. ๑๑๗๔) พ.ศ.๒๓๖๐ กว่า ๒๐๐ ปี ชาวชัยภูมิได้ผลิตผ้าไหมอย่างดีเป็นที่รู้จักตั้งแต่สมัยของ “พระยาภักดีชุมพล (แล)” เจ้าเมืองชัยภูมิ ที่ชาวชัยภูมิให้การเคารพเป็นอย่างสูง เป็นชาวเมือง เวียงจันทร์ ได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งเมืองที่เมืองชัยภูมิ ในสมัยนั้นต้องมีการส่งเครื่องบรรณาการไปถวายที่กรุงเทพฯ ฯ และเวียงจันทร์ ประเทศลาว และหนึ่งในเครื่องบรรณาการที่สำคัญ คือ ผ้าไหม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ชาวบ้านมีภูมิปัญญา เรื่องของการทอผ้าไหมสะสมมาเป็นเวลาช้านาน และมีการพัฒนาเรื่องผ้าจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน”

ผ้าไหมลายหมี่คั่นขอนารี

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ท่านท้าวบุญมี ภรรยาของพระยาภักดีชุมพล (แล) เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญ มีความชำนาญในการเลี้ยงไหม สาวไหม และทอผ้าไหม ได้สอนให้สตรีชาวชัยภูมิ รู้จักการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้า ไม่ว่าจะเป็นผ้ายกขิด ผ้าไหมมัดหมี่ การทำชิ้นคั่น การทอผ้าฝ้าย เป็นต้น นอกจากนั้นท่านยังได้สอนให้มีการประดิษฐ์ คิดลวดลายต่าง ๆ ขึ้นอีก ไม่ว่าจะเป็นลายหมี่ขอ หมี่คั่น หมี่เอี้ยวเยี่ยวควาย และลายผ้ามัดหมี่อื่น ๆ อีกมากมาย เนื่องจากชาวชัยภูมิเป็นผู้มีศิลปะในตัวเอง จึงได้คิดลายมัดหมี่จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมาออกแบบเป็นลายผ้า เช่น ลายรูปตะขอเกิดจาก การตักน้ำขึ้นมาจากบ่อในสมัยก่อนต้องใช้ตะขอที่ทำจากไม้ไผ่ ก็นำเข้ามาประยุกต์และออกแบบเป็นลวดลายผ้าไหม ต่อมามีการดัดแปลง ให้มีลวดลายสวยงาม แปลก ออกไปตามจินตนาการแต่ยังคงอนุรักษ์ลายรูปตะขอไว้ จนเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่ของชัยภูมิ จนถึงปัจจุบันนี้จังหวัดชัยภูมิ มีลายผ้าโบราณที่มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป มีมากกว่า ๕๓๙ ลาย โดยผ้าบางชิ้นมีอายุมากกว่า ๒๐๐ ปี

ภาพการมัดหมี่

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่คะ ผ้าไหมเป็นผ้าที่มีคุณค่ามาก ราคาคงจะสูงมากใช่ไหมคะ ถ้าเราจะเลือกซื้อผ้าไหมสักชิ้นหนึ่ง เราจะมีวิธีเลือกอย่างไรคะ ถึงจะได้ผ้าไหมที่คุ้มค่าสมกับราคาคะ”

“ผ้าไหมไทยทอขึ้นจากเส้นใยธรรมชาติ จึงมีวิธีพิสูจน์ที่ง่ายเนื่องจากเส้นใย ธรรมชาติจะมีความแตกต่างจากเส้นใยสังเคราะห์อยู่มาก โดยเฉพาะความโปร่งและความละเอียดของโครงสร้างที่เป็นธรรมชาติ รวมทั้งน้ำหนักจะเบากว่าในผ้าปริมาตรเท่าๆ กัน ขั้นตอนแรกที่เราจะเลือกผ้าไหมนั้น เราต้องดูความสม่ำเสมอของสี ตรวจสอบความเรียบร้อยของสีทั้งผืน ให้สม่ำเสมอ กรณีที่เป็นลายริ้วอย่างสม่ำเสมอดูแปลกและเป็นเอกลักษณ์อย่างนั้นจะเป็นที่นิยมส่วนในกรณีที่มีสีต่างกันอย่างชัดเจน สาเหตุที่ทำให้สีไม่สม่ำเสมอส่วนใหญ่เกิดจากเส้นไหมมีการอุ้มน้ำไม่เสมอกัน ผู้ทอต้องมีความชำนาญในการเลือกเส้นไหมและกระบวนการในการย้อมสีต้องพิถีพิถัน เพราะเส้นไหมดิบจะไม่สามารถมองเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนก็ต่อให้ผ่านการฟอกย้อมสีแล้วก็ตามก็อาจจะเห็นได้ไม่ชัด

ภาพการทอผ้า

ที่มา : <https://www.google.co.th>

จึงเป็นเรื่องของภูมิความรู้หรือความชำนาญเฉพาะด้านของผู้ทอแต่ละคนในการคัดเลือกวัตถุดิบ และดำเนินกระบวนการต่างทอด้วยความพิถีพิถันและรอบคอบ ขั้นตอนต่อไปต้องดูความสม่ำเสมอของลาย ใช้ความละเอียดในการคัดเลือกลายเพิ่มขึ้น

และนาน ๆ จะมีมาซักครั้งหนึ่ง คือเรื่องขนาดของลายที่ใหญ่เล็กไม่เสมอกัน ที่มองเห็นอย่างชัดเจนและไม่ได้ถูกออกแบบไว้ก่อน คือมีเพียงบางจุดที่ใหญ่หรือเล็กกรณีนี้จะไม่ผ่านการคัดเลือก ต้องคัดทิ้งออกไป ในกรณีที่ลายนั้น ๆ มีการออกแบบมาก่อนเป็นลายดั้งเดิม และมีความสม่ำเสมอของลาย ใหญ่เล็กอย่างสวยงาม ในกรณีนี้เป็นที่ยอมรับได้ เพราะเป็นลายที่มีเอกลักษณ์และต้องใช้ทักษะในการทอและออกแบบสูงสาเหตุที่ทำให้ลายไม่สม่ำเสมอ เกิดจากความบกพร่องในกระบวนการทอ ทำให้ลายไม่ต่อเนื่อง

ลำดับสุดท้ายดูเนื้อผ้า เนื้อผ้าที่จะผ่านการคัดเลือกต้องมีเนื้อแน่นพอสมควรไม่บางหรือหลวมจนเกินไปผ้าไหมจะมีเนื้อผ้าทั้งแบบเรียบที่อาจจะมิซีไหมอยู่บ้าง ซึ่งเป็นที่รับได้ ส่วนแบบหยาบจะมีซีไหมอยู่ตลอดทั้งผืน ซึ่งทอจากเส้นไหมบ้านที่มีลักษณะตะปุ่มตะป่ำไม่เรียบ ในปัจจุบันนี้เป็นที่ต้องการของตลาดค่อนข้างสูงและหายากในปัจจุบันสาเหตุที่เนื้อผ้าหลวม เกิดจากพันพิมห่าง

กระสวยใส่หลอดเส้นไหมสำหรับการทอภาพการสาวไหม

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เพราะเก่าแล้ว หรือผู้ทอทอได้ไม่แน่นเมื่อเราได้ผ้าไหมผืนสวย ๆ แล้วต่อไปเราก็ต้องรู้จักวิธีการดูแลรักษาผ้าไหมของเราด้วยนะจ๊ะ”

“ไม่ยากเลยจ๊ะสำหรับผ้าไหมที่ซื้อใหม่ ก่อนจะนำผ้าไหมไปตัดควรจะนำไปแช่น้ำหรืออบไอน้ำก่อนเพื่อให้ผ้าไหมอยู่ตัว หลังจากที่เราสวมใส่แล้ว การซักผ้าไหม การทำความสะอาดผ้าไหมให้ใหม่อยู่เสมอ ควรซักด้วยน้ำยาซักแห้งชนิดอ่อน ถ้าเป็นน้ำยาซักแห้งที่ใช้กับผ้าไหมจะดีมาก ไม่ควรซักด้วยเครื่องซักผ้า เพราะจะทำให้ผ้าไหมยับและ รีดยาก ควรซักผ้าไหมด้วยมือด้วยความนุ่มนวล และไม่ควรรยี้หรือบิดผ้าแรง ๆ เพราะจะทำให้ผ้าเสียหาย ไม่ควรแช่ไว้นานโดยเฉพาะ ผ้าสีสด หลังจากซักเสร็จแล้วควรสลัดผ้าไหมให้คลายตัวและไม่ย่นก่อนนำไปตาก เมื่อผ้าแห้งจะทำให้รีดผ้าไหมได้ง่ายขึ้น การตากผ้าไหมในการตากผ้าไหมควรตากในที่ร่ม หรือแดดอ่อนๆ เพื่อป้องกันสีซีดเนื่องจากแดดจัดก่อน

ชุดผ้าไหมสำเร็จรูปสวยๆ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ตากควรสลัดให้ผ้าคลายตัวก่อน จะทำให้ง่าย ต่อการรีดมากยิ่งขึ้น การรีดผ้าไหม ใช้ น้ำยารีดผ้าที่ใช้ได้กับผ้าไหม ฉีดพรมให้ทั่ว ผ้าไหมทั่วไปให้ใช้ความร้อนพอเหมาะ สำหรับ ผ้าไหม พิมพีให้ลดความร้อนลงจากปกติประมาณ 1-2 ระดับ”

“สำหรับผ้าไหมที่ยับมาก ให้ใช้น้ำยาฉีดใส่ผ้าไหมพอมหาตๆ แล้วพับให้เรียบร้อยใส่ ถุงพลาสติก นำเข้าช่องแช่แข็งในตู้เย็นประมาณ 10 นาทีแล้วจึงนำออกมารีด จะทำให้รีดได้เรียบและ ง่ายกว่าเดิม เนื่องจากใยผ้ามีความชื้นอยู่ภายในอย่างสม่ำเสมอ การระมัดระวังและการเก็บรักษา หลังจากสวมใส่ทุกครั้งให้ตรวจสอบสิ่งสกปรกที่ติดอยู่อย่างระมัดระวัง ผึ่งให้เสื้อผ้าคงรูปเดิม”

“เห็นไหมล่ะจ๊ะ ผ้าไหม ไม่ได้ดูแลยากเลย เราเพิ่มความใส่ใจสักนิด เราก็จะมีผ้าไหมผืน สวยไว้นานาน ๆ เลยจ๊ะ”

“คุณแม่จะได้เวลาไปโรงเรียนแล้วคะ เอาไว้วันหลังคุณแม่เล่าเรื่องสนุก ๆ ให้น้ำปรุงฟัง อีกันนะคะ”

“ได้เลยจ๊ะ ลูกรัก แต่อย่าเบื่อเรื่องเล่าของแม่ก่อนนะจ๊ะ”

กิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 2 ถักทอสายใยรักสู่ผืนผ้า

.....

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมาย X
ลงในกระดาษคำตอบ

1. “การนุ่งผ้าชิ้นใหม่” เป็นการแต่งกายของผู้หญิงภาคใด
    - ก. ภาคกลาง
    - ข. ภาคใต้
    - ค. ภาคอีสาน
    - ง. ภาคตะวันตก
  2. ลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ขึ้นชื่อของชัยภูมิคือลายใด
    - ก. ลายแพรวา
    - ข. ลายตีนจก
    - ค. ลายน้ำไหล
    - ง. ลายหมี่คั่นขนานรี
  3. ระยะใดของตัวไหมที่ต้องแยกออกมาใส่จ่อ เพื่อให้ไหมชักใย
    - ก. ไหมนอน
    - ข. ไหมตื่น
    - ค. ไหมสุก
    - ง. ไหมพุ่ง
  4. ชุมชนที่มีชื่อเสียงในการผลิตผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิอยู่ที่ใด
    - ก. อำเภอคอนสาร
    - ข. อำเภอคอนสวรรค์
    - ค. อำเภอบ้านเขว้า
    - ง. อำเภอเมือง
  5. ข้อใดไม่ใช่วิธีการดูแลผ้าไหม
    - ก. ไม่ควรซักผ้าไหมด้วยเครื่องซักผ้า
    - ข. ให้ใช้น้ำยาซักผ้าชนิดอ่อน
    - ค. ไม่ควรซักผ้าไหมบ่อย ๆ เพราะจะทำให้สีซีดเร็ว
    - ง. ให้ตากผ้าไหมในที่ร่ม
- .....

เฉลยกิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 2 ถักทอสายใยรักสู่ผืนผ้า

1: ค   2: ง   3: ค   4: ง   5: ค

บทที่ 3

หม่ำ ด้วยรักและคิดถึง

ภาพหม่ำชัยภูมิ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่ กำลังทำอะไรอยู่คะ น้ำปรงเห็นคุณแม่ยุ่งตั้งแต่เช้าแล้ว”

“แม่กำลังเตรียมวัตถุดิบ สำหรับจะทำอาหารมือพิเศษที่จะนำไปฝากลุงกับป้าที่เราจะไปเยี่ยมยังไงล่ะจ๊ะ”

“วันหยุดนี้ใช้ไหมคะ ที่คุณแม่จะพาน้ำปรงไปเยี่ยมคุณลุงคุณป้า น้ำปรงดีใจจังเลยคะ น้ำปรงคิดถึงท่านทั้งสองมากเลยคะ และที่สำคัญน้ำปรงก็ได้ไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ๆ ด้วยคะ”

“ถ้าอย่างนั้น น้ำปรงก็มาช่วยแม่ด้วยสิจ๊ะ ของฝากของเราจะได้เสร็จเร็ว ๆ คุณลุงคุณป้า ก็จะได้ชิมฝีมือของน้ำปรงด้วยยังงั้นล่ะจ๊ะ”

“คุณแม่ไม่บอก น้ำปรงก็จะขอเป็นลูกมือของคุณแม่อยู่แล้วคะ แต่ว่าอาหารที่คุณแม่จะทำไปฝากคุณลุงคุณป้า คืออะไรคะ”

ร้านขายหม่ำ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“อาหารขึ้นชื่อของชัยภูมิ ถือว่าเป็นสุดยอดของฝากเลยนะจ๊ะ น้ำปรุงรสเงตหรือเปล่าจะสถานที่ท่องเที่ยวแต่จังหวัดของประเทศไทย ต่างก็มีโอท็อปของดี ของฝากขึ้นชื่อให้ได้เลือกซื้อหาติดไม้ติดมือกลับไปฝากคนที่บ้านกันทั้งนั้น อย่างถ้าใครได้มาเที่ยวยังจังหวัดชัยภูมิ แน่ใจว่าก็ต้องไม่พลาดที่จะหาซื้อโอท็อปขึ้นชื่ออย่าง “หม่ำ” ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวชัยภูมิ ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง อีกทั้งยังมีรสชาติที่อร่อยถูกปาก”

“ถ้าอย่างนั้น ทำไมคุณแม่ไม่ซื้อที่เขาวางจำหน่ายล่ะคะ น้ำปรุงรสเงตเห็นมีหลายที่ ที่เขาวางขายค่ะ”

“ใช่จะหาว่านักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวที่จังหวัดชัยภูมิ แล้วอยากหาซื้อ “หม่ำ” เป็นของฝากก็สามารถหาซื้อได้ไม่ยาก หม่ำมีขายหลายที่ อย่างที่อยากแนะนำก็มีแหล่งรวมศูนย์ร้านค้า หม่ำไว้รอจำหน่ายในหลายเส้นทางให้กับนักท่องเที่ยวผ่านมาเที่ยวที่จังหวัดชัยภูมิ มาตั้งแต่ตลอดช่วงถนนสาย 201 สายผ่านชัยภูมิ-สีคิ้ว ทางเชื่อมประตูสู่อีสานจากกรุงเทพฯ ผ่านมาที่นครราชสีมา เข้ามาที่จังหวัดชัยภูมิ มาจนถึงตัวเมืองชัยภูมิ ช่วงร้านค้าบริเวณริมถนนห้าแยกโนนโฮ เขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ และยาวเชื่อมต่อไปจนถึงช่วงถนนสายชัยภูมิ-แก้งคร้อ”

ภาพลูกค้ากำลังเลือกซื้อหม่ำชัยภูมิ
ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ถึงแยกช่องสามหมอ ที่จะผ่านไปต่อที่จังหวัดขอนแก่นและผ่านไปที่ อำเภอภูเขียวของ จังหวัดชัยภูมิ ไปต่อที่จังหวัดเลยและเพชรบูรณ์ ต่างมีร้านค้าหม่ำให้เลือกซื้อกันได้ตลอดทางผ่านจังหวัดชัยภูมิได้ไม่ยากโดยจะมีร้านขายหม่ำอยู่หลายร้านให้เลือกซื้อหา ซึ่งจะแต่ละร้านก็จะนำหม่ำมาแขวนตากเรียงรายไว้หน้าร้านอย่างมากมาย เรียกว่าเป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นเห็นได้แต่ไกล”

“แล้วหม่ำทำมาจากอะไรหรือคะคุณแม่”

“สำหรับหม่ำชัยภูมิ มีให้เลือกซื้อกินอยู่ 2 อย่าง คือ มีหม่ำเนื้อ (เนื้อวัว) และหม่ำหมู (เนื้อหมู) โดยทำจากเนื้อวัว หรือเนื้อหมู นำมาผสมกับตับ ข้าวเหนียว กระเทียม เกลือ และบดให้ละเอียด แล้วนำมาอัดใส่ในกระเพาะสัตว์ ซึ่งปัจจุบันนี้มีหม่ำอยู่ 2 แบบ ให้เลือกคือ มีหม่ำที่เป็นแบบลูกกลมๆ ทำจากกระเพาะ และแบบเป็นแท่งยาวๆ (คล้ายไส้กรอกอีสาน) โดยทำจากไส้ ถ้าหากอยากลิ้มรสหม่ำแบบดั้งเดิม แนะนำว่าให้เลือกแบบที่เป็นลูกกลมๆ ที่ทำจากกระเพาะ จะอร่อยกว่า เพราะกระเพาะมีความเหนียวนุ่มหนึบกว่าไส้”

“คุณแม่พูดมาน้ำปรุงอยากกินหม่าแล้วสิ ว่าแต่ขอน้ำปรุงชิมตอนที่คุณแม่ทำเสร็จแล้วได้หรือเปล่าคะ”

ภาพส่วนผสมของหม่า

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ได้จ๊ะ การกินหม่า สามารถกินได้แบบดิบๆ เลย แต่ถ้าชอบเปรี้ยว ก็เก็บไว้อีกประมาณ 2-3 วัน ก็จะได้รสชาติความเปรี้ยวของหม่าเพิ่มมากขึ้น หรือจะซื้อหม่าแล้วนำไปย่างก่อนแล้วกินก็อร่อยถูกปากไม่ใช่น้อย หรือจะนำไปประกอบอาหารอื่นๆ ตามแต่ใจชอบ และนอกจากหม่าแล้ว ก็ยังมีไส้กรอกอีสานที่ชวนกินไม่แพ้กัน ซึ่งมีไส้กรอกอีสานแตกต่างจากหม่าตรงที่จะไม่ได้ผสมตับเป็นส่วนประกอบ อีกทั้งหม่ายังสามารถเก็บไว้กินได้นาน เรียกได้ว่าเป็นของฝากชั้นดี ที่ถ้าใครมาเยือนจังหวัดชัยภูมิไม่ควรพลาด (ชื่อ) “หม่า” อาหารพื้นบ้านที่อร่อยถูกปากดีจริง”

“แล้วที่น้ำปรุงได้ยินมาว่า หม่าชัยภูมิได้ขึ้นชื่อว่า “หม่าตำนานรัก” นั้นหมายความว่าอย่างไรคะ”

“เดี๋ยวแม่เล่าให้ฟังจ๊ะ เอกลักษณ์ของประเภทอาหาร “หม่า” สูดยอดของแซบอีสาน ที่มีความเป็นมาสืบทอดกันมาเก่าแก่อยาวนานมาแต่โบราณของชาวไทยอีสาน(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถนอมอาหารให้เก็บไว้รับประทานให้นานมากขึ้นที่

ภาพส่วนผสมต่าง ๆ ของหม่าคลุกเคล้ากัน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

เป็นเฉพาะเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเองมาช้านาน ที่เมื่ออดีตมีการล้มสัตว์ใหญ่ หรือ การฆ่าวัว ควาย หมู อื่นๆ (โค กระบือ สุกร) และมีการแบ่งเนื้อไปรับประทานในครอบครัวกัน ซึ่งเนื้อในส่วนที่เหลือหากรับประทานไม่หมด ก็จะเป็นการเน่าทิ้งเสียเปล่า ก็เลยมีการนำมาทำเป็นหม่า เพื่อช่วยกันถนอมอาหารให้ถูกสุขอนามัยและสามารถเก็บไว้รับประทานได้นานมากขึ้นในครอบครัวด้วยการนำเนื้อมาสับมาบด ใส่เครื่องเทศ กระเทียม เกลือ พริกไทย ตามแต่สูตรที่สืบทอดกันมายาวนานกันแต่ละบุคคล จะผสมกับเครื่องในบางส่วนไม่ว่าจะเป็นตัว และส่วนของลำไส้ หรือกระเพาะของสัตว์นั้นๆอย่างวัว ก็จะถูกใช้นำมาใช้เป็นที่สำหรับห่อหรือบรรจุเนื้อและเครื่องเทศที่คลุกเคล้าเข้ากันแล้ว ทำเป็นท่อนยาวบ้าง กลมบ้าง ก่อนที่จะนำไปตากแดดให้แห้งได้ที่ ก็สามารถนำไปห้อยเก็บไว้ในตู้กับข้าว เก็บไว้ได้นานนับเดือนโดยที่เนื้อไม่มีกลิ่นหรือเน่าเสียแต่อย่างใด”

หม่า ชัยภูมิ ได้ชื่อว่า “หม่าตำนานรัก” แห่งเดียวของไทย ที่พรานป่าไปล่าสัตว์บนภูเขี้ยว – ภูคิงในอดีต ซึ่งต้องใช้เวลานาน 1-3 เดือน ในการเดินทางไป-กลับ พอล่าสัตว์ป่าได้ ก็คิดหาวิธีถนอมอาหารมาฝากลูก-เมีย ที่รออยู่บ้าน โดยที่เนื้อสัตว์ไม่เน่าเสีย พราน จึงสับเนื้อ ผสมตับ

ภาพการนำส่วนผสมของหม่าที่คลุกเคล้ากันยัดใส่ลำไส้ของสัตว์

ที่มา : <https://www.google.co.th>

คลุกข้าวเหนียวและเกลือที่พกดัดตัวไป ยัดใส่ในกระเพาะของสัตว์ หรือลำไส้ของสัตว์ เพื่อหมักหรือถนอมให้เก็บไว้ได้นาน เพื่อเป็นของฝากภรรยา พอกลับถึงบ้านนำมาชิม ปรากฏว่ามีรสชาติอร่อย เป็นที่ขบใจภรรยา จึงถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นอาหารพื้นบ้านที่นิยมรับประทาน สืบมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ – ปัจจุบัน “หม่า” จึงเป็นอาหารพื้นเมืองชัยภูมิ ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง โดยในปัจจุบันนิยมทำจากเนื้อวัว หรือเนื้อหมู ผสมกับตับ กระเทียม เกลือ บดให้ละเอียด บรรจุไว้ในกระเพาะสัตว์ เนื่องจากเป็นการแปรรูปอาหารจากภูมิปัญญาที่เก็บไว้นานถึง 3 เดือน เป็นที่นิยมบริโภคมากที่สุดทั้งในและต่างจังหวัด โดยเฉพาะภาคอีสานและนิยมซื้อเป็นของขวัญของฝากชั้นนำสัญลักษณ์ที่สำคัญ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นสินค้าที่ระลึก”

“เป็นเรื่องเล่าที่น่าประทับใจเลยนะคะคุณแม่ น้ำปรงรู้แล้วว่าทำไมคุณแม่เลือกที่จะทำหม่าเองเพื่อไปเป็นของฝาก เพราะไม่ใช่แค่ของฝากธรรมดาแต่เป็นของฝากที่แทนความรักและความคิดถึงนี่เอง คุณแม่คะ แล้ววิธีการทำหม่านี้ยากไหมคะ”

“ไม่ยากหรอกจ๊ะ เริ่มแรกต้องเตรียมวัตถุดิบเสียก่อน โดยวัตถุดิบหลักคือเนื้อวัวและเนื้อหมู จะเลือกใช้เฉพาะส่วนที่เนื้อสันและสะโพก

ภาพหม่ำสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน
ที่มา : <https://www.google.co.th>

ส่วนผสมอื่น ๆ ได้แก่ กระเทียม พริกไทย เกลือ และผงชูรส โดยกำหนดว่าถ้าใช้วัตถุดิบหลักสัก 85 เปอร์เซ็นต์ ส่วนผสมทั้งหมดจะใช้ปริมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ สำหรับขั้นตอนการผลิตหม่ำ จะต้องนำเนื้อที่ได้มาแยกให้เหลือแต่เฉพาะเนื้อล้วนเท่านั้น ขณะเดียวกัน หม่ำต้องใส่ตับเป็นวัตถุดิบหลักด้วยเพียงแต่อาจใส่ในจำนวนไม่มาก อย่างถ้าใช้เนื้อ 12 กิโลกรัม จะใส่ตับสัก 1.40 กิโลกรัม ต่อจากนั้นให้หมักเนื้อเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 30 นาที แต่ถ้าเป็นการหมักหมูจะใช้เวลาน้อยกว่า ซึ่งคนสมัยก่อนผลิตหม่ำไม่เคยใช้สูตรซึ่งตวงวัด แต่ใช้วิธีคาดคะเนจากความชำนาญและประสบการณ์ เท่านั้นสำหรับสูตรการผสมหม่ำของแต่ละรายจะแตกต่างกัน จึงทำให้มีรสชาติต่างกัน แล้วมักเก็บเป็นความลับ แต่อย่างไรก็ตาม ในหมู่บ้านเดียวกันอาจใช้สูตรที่คล้ายกัน สำหรับวันนี้แม่จะพาน้ำไปปรุงทำหม่ำแบบสูตรโบราณนะจ๊ะ”

“สูตรโบราณหรือคะ ทำอย่างไรคะ”

“สูตรโบราณ หรือสูตรดั้งเดิม ว่า แท้จริงแล้วการปรุงรสชาติหม่ำในสมัยก่อนจะเน้นเรื่องกระเทียมเป็นหลัก ทั้งนี้ อาจเป็นเหตุผลของการถนอมอาหารเพื่อให้อยู่ได้นาน แล้วรสชาติอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นพริกไทย เค็ม และเปรี้ยวอาจรองลงมาจ๊ะ”

ภาพ “ยำหม่ำ”

ภาพ “แฮมเบอร์เกอร์หม่ำ”

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“แล้วรสชาติของหม่ำล่ะคะเป็นรสชาติแบบไหน”

“รสชาติที่โดดเด่นของหม่ำจะต้องเป็นกลิ่นและรสของกระเทียมเป็นหลัก นอกจากนั้น มีรสเปรี้ยวและเค็มตามมา ส่วนความแตกต่างระหว่างไส้กรอกกับหม่ำอยู่ตรงที่ ถ้าเป็นไส้กรอกมักให้ความสำคัญกับความมันจากเนื้อเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นหม่ำแล้วจะเน้นที่ความเป็นเนื้อล้วน คละเคล้ากับกลิ่นหอมของกระเทียมผสมกับความเปรี้ยวเค็ม ภายหลังจากหมักเนื้อได้เวลาที่กำหนดแล้วจึงนำไปบรรจุใส่กระเพาะหมู แล้วจึงนำไปแขวนตากแดด หากแดดแรงมากใช้เวลาเพียงครึ่งวัน อย่างไรก็ตาม หากเราทำเยอะ เราสามารถนำไปแช่แข็ง ก่อนนำออกมาตากแดดก่อนแล้วทยอยนำออกมาทานได้จะ ทั้งนี้ หม่ำที่แช่ในช่องแข็งสามารถเก็บไว้ได้นานถึง 3 เดือน แต่ถ้าอยู่ในอุณหภูมิปกติสามารถเก็บไว้ได้ประมาณเดือนกว่า”

“แล้วสำหรับคนที่ไม่เคยทานหม่ำ เราจะแนะนำวิธีการทานอย่างไรคะคุณแม่”

“หม่ำทั้งเนื้อวัวและเนื้อหมูสามารถบริโภคได้หลายวิธี ไม่ว่าจะนำเข้าเวฟ นำไปทอด อย่าง หรือจะตั้งเฉาะเนื้อออกแล้วนำไปปรุง

ภาพหม่ำสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ร่วมกับเมนูอาหารหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นต้มยำ ทำแกง หรือใส่ไข่เจียว หรือนำไปผัดกะเพราหรือว่าจะทานดิบก็ทานได้เลยนะจ๊ะ”

“น้ำปรุงรู้แล้วค่ะว่าทำไมคุณแม่ ไม่ซื้อหม่ำที่เขาวางขาย แต่คุณแม่ลงมือทำเอง เพราะว่าไม่ใช่แค่ของฝากธรรมดา แต่เป็นการฝากความรักและความคิดถึงไปให้ผู้รับใช่ไหมคะ”

“ใช่แล้วล่ะจะลูกรัก น้ำปรุงพร้อมลงมือความรักและความคิดถึงไปฝากลูกกับป้าหรือยัง”

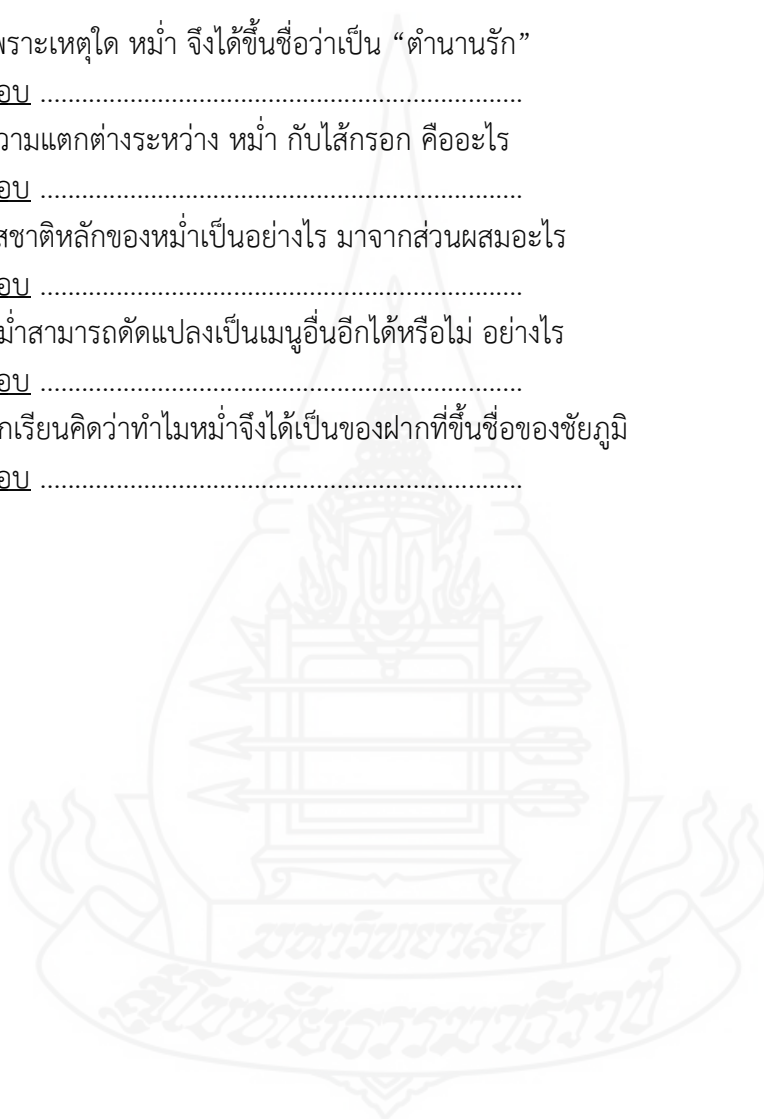
.....

กิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 3 หม่าด้วยรักและคิดถึง

.....

คำสั่ง จงตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

1. เพราะเหตุใด หม่า จึงได้ขึ้นชื่อว่าเป็น “ตำนานรัก”
ตอบ .....
2. ความแตกต่างระหว่าง หม่า กับ ไส้กรอก คืออะไร
ตอบ .....
3. รสชาติหลักของหม่าเป็นอย่างไร มาจากส่วนผสมอะไร
ตอบ .....
4. หม่าสามารถดัดแปลงเป็นเมนูอื่นอีกได้หรือไม่ อย่างไร
ตอบ .....
5. นักเรียนคิดว่าทำไมหม่าจึงได้เป็นของฝากที่ขึ้นชื่อของชัยภูมิ
ตอบ .....

เฉลยคำถามกิจกรรมท้ายเรื่องบทที่ 3 หม่าด้วยรักและคิดถึง

.....

1. ตอบ เพราะเป็นการแสดงความรักและคิดถึงของนายพรานที่ไปล่าสัตว์ในป่าเป็นเวลานาน เมื่อล่าสัตว์ได้ก็คิดหาวิธีถนอมอาหารมาฝากลูก – เมียที่รออยู่บ้าน
2. ตอบ ไส้กรอกอีสานแตกต่างจากหม่าตรงที่จะไม่ได้ผสมตับเป็นส่วนประกอบ และหม่าสามารถเก็บไว้กินได้นาน
3. ตอบ รสชาติที่โดดเด่นของหม่า จะต้องเป็นกลิ่นและรสของกระเทียมเป็นหลัก จากนั้นจะมีรสเปรี้ยวและเค็มตามมา
4. ตอบ หม่าสามารถดัดแปลงเป็นเมนูอื่นได้ เช่น นำไปทอด ย่าง หรือตั้งเอาเฉพาะเนื้อออกแล้วไปทำเมนู ต้มยำ ไข่เจียวหม่า ผัดกะเพรา เป็นต้น
5. ตอบ (นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง)

บทที่ 4

ของขวัญจากธรรมชาติ

ภาพทุ่งดอกกระเจียว

ภาพจุดชมวิวดาสุตแผ่นดิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่คะ ที่โรงเรียนของน้ำปรงจะพานักเรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่ ภายนอกจังหวัด ชัยภูมิคะ คุณครูให้นักเรียนส่งแบบสำรวจว่านักเรียนสนใจอยากจะไปทัศนศึกษาที่ไหน”

“แล้วน้ำปรง อยากจะไปทัศนศึกษาที่ไหนล่ะจ๊ะ”

“น้ำปรงยังตัดสินใจไม่ได้เลยคะ สถานที่ท่องเที่ยวของชัยภูมิแต่ละแห่งมีความน่าสนใจไม่แพ้กันเลยทีเดียว”

“แล้วคุณครูจะพานักเรียนไปเที่ยวช่วงไหนล่ะจ๊ะ”

“ทำไมต้องเลือกช่วงด้วยล่ะคะคุณแม่”

“ใช่จ๊ะ ชัยภูมิมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายที่ เราสามารถเที่ยวได้ทั้งปีเลยนะจ๊ะ”

“แต่ช่วงนี้เป็นช่วงหน้าฝน ชัยภูมิจะมีที่เที่ยวหรือคะคุณแม่”

“หน้าฝนนี่ล่ะจ๊ะ จำทำให้น้ำปรงลืมที่เที่ยวที่อื่น ๆ ไปเลยจ๊ะ”

ภาพทุ่งดอกกระเจียว

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“มีถ้วยหรือกะสสถานที่แบบนั้น น้ำปรงอย่ากรูแล้วคะคุณแม่ เล่าให้น้ำปรงฟังหน่อยสิคะ”

“ได้เลยจ๊ะ ชัยภูมิของเราเป็น ดินแดนแห่งทุ่งดอกกระเจียวงาม สายน้ำตกชุ่มฉ่ำ และ ผืนป่าอันกว้างใหญ่ แหล่งรวมความหลากหลายทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมินั้นนับเป็นจังหวัดในภาคอีสาน ที่มีพื้นที่ติดต่อกับทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 7 ของประเทศ เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำชี มีพื้นที่ป่าและเทือกเขาถึงร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด จึงไม่น่าแปลกใจ หากจะบอกว่าจุดเด่นของชัยภูมินั้น คือ ความสวยงาม และหลากหลายทางธรรมชาติจึงทำให้ชัยภูมิเป็นจังหวัดที่ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี แต่ช่วงที่น่าไปที่สุดคือ ช่วง**ดอกกระเจียวบาน** ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม โดยเฉพาะที่ป่าหินงามเทพสถิต และอุทยานแห่งชาติไทรทอง ที่เมื่อดอกกระเจียวพร้อมใจกันออกดอก ลำต้นและก้านใบสีเขียวสด เมื่ออยู่คู่กับดอกสีชมพูปนขาวนั้น สวยงามปานประหนึ่งทุ่งดอกไม้ในสวรรค์เลยทีเดียว”

จุดชมวิิวผาสุดแผ่นดิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“สถานที่แรกที่แม่อยากจะแนะนำให้น้ำปรงรู้จักเมื่อนึกถึงชัยภูมิ เชื่อว่า นักท่องเที่ยวต้องนึกถึงภาพความงามของดอกกระเจียวสีหวานสดใส ที่บานสะพรั่งอยู่เต็มท้องทุ่งในช่วงฤดูฝน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักเดินทางต้องห้ามพลาดหาโอกาสมาเที่ยวชมและถ่ายรูปกันเป็นที่ระลึกภายในอุทยานฯ มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะทุ่งดอกกระเจียว ซึ่งเป็นราชินีแห่งมวลไม้ดอกของขุนเขาป่าหินงาม ออกดอกสีชมพูอมม่วง จะทยอยผลิบานเป็นระยะเวลา 2 เดือน และจะบานสะพรั่งเต็มผืนป่าในช่วงเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนสิงหาคมของทุกปีเวลาที่เหมาะสมในการชมทุ่งดอกกระเจียวคือ ช่วงเช้าที่มีสายหมอกบาง ๆ ปกคลุม ดอกกระเจียวจะชูช่อลือส่ายลมและสายหมอก ซึ่งถือเป็นภาพที่งดงามตระการตาเป็นอย่างยิ่ง ทุ่งดอกกระเจียว ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อ.เทพสถิต จ.ชัยภูมิ ถือเป็นที่ยืนชื่อของแหล่งท่องเที่ยวช่วงฤดูฝน นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับ ทุ่งบัวสวรรค์ หรือ ทุ่งดอกกระเจียว ราชินีแห่งมวลไม้ดอกของขุนเขาป่าหินงาม ซึ่งจะผลิบานเป็นระยะเวลา 2 เดือน ต่อปี ชูช่อชมพูอมม่วง ตัดกับพื้นเขียวขจีของหญ้าเพ็ก และโชดหินธรรมชาติ คืนความสดใสให้ผืนป่า ทุ่งดอกกระเจียว

จุดชมวิวผาสุดแผ่นดิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ป่าหินงาม ถือเป็น พุ่มดอกกระเจียว ที่ใหญ่ที่สุด และงดงามที่สุดในประเทศไทยช่วงหน้าฝนที่ป่าไม้ชุ่มฉ่ำอุดมสมบูรณ์แบบนี้ หากได้ออกไปเที่ยวชมธรรมชาติ สัมผัสไอเย็นคงจะดีไม่น้อย”

“ในช่วงเช้าไปเที่ยวสัมผัสกับหมอกยามเช้า สูดอากาศบริสุทธิ์ ชมวิวทิวทัศน์บน **ผาสุดแผ่นดิน** เราเดินทางถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติป่าหินงามแต่เช้า อากาศเย็นสบายยามเช้าช่วยให้สดชื่นที่อุทยานมีบริการ รถรางของทางอุทยาน และนั่งรับลมเย็นๆ เป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร เราก็ถึง **ผาสุดแผ่นดิน** ซึ่งเป็นแนวหน้าผาและชะง่อนหิน ตั้งในจุดที่สูงที่สุดของเทือกเขาพังเหย ผานี้เกิดขึ้นจากการดันตัวของเปลือกโลกแผ่นฉานไทย (ภาคกลาง) ซุกเข้าไปใต้แผ่นอินโดจีน (ภาคอีสาน) ทำให้เกิดเป็นขอบยกสูงชันเป็นเทือกเขา แบ่งระหว่างภาคกลาง จังหวัดลพบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชัยภูมิ และภาคเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์ เรียกได้ว่าเป็นพื้นที่รอยต่อ 3 ภาค ของประเทศไทย **จุดชมวิวผาสุดแผ่นดิน** ยังเป็นจุดสูงสุดของอุทยานแห่งชาติป่าหินงาม มีความสูง 846 เมตรจากระดับน้ำทะเล จากข้างบนนี้ เราสามารถมองลงไปเห็นวิวเบื้องล่าง เป็นภูเขาสีเขียวสลับซับซ้อนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ในจังหวัดลพบุรี และพื้นที่ราบซึ่งมีบ้านเรือนอยู่ไกลลิบๆ เคล้ากับสาย

ภาพหินรูปร่างต่าง ๆ ในบริเวณลานหิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

หมอกสีขาวยามเช้าที่ก่อตัวกัน เป็นทิวทัศน์ที่มีสวยงามมากทีเดียวค่ะ นอกจากนี้บริเวณหน้าผายังมีลมพัดมาเย็นสบายให้เราได้รู้สึกสดชื่นอยู่ตลอดเวลา ได้ยินลมวิวสวยๆ สูดอากาศบริสุทธิ์ที่หาได้ยากแบบนี้ ไม่ผิดหวังจริง ๆ ข้อระวังในการเดินบริเวณผาสุดแผ่นดินคือ บริเวณนี้เป็นผาสูงและเป็นหินที่ค่อนข้างขรุขระ บางส่วนลาดชัน จึงควรเดินด้วยความระมัดระวัง และหากมีเด็กเล็ก ๆ ไปด้วยต้องดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ไม่ควรเข้าไปใกล้หน้าผามากเกินไป เพราะไม่มีรั้วกั้น อาจเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายได้ใครที่อยากจะชมทะเลหมอกยามเช้าที่ผาสุดแผ่นดิน ควรไปช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม และควรไปแต่เช้าตรู่ จะได้เห็นทะเลหมอกสวยๆ และนอกจากจะมาสัมผัสหมอกยามเช้าแล้ว จุดนี้ยังสามารถชมพระอาทิตย์ตกได้อีกด้วย รวมถึงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากนั้นภายในอุทยานแห่งชาติป่าหินงามยังมีทั้งลานหินงาม ลานหินรูปร่างแปลกตา ประติมากรรมทางธรรมชาติที่น่าอัศจรรย์ ณ ลานหินงาม โดยหินรูปร่างประหลาดแปลกตานั้นเกิดจากการกัดเซาะของลม และฝน จนทำให้แท่งหินมีรูปลักษณ์แตกต่างกันไปให้นักท่องเที่ยวได้จินตนาการ”

ภาพหินรูปร่างต่าง ๆ ในบริเวณลานหิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่คะน้ำปรงนอกจากทุ่งดอกกระเจียวที่อำเภอเทพสถิตแล้วยังมีทุ่งดอกกระเจียวที่อำเภอหนองบัวระเหวด้วยใช่ไหมคะ”

“ยังมีอีกที่หนึ่งจ๊ะ เรียกว่าที่อุทยานแห่งชาติไทรทองจ๊ะ”

“น้ำปรงอยากทราบรายละเอียดของอุทยานแห่งนี้ค่ะ คุณแม่พอจะทราบรายละเอียดหรือเปล่านั้นคะ”

“รู้สิจ๊ะ อุทยานแห่งชาติไทรทอง ครอบคลุมพื้นที่ป่าเทือกเขาพังเหย และป่านายางลักษ์ ในท้องที่ตำบลท่าใหญ่ ตำบลถ้ำวัวแดง ตำบลบ้านเจียง ตำบลเจ้าทอง ตำบลวังทอง กิ่งอำเภอภักดีชุมพล อำเภอหนองบัวแดง ตำบลห้วยแย้ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

มีอาณาเขตติดต่อกับอุทยานฯ ป่าหินงามและอุทยานฯ ภูแลนคา สภาพภูมิประเทศอุทยานฯ ไทรทองอยู่ในเขตเทือกเขาพระยาผ่อง และเทือกเขา พังเหย ประกอบด้วยภูเขาสูงต่ำหลายลูกเรียงรายสลับซับซ้อน มีระดับความสูงตั้งแต่ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล ถึงสูงสุดที่ยอดเขาพังเหย 1,008 เมตร เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำของลำห้วยโป่งขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแย้

ภาพทุ่งดอกกระเจียวที่ไทรทอง
ที่มา : <https://www.google.co.th>

ลำน้ำเจา ลำน้ำเจียง ซึ่งเป็นสาขาย่อยของแม่น้ำชีในช่วงต้นฤดูฝนที่อุทยานฯ ไทรทอง จะมีสถานที่เที่ยวทางธรรมชาติให้เราได้ชมบรรยากาศเลือกชมมากมายโดยเฉพาะ **ทุ่งบัวสวรรค์ หรือทุ่งดอกกระเจียว** ตั้งอยู่บนเนินเขาสูง ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ไทรทอง ประมาณ 12 กิโลเมตร สามารถขึ้นไปชมความงามของทุ่งดอกกระเจียวที่มีทั้งหมด 4 ทุ่ง สลับกับดอกไม้ป่าอื่น ๆ ทั้งดอกดุสิตา สร้อย สุวรรณ จุกนารี กระดุมเงิน กระดุมทอง เอื้องนวลจันทร์ ฯลฯ จะผลิดอกสวยงามเต็มทุ่ง ประมาณปลายเดือนมิถุนายน-กลางเดือนสิงหาคมของทุกปีเท่านั้นใกล้ๆ กับทุ่งดอกกระเจียว ยังมี **ผาหำหด** ลักษณะเป็นแท่นหินยื่นออกไปจากหน้าผาประมาณ 1 เมตร บนเทือกเขาพังเหยเป็นจุดที่เสียวยที่สุด ที่ผาหำหดยังมีสถานที่กางเต็นท์ และมีกิจกรรมโรยตัวผาหำหดระยะทางประมาณ 50 เมตรได้ทดสอบความกล้ากันด้วย หากยังไม่เหนื่อยล้าจะไปตะลุยเดินป่าตาม **เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (น้ำตกไทรทอง-น้ำตกชวนชม)** ระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร จะได้ชมน้ำตกไทรทอง น้ำตกขนาดเล็ก แต่โดดเด่นที่เป็นแนวลานหินกว้างถึง 80 เมตร ไหลลงมาผ่านลานหินลงสู่แอ่งน้ำใหญ่ด้านล่างเรียกว่า วังไทร สวยงามมากเป็นจุดชมทิวทัศน์

ภาพน้ำตกไทรทอง
ที่มา : <https://www.google.co.th>

อาทิตย์อัสดงยามเย็นที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในเขตอุทยานฯ ไทรทอง ในฤดูหนาวที่อุทยานฯ ไทรทอง ยังได้จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสสมหนาว ทำกิจกรรมผจญภัย ทั้งโรยตัวที่ผาทำหัด พายเรือศึกษาธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวังน้ำเขียว เดินศึกษาธรรมชาติชมทุ่งบัวสวรรค์ ชมวิวที่ผาอาทิตย์อัสดง และนอนกางเต็นท์บนลานหน้าผา

“นี่ยังใกล้จะเที่ยวสำหรับหน้าฝนของชัยภูมิของเรา แต่ถ้าเราอยากจะทำที่นอนนับดาว ก็ไปที่นี้ได้เลยจ๊ะ “มอหินขาว”

“มอหินขาวหรือคะ แล้วทำไมเขาเรียกว่ามอหินขาวล่ะคะ”

“เมื่อพูดถึงแห่งหินแล้ว จะไม่พูดถึงแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งที่มีความสวยงามแปลกตาไม่แพ้กันอย่างมอหินขาว ได้อย่างไร โดยมอหินขาวนั้นตั้งอยู่ใน อุทยานแห่งชาติภูแลนคา เป็นแห่งหินขนาดยักษ์ 5 ต้น ตั้งเรียงรายอยู่ในทุ่งหญ้ากว้าง สันนิษฐานกันว่าแห่งหินนี้มีอายุมากถึง 175-195 ล้านปี จนได้รับสมญานามว่าสโตนเฮนจ์เมืองไทย

ภาพผาทำหัด

ภาพจุดชมวิวมหาสุดแผ่นดิน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

มอหินขาว ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูแลนคา บ้านวังคำแคน ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยกลุ่มหินทรายสีชาวยาวเรียงรายคล้ายกับ “สโตนเฮนจ์” ในประเทศอังกฤษ มอหินขาว จึงได้รับการขนานนามอีกชื่อหนึ่งว่า “สโตนเฮนจ์เมืองไทย” เป็นสวนหินธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการสะสมของตะกอนทรายและดินเหนียวแข็งตัวกลายเป็นหิน ลักษณะของหินกลุ่มต่าง ๆ เกิดจากเคลื่อนไหวของเปลือกโลกบีบอัดจนเกิดการคดโค้ง แตกหัก กัดเซาะทั้งแนวตั้งและแนวนอน สร้างสรรค์เป็นรูปต่าง ๆ ตามจินตนาการของผู้พบเห็น

มอหินขาว มีกลุ่มหินอยู่หลายแห่ง กลุ่มหินชุดแรก คือ “เสาหิน 5 ต้น” ตั้งอยู่ในทุ่งกว้าง สันนิษฐาน มีความสูงประมาณ 12 เมตร ต้นที่ใหญ่ที่สุดมีขนาดเท่ากับ 22 คนโอบ เสาหินกลุ่มนี้นับเป็นเสาหินที่โดดเด่นที่สุด และเป็นไฮไลท์ของการมาเที่ยวชม มอหินขาว ถัดจากกลุ่มหินชุดแรกไปเล็กน้อยจะถึงบริเวณลานกางเต็นท์ มีห้องน้ำบริการ จากจุดนี้มีเส้นทางเดินไปยังกลุ่มหิน และจุดชมวิวดูได้แก่ หินเจดีย์โขลงช้าง ระยะทางเดินเท้า 650 เมตร ลานหินต้นไทร 900 เมตร สวนหินล้านปี 1,250 เมตร และจุดชมวิวมหาสุดแผ่นดิน 2,500 เมตร

ภาพเสาหิน 5 ต้น ที่มอหินขาว

ที่มา : <https://www.google.co.th>

หินกลุ่มที่ 2 อยู่ห่างจากกลุ่มแรกประมาณ 500 เมตร เรียกว่า “ดงหิน” เป็นแท่งหินทรงแปลกประหลาด รูปร่างคล้ายเจดีย์ กระจดองเต่า รองเท้าบูท และจากจุดนี้เราสามารถขึ้นไปชมวิวที่กว้างไกลสุดสายตาของที่นี่ได้

หินกลุ่มที่ 3 อยู่ห่างออกไปอีก 1,500 เมตร เป็นแท่งหินและเสาหินขนาดเล็กกระจายอยู่บนลานหินกว้าง ลาดเอียงขึ้นไปจุด “ผาห้วยนาค” ในช่วงฤดูฝน นักท่องเที่ยวจะได้ชมดอกไม้ป่าที่บ้านสะพรั่งรายล้อม เป็นมนต์เสน่ห์แห่ง **มอหินขาว**

ภาพหินกลุ่มที่ 2 “ดงหิน”

ภาพหินกลุ่มที่ 3 “ผาห้วยนาค”

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ภาพมอหินขาว

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“น้ำปรง ตัดสินใจไม่ถูกเลยคะคุณแม่ว่าจะเลือกไปทัศนศึกษาที่ไหนดี สถานที่ที่คุณแม่เล่าให้ฟังน่าสนใจทั้งนั้นเลยคะ น้ำปรงอยากจะไปทุกที่ที่คุณแม่เล่าให้ฟังเลยคะ เอาไว้น้ำปรงไปปรึกษาเพื่อน ๆ ดูก่อนว่าเพื่อน ๆ อยากจะไปไหน”

“ไปเที่ยวที่ไหนก็น่าสนใจทั้งนั้นแหละจ๊ะ และที่สำคัญ ชัยภูมิบ้านเราเที่ยวได้ทั้งปี”

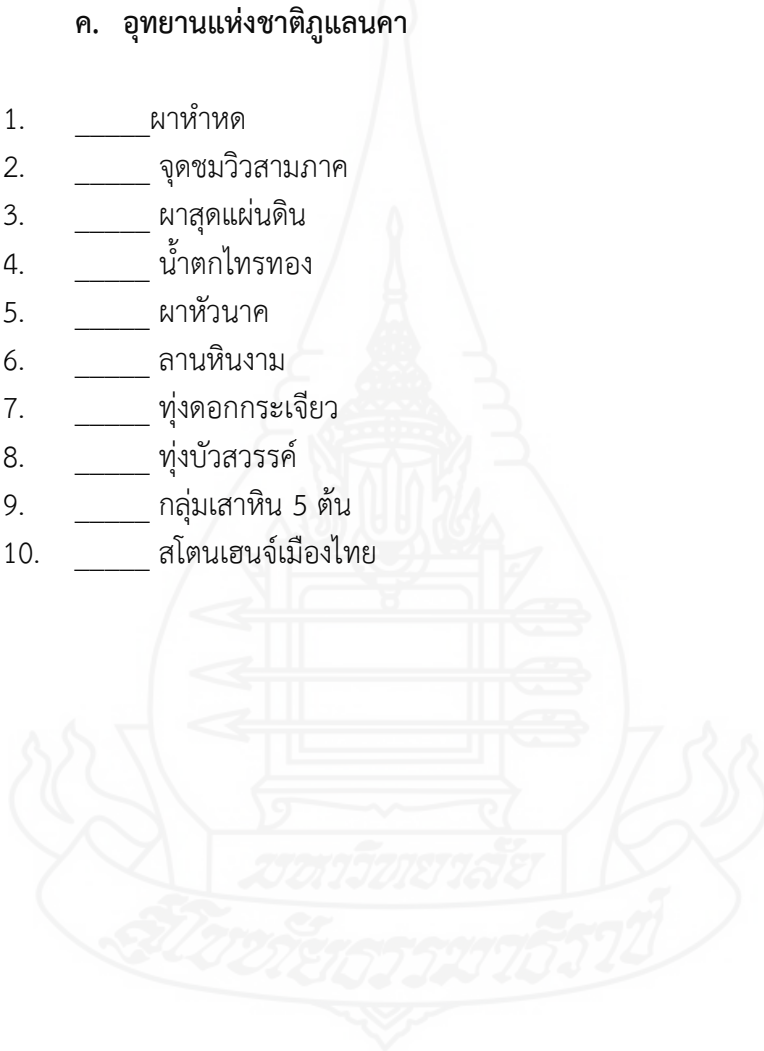
กิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ

.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกข้อความต่อไปนี้เติมหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ก. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
- ข. อุทยานแห่งชาติไทรทอง
- ค. อุทยานแห่งชาติภูแลนคา

1. _____ ผาห้าหาด
2. _____ จุดชมวิวิสามภาค
3. _____ ผาสุดแผ่นดิน
4. _____ น้ำตกไทรทอง
5. _____ ผาหัวนาค
6. _____ ลานหินงาม
7. _____ ทุ่งดอกกระเจียว
8. _____ ทุ่งบัวสวรรค์
9. _____ กลุ่มเสาหิน 5 ต้น
10. _____ สโตนเฮนจ์เมืองไทย

เฉลยกิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ

.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกข้อความต่อไปนี้เติมหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ก. อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
- ข. อุทยานแห่งชาติไทรทอง
- ค. อุทยานแห่งชาติภูแลนคา

1. ข ผาห้าหาด
2. ก จุดชมวิวิสามภาค
3. ก ผาสุดแผ่นดิน
4. ข น้ำตกไทรทอง
5. ค ผาห้วยนาค
6. ก ลานหินงาม
7. ก ทุ่งดอกกระเจียว
8. ข ทุ่งบัวสวรรค์
9. ค กลุ่มเสาหิน 5 ต้น
10. ค สโตนเฮนจ์เมืองไทย

บทที่ 5

ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

ภาพแห่นาคโหด

ภาพตีคลีไฟ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“น้ำปรุงจ๊ะ แต่งตัวเสร็จหรือยัง เราจะเดินทางกันแล้วนะลูก เตี่ยวจะไม่ทันงานบวช ของ พี่หนุ่มเค้า”

“เสร็จแล้วค่ะคุณแม่ น้ำปรุงพร้อมแล้วค่ะ”

“ถ้าอย่างนั้น เราออกเดินทางกันเลยนะจ๊ะ”

“คุณแม่คะ พี่หนุ่มจะบวชพรุ่งนี้ไม่ใช่หรือคะ แล้วทำไมต้องรีบไปวันนี้ด้วยล่ะคะ”

“ก็เพราะวันนี้จะมีการแห่นาคก่อนนะสิจ๊ะ”

“ยังไงหรือคะคุณแม่เล่ารายละเอียดให้น้ำปรุงฟังด้วยนะคะ”

“งานแห่นาคของพี่หนุ่ม ไม่ธรรมดา นะสิจ๊ะ เขาเรียกว่าประเพณี แห่นาคโหด นับว่าเป็น ประเพณีที่เก่าแก่ สืบทอดกันมายาวนานหลายร้อยปีแล้ว กับงานประเพณีแห่นาคโหดงานบุญสุด ยิ่งใหญ่ที่จัดขึ้นที่บ้านโนนเสลา

ภาพโกนหัวนาค

ภาพผูกแขนนาค

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ต.หนองตุม อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ นับได้ว่าเป็นพิธีแห่นาคที่แปลกและเป็นหนึ่งเดียวในโลกก็ได้ โดยชาวบ้านจะร่วมกันจัดงานอุปสมบทหมู่ให้กับคนหนุ่มหรือบุตรหลานในหมู่บ้านที่มีอายุครบ 20 ปี เพื่อให้ลูกหลานได้บวชแทนคุณบิดา มารดา

หลังจากที่เข้าพิธีสู่ขวัญเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นการแห่นาคไปรอบหมู่บ้าน โดยจะให้คนหนุ่มที่ยังไม่ได้บวชของแต่ละหมู่บ้านมาช่วยกันหามแคร่ไม้ไผ่ และเขย่าโยนนาคอย่างรุนแรง ถือเป็น การทดสอบความตั้งใจว่า ผู้บวชจะมีความมุ่งมั่นอดทนที่จะบวชแทนคุณบิดามารดาหรือไม่ ซึ่งนาค จะต้องประคองตัวเองไม่ให้ตกลงมาจากแคร่ หากใครตกลงมาถูกพื้นดินจะถือว่าขาดคุณสมบัติไม่ให้ บวช และต้องไปบวชตามประเพณีธรรมดาที่อื่นแทน โดยจะเป็นเช่นนี้ตลอดระยะทางที่แห่รอบ หมู่บ้านกว่า 3 กิโลเมตร”

“พิธีการตัดและโกนผมนาค ตามพิธีบวชปกติ แต่ก่อนจะเข้าพิธีสู่ขวัญนาคทุกคนจะต้องพากันออกจากวัดไป กราบศาลปู่ตาซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้าน-ถวายเป็นภัตตาหารพระสงฆ์-นาค รวมกันที่วัด ตั้งกองบวช-รับฟังการประวัติความเป็นมาจากปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในชุมชนโนนเสลา เกี่ยวกับงานแห่นาคโหด-ถวายเป็นแต่พระสงฆ์-พิธีบายศรีสู่ขวัญนาค-นาคทั้งหมด

นาคทุกคนออกจากวัดไป กราบศาลปู่ตาซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้าน

ที่มา : <https://www.google.co.th>

พร้อมกันที่บริเวณงาน ขบวนแห่หน้าโคโหดเริ่มต้น บททดสอบ ความเป็น “นาคหนุ่ม” ที่อยู่บนแคร่ที่ทั้งโยกทั้งโยนไปตามจังหวะอันเร่าร้อนของดนตรีอีสานลดลงแต่ประการใด! ประเพณีที่ทั้งสร้างความหวาดเสียว ทั้งสนุกสนาน ของผู้มาร่วมงานและทั้งท้าทายความสามารถของนาค ที่แสนจะพิสดารของหมู่บ้าน ดึงดูดให้ผู้คนนับพันคนแห่กันมาสัมผัสพิธีดังกล่าวอย่างใจจดใจจ่อ บรรดาพ่อแม่ของว่าที่นาคจะพาบุตรหลานไปฝากไว้กับวัดตาแขก (วัดใน) กับวัดบุญถนอมพัฒนาราม (วัดนอก) เพื่อเตรียมท่องบทสวดขานนาค ก่อนหน้างานแห่ 1 คืน แต่ละบ้านฉลองความเป็นนาคด้วยดนตรี ทั้งที่จ้างมาและดนตรีจากเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ตลอดทั้งคืน พอใกล้รุ่งสางทั้งคนมาช่วยงานในบ้านนาค ต้องเตรียมทั้งสถานที่ เตรียมอาหาร และเตรียมของชำร่วย เพื่อตอบแทนแขกที่เดินถือหมอนซิด เข้ามาร่วมทำบุญที่บ้านนาคหลายคนบอกว่าพิธีแห่หน้าโคโหดนี้มีมานานกว่า 100 ปีแล้ว แต่บางเสียงระบุว่า มีมาไม่เกิน 50 ปี เริ่มจากนักเลงโบราณในหมู่บ้านโนนเสลาคนหนึ่ง เป็นที่รักใคร่ของคนในหมู่บ้าน ครั้นได้เข้าพิธีบวชนาคจึงมีผู้คนที่รักใคร่ชอบพอเข้าร่วมพิธีแห่หน้าคามากกว่าใคร

ภาพพิธีสู่ขวัญนาค

แคร่ไม้ไผ่สำหรับการแห่หน้าค

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“นาคในสมัยก่อนใช้ช้างบ้าง ใช้ม้าบ้าง เอามาแห่ แต่ของหมู่บ้านโนนเสลาใช้แห่ด้วยแคร่ และหามช้างละหลายคน เพื่อช่วยกันเข็นน้ำหนักในส่วนนาคอันเป็นที่รักของผู้คน เพื่อนฝูงก็มีโยกแคร่กันเล็กน้อยเพื่อความครึกครื้น โยกไปโยกมาชักแรงขึ้นเรื่อย ๆ ถึงขนาดนาคท้าทายว่าถ้าคนหามโยกไม่แรงก็จะไม่ไปรยทานให้คนที่มาร่วมงาน คนแห่หน้าคซึ่งเป็นเพื่อนกันเสียส่วนใหญ่เลยโยนนาคเสียเต็มที่ได้ด้วยความสนุกสนานเหนื่อย เล่นเอาสะบัดสะบอมไปตามๆ กัน แต่ก็ไปอย่างสนุกสนานเป็นที่ประทับใจกันทั้งคนหามและคนแห่

ครั้นปีต่อมาเพื่อนคู่หูของนาคคนแรกที่ถูกโยนก็เข้าพิธีบวชอีกคน เพื่อนๆ ก็โยนนาคด้วยวิธีเดียวกันด้วยความสนุกสนานแก่แค้น จนกลายมาเป็นแห่หน้าคโหดกันมาจนถึงปัจจุบันอีกตำนานหนึ่งที่ว่าทำกันมากกว่า 100 ปีแล้ว โดยมีพิธีแห่หน้าครวมหมู่และใช้คานหามแบบเดียวกัน ส่วนการโยนนาคเป็นการทดสอบความตั้งใจนาคว่าตั้งใจบวชทดแทนคุณบิดามารดาหรือไม่ ขณะที่แม่อุ้มท้องลูกกว่าจะคลอดได้ยากลำบากแค่ไหน หากนาคตกลงมาจากแคร่ถือว่าหมดคุณสมบัติที่จะบวช”

ภาพบรรยากาศการแห่นาคโหด
ที่มา : <https://www.google.co.th>

“ซึ่งที่ผ่านมาไม่มีใครตกลงมาเลยเพราะญาติพี่น้องโดยเฉพาะพ่อที่เดินตามแคร่จะคอยประคองไม่ให้ลูกชายตกการแห่เริ่มช่วงบ่าย แห่ไปโยนไปบนระยะทาง 3 ก.ม.รอบหมู่บ้าน แกรมรอบอุโบสถอีก 3 รอบ กว่าเสร็จสิ้นทั้งนาคทั้งคนหามต่างหมดแรงแห่นาคโหดเริ่มมาเป็นที่รู้จักของผู้คนช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา เมื่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา พานักข่าวมาทำข่าวประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จนกลายเป็นประเพณีที่น่าสนใจของอีสานด้วยท่วงทำนองที่สนุกสนาน ทำทายและหวาดเสียว งานแห่นาคโหดจึงกลายเป็นงานที่ใคร ๆ อยากจะมาเห็น มาสัมผัสครั้งหนึ่งในชีวิตทีเดียว ประเพณีดังกล่าวนี้เองที่ทำให้บ้านโนนเสลา-บ้านโนนทัน โด่งดังมีชื่อเสียง”

“คุณแม่คะ น่าตื่นตาตื่นใจจังเลยนะคะ น้ำปรงอยากไปเห็นประเพณีแห่นาคโหดแล้วละคะ”

ชาวบ้านร่วมกันใส่บาตรพระบวชใหม่
ที่มา : <https://www.google.co.th>

“คุณแม่คะ น้ำปรงยังประทับใจกับประเพณีแห่นาคโหดอยู่เลยคะ แต่ช่วงนี้ก็ใกล้จะออกพรรษาแล้ว ไม่ทราบว่า คุณแม่จะพาน้ำปรง ไปชมประเพณีอะไรที่น่าตื่นตา ตื่นใจอีกหรือเปล่านั้นคะ”

“มีแน่นอนจ๊ะ ประเพณีนี้จะจัดขึ้นในช่วงออกพรรษาอยู่พอดีเลยจ๊ะ”

“มีด้วยหรือคะคุณแม่ประเพณีช่วงออกพรรษาของชัยภูมิ”

“มีแน่นอนจ๊ะ จะเรียกว่าประเพณี หรือการละเล่นก็ได้นะจ๊ะเขาเรียกว่า การตีคลีไฟ”

“คุณแม่เล่ารายละเอียดให้น้ำปรุงฟุ้งเลยคะ น้ำปรุงพร้อมแล้วคะ”

“ประเพณีตีคี่ไฟ เป็นประเพณีไทยจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดให้มีขึ้นมาแต่โบราณ โดยได้แนวคิด มาจากการตีคี่ของพระสังข์กับพระอินทร์

ในวรรณคดี เรื่อง สังข์ทอง การตีคี่ไฟเป็นวิธีการแก้ปัญหาคาการขาดเครื่องนุ่งห่มในสมัยก่อน หน้าหนาวจะหนาวมาก พวกผู้ชายจะออกมาที่สนามหน้าลานบ้านแล้วมาร่วมเล่นตีคี่ไฟกับพวกผู้หญิง ๆ จะเป็นผู้เฝ้าลูกคี่ไฟ

ภาพการตีคี่ไฟ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

ทำให้หายหนาวได้ และเป็นการสร้างความสามัคคีให้ แก่คนในหมู่บ้านอย่างชาญฉลาด โดยการตีคี่ไฟ เป็นหนึ่งในประเพณีไทยเพื่อการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ให้การเล่นดังกล่าว ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหลัง”

“ประเพณีการตีคี่ไฟ หรือการละเล่นตีคี่ไฟ ถือเป็นกีฬาโบราณการละเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านหนองเขื่อง ตำบลกุดตุ้ม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มาช้านานกว่า 100 ปี กีฬานี้สูญหายไปจนถึงช่วงปี 2546 ได้มีกลุ่มคณาจารย์ ผู้ใหญ่บ้าน และวัด ได้กลับมาให้ความสนใจภูมิปัญญาของชาวบ้านดั้งเดิมให้กลับมาฟื้นคืนขึ้นอีกครั้ง ได้มีการริเริ่มอนุรักษ์กีฬาโบราณตีคี่ไฟมาอย่างต่อเนื่อง โดยจะมีการละเล่นในช่วงวันออกพรรษา และหน้าหนาวของทุกปีเลยจ๊ะ”

“แล้วการตีคี่ไฟนี้เขาเล่นกันยังไงหรือคะ”

ภาพการตีลิไฟ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

“เมื่อก่อน ระบบความสะดวกสบายด้านสาธารณูปโภคยังไม่มี เช่น ไฟฟ้า, น้ำประปา รวมถึงความสะดวกสบายด้านการเดินทาง คนสมัยก่อนไปอาบน้ำชำระร่างกายจะชักชวนกันไปยังทำน้ำ (ห้วย, หนอง, คลอง, บึง) ซึ่งจะมีกอไผ่ขึ้นเรียงรายตามแหล่งน้ำเพราะไม้ไผ่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคนชนบทอย่างยิ่งเลยทีเดียว โดยเฉพาะในช่วงเย็น จะไปกันเป็นกลุ่ม สวมผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้าพาดไหล่ สบายสุขุมวุ่นใหญ่ ๆ เมื่อก่อนเรียกบุหรี่ป่าสุบ เพราะจะสุบกันเกือบทุกคน ก็เคยคิดสนุกเพื่อเป็นการเรียกเหงื่อ ก่อนอาบน้ำ แบ่งทีมกันเล่น (คลีโหล่น) ดีกว่า ! อ้าวไอ้ทีดจะค้ำแล้ว เองไปก่อกองไฟไว้ก่อนค่อยมาเล่น เดี่ยวค่าลมอากาศมันจะหนาว ความสนุกกับการใช้เหง้าไม้ไผ่เป็นอุปกรณ์ ดีก่อนไม้ขนาด 10 – 15 cm ไปยังเขตฝ้ายตรงกันข้ามแล้วเข้ากรอบที่กำหนด (ประตู) ของฝ้ายตรงกันข้าม (คล้ายกีฬาฮอกกี้)

อุปกรณ์การเล่น เหง้าไม้ไผ่และลูกไม้

ที่มา : <https://www.google.co.th>

บังเอิญ ลูกไม้กลิ้งเข้าไปในกองไฟ กว่าจะเขี่ยมันออกมาได้มันก็ติดไฟไปแล้ว ความรู้สึกในอารมณ์ที่กำลังสนุกต่อเนื่อง เลยไม่ยอมดับไฟที่กำลังลุกไหม้ ก้อนไม้ ก็เลยปล่อยเลยตามเลย และแล้วความคิดใหม่ ๆ ก็กับการเล่น "คลีโหลน" จึงเกิดขึ้น ทุกเย็นของการมาอาบน้ำของกลุ่มชาวบ้านหนองเขื่องจะเล่น "คลีโหลน" พอค่ำลงมองไม่เห็นลูกไม้ จึงนำไฟมาจุดลูกไม้ เพื่อการมองเห็น จึงเล่นหรือแข่งขันกันต่อได้ในช่วงค่ำ มันสร้างความสนุกสนานเร้าใจกว่าการเล่น "คลีโหลน" แบบเดิม ๆ จึงเป็นที่มาของการเรียกชื่อ "คลีไฟ" (KLEE-FIRE) ชาวบ้านหนองเขื่อง ได้กลับมาเล่นคลีไฟอีกครั้งเมื่อ 6-7 ปี ที่ผ่านมา และถือว่าเป็นกีฬาพื้นบ้านที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้และสืบทอดเป็นประเพณีต่อไป ซึ่งชาวบ้านหนองเขื่องจะจัดกิจกรรมการเล่นปีละ 1 ครั้งในช่วง "งานออกพรรษา" ของทุกปี ในช่วงเช้าจะมีพิธีตักบาตร, การแข่งขันปล่อยโคมไฟ, การแข่งขันฟุตบอล, การแข่งขันตะกร้อ, การแข่งขันวอลเลย์, และการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน ฯลฯ และในช่วงเย็น (ประมาณ 18.00 น.) จะทำการแข่งขัน คลีไฟ (KLEE-FIRE) เป็นประจำทุกปี

ภาพการตีคลีไฟ

ที่มา : <https://www.google.co.th>

อุปกรณ์การเล่น เหว้าไม้ไผ่ (ลักษณะแบบตะขอ) ยาวประมาณ 1 เมตร หรือความยาวพอเหมาะกับผู้ใช้ไม้นั้น ๆ เพื่อใช้เป็นไม้ตี

ลูกไม้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางระหว่าง 10 – 15 เซนติเมตร และต้องเป็นไม้นุ่น (จ้าว) หรือไม้จากต้นทองหลาง เนื่องจากมีน้ำหนักเบา

สนามแข่งขัน ใช้สนามสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดเท่าสนามฟุตบอล โดยสนามจะใหญ่จะเล็กขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เล่น เช่น จำนวนผู้เล่นฝ่ายละ 11 คน ใช้สนามฟุตบอลขนาดผู้เล่นฝ่ายละ 11 คน หรือจำนวนผู้เล่นฝ่ายละ 7 คน ใช้สนามฟุตบอลขนาดผู้เล่นฝ่ายละ 7 คน (ฟุตบอล)

จำนวนผู้เล่น แบ่งเป็น 2 ฝ่าย ๆ ละ 11 คน หรือ 7 คน หรือตามความเหมาะสม

ลักษณะการเล่น จะต้องตีลูกไม้ที่ติดไฟส่งต่อกันไปเข้าประตูฝ่ายตรงข้าม หากเข้าประตูจะถือว่าเป็นคะแนนได้ 1 แต้ม (หลักการเดียวกับกีฬาฮอกกี้และกีฬาฟุตบอล) โดยมีผู้ป้องกันยืนอยู่ที่ประตู ไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามตีลูกไฟเข้าประตู

ผู้เล่นจะตีลูกไฟได้ โดยที่ตีจะต้องไม่เกินระดับเอว หากตีสูงกว่านี้จะเป็นการผิดกติกา ฝ่ายตรงข้ามจะได้ตั้งลูกเล่น ณ จุดที่ทำผิดกติกา

ผู้ใดที่ตีลูกออกนอกเขตสนาม ฝ่ายตรงข้ามจะนำลูกไฟ วางบนเส้น ณ จุดที่ออก แล้วเล่นต่อ (เหมือนการเล่นกีฬาฟุตบอล)

ผู้เล่นจะใช้ข้อนิ้วส่วนใดของร่างกายเล่นไม่ได้ จะถือว่าผิดกติกา ยกเว้นผู้เล่นที่ทำหน้าที่รักษาประตูทุกส่วนของร่างกายใช้ถูกลูกหรือเล่นลูกได้

การเริ่มเล่น หรือแข่งขัน ผู้เล่นฝ่ายละ 1 คน พร้อมกันที่เส้นแบ่งครึ่งสนาม (กลางสนามแข่งขัน) จะใช้ไม้เคาะที่พื้น สลับกับเตะไม้ฝ่ายตรงข้าม จำนวน 3 ครั้ง รวมจำนวนเคาะทั้งหมด 6 ครั้ง)

เวลาที่ใช้ในการแข่งขัน แบ่งเวลาการแข่งขันออกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 15 นาที มีเวลาพักครึ่งไม่เกิน 10 นาที”

“ดีจังเลยคะคุณแม่ ช่วงออกพรรษาเราไปเที่ยวที่บ้านหนองเข็งกันนะคะ”

“ก่อนจะเที่ยว เราต้องไปทำบุญกันก่อนนะจ๊ะชาวบ้านหนองเข็ง จะจัดกิจกรรมการเล่นปีละ 1 ครั้งในช่วง "งานออกพรรษา" ของทุกปีในช่วงเช้าจะมีพิธีตักบาตร, การแข่งขันปล่อยโคมไฟ, การแข่งขันฟุตบอล การแข่งขันตะกร้อ, การแข่งขันวอลเลย์, และการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน ฯลฯ และในช่วงเย็น (ประมาณ 18.00 น.) จะทำการแข่งขัน คลีไฟ (KLEE-FIRE) เป็นประจำทุกปีเลยจ๊ะ ได้ทำบุญและก็ได้เที่ยวด้วยนะจ๊ะ”

กิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

คำสั่ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายถูก (/) หน้าข้อความที่ถูก
และกาเครื่องหมายผิด (X) หน้าข้อความที่ผิด

- _____ 1. ก่อนที่จะมีการบวชถ้าท้องบพชานนาคได้ไม่ต้องไปอยู่วัด
- _____ 2. ประเพณีแห่นาคโหด จัดขึ้นตลอดทั้งปี เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว
- _____ 3. การแห่นาคโหดมีขึ้นเพราะเป็นการแก้บน
- _____ 4. การแห่นาคโหดเป็นการทดสอบจิตใจของผู้ที่จะบวช
- _____ 5. ระหว่างการแห่นาคโหด ถ้านาคตกจากแคร่สามารถขึ้นมานั่งใหม่และแห่ต่อจนครบ 3 รอบ
- _____ 6. การตีคลีไฟเป็นการละเล่นของชาวบ้านหนองเขื่อง ตำบลกุดตุ้ม จังหวัดชัยภูมิ
- _____ 7. ไม้ที่นำมาทำลูกไฟคือไม้ทองหลาง เพราะมีน้ำหนักเบาและติดไฟง่าย
- _____ 8. การตีคลีไฟสามารถเล่นได้ตลอดทั้งปี
- _____ 9. ปัจจุบันไม้ที่ใช้ตีคลีไฟเปลี่ยนจากไม้ไผ่มาเป็นท่อพลาสติกเพราะหาง่าย
- _____ 10. กติกาการเล่นตีคลีไฟ ใช้กติกาของกีฬาฮอกกี้และกีฬาฟุตบอลผสมผสานกัน

เฉลยกิจกรรมท้ายเรื่อง
บทที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

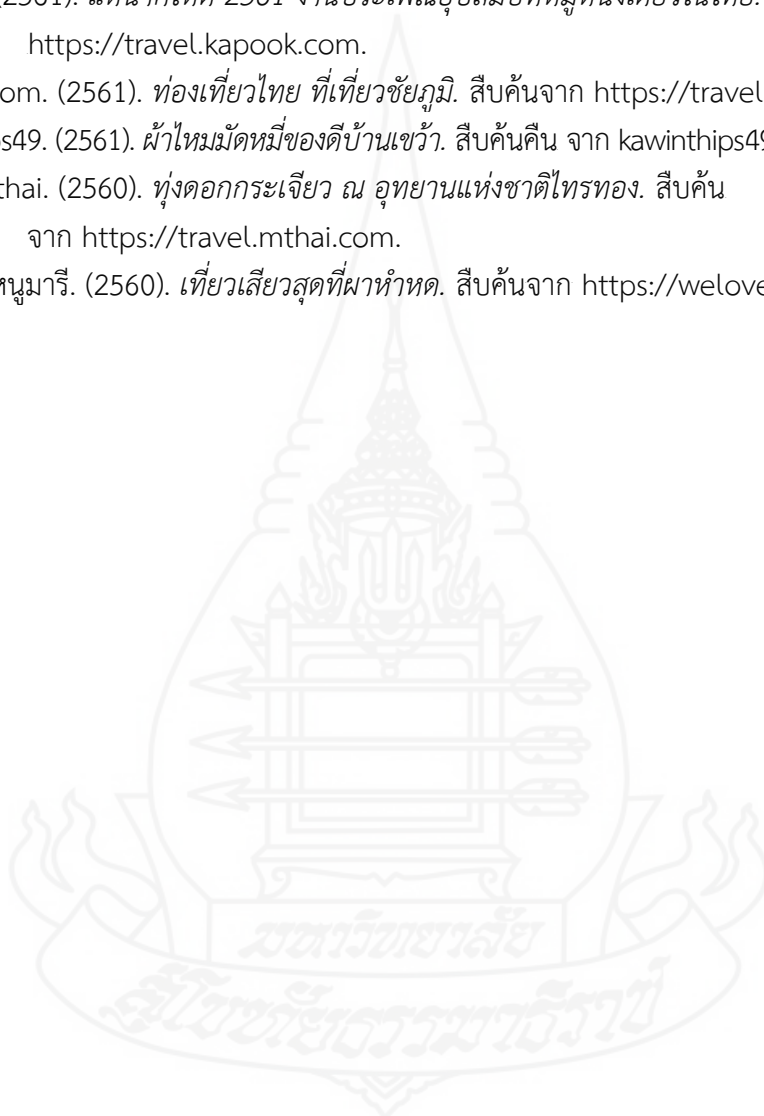
คำสั่ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายถูก (/) หน้าข้อความที่ถูก
และกาเครื่องหมายผิด (X) หน้าข้อความที่ผิด

1. ก่อนที่จะมีการบวชถ้าท้องบขานาคได้ไม่ต้องไปอยู่วัด
2. ประเพณีแห่นาคโหด จัดขึ้นตลอดทั้งปี เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว
3. การแห่นาคโหดมีขึ้นเพราะเป็นการแก้บน
4. การแห่นาคโหดเป็นการทดสอบจิตใจของผู้ที่จะบวช
5. ระหว่างการแห่นาคโหด ถ้านาคตกจากแคร่สามารถขึ้นมานั่งใหม่และแห่ต่อจนครบ 3 รอบ
6. การตีคลีไฟเป็นการละเล่นของชาวบ้านหนองเขื่อง ตำบลกุตุ้ม จังหวัดชัยภูมิ
7. ไม้ที่นำมาทำลูกไฟคือไม้ทองกลาง เพราะมีน้ำหนักเบาและติดไฟง่าย
8. การตีคลีไฟสามารถเล่นได้ตลอดทั้งปี
9. ปัจจุบันไม้ที่ใช้ตีคลีไฟเปลี่ยนจากไม้ไผ่มาเป็นท่อพลาสติก เพราะหาง่าย
10. กติกาการเล่นตีคลีไฟ ใช้กติกาของกีฬาฮอกกี้และกีฬาฟุตบอลผสมผสานกัน

บรรณานุกรม

- คมกฤษ ฤทธิขจร. (2560). *ประวัติความเป็นมาของลายไหมมัดหมี่โบราณของบ้านเขว้า*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/traditiondee/>.
- คอลัมน์พระเครื่อง. (2561). *แห่นาคโหด*. สืบค้นจาก <https://www.khaosod.co.th> >
- คุณา นนทพัฒน์. (2542). *โครงการหนังสือชุดจังหวัดของเรา “ชัยภูมิ เมืองพระยาแล”*. กรุงเทพมหานคร: แสงเลิศ.
- จังหวัดชัยภูมิ. (2526). *ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยภูมิ*. กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒนา.
- ททท. ชัยภูมิ. (2561). *ศาลเจ้าพ่อพระยาแล*. สืบค้นจาก review.tourismthailand.org/phayalay/.
- ทะนุพงศ์ กุสุมา ณ อยุธยา. (2560). *ร้านหม่าแม่ฮั่น สูตรโบราณดั้งเดิมต้นตำรับหม่าแซบบ้านบัวชัยภูมิ*. สืบค้น จาก <https://www.technologychaoban.com>.
- ทะเลหมอกดอทคอม. (2556). *ผาสุดแผ่นดิน : อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม*. สืบค้นจาก www.talamok.com/tour/chaiyaphum/.
- ปราโมทย์ พุทธิไสย. (2560). *แห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ภูเขียว ชัยภูมิ*. สืบค้นจาก www.nationtv.tv/.
- ไพฑูรย์ มีกุล เรียบเรียง. (2542). “จังหวัดชัยภูมิ” *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน เล่มที่ 10*. จัดพิมพ์เนื่องในพระราชพิธี มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. กรุงเทพมหานคร: สยามเพรสแมเนจเม้นท์. หน้า 3258.
- ภัทรพล ประสมเดช. (2561). *ติคลีไฟ*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/tikhlifi1>.
- มูลนิธิวิกิพีเดีย. (2561). *จังหวัดชัยภูมิ*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- มูลนิธิวิกิพีเดีย. (2561). *พระยาภักดีชุมพล (แล)*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- มูลนิธิวิกิพีเดีย. (2561). *อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- มูลนิธิวิกิพีเดีย. (2561). *อุทยานแห่งชาติภูแลนคา*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- ละเอียต ขำชัยภูมิ. (2561). *ผ้าไหมมัดหมี่บ้านเขว้า*. สืบค้นจาก www.otoptoday.com/wisdom/625/.
- สกฤณา ศิริบุรณ์พัฒนา. (2561). *อุทยานแห่งชาติไทรทอง*. สืบค้นจาก <https://sanooktiew.com> > ชัยภูมิ > Home.
- สง่า พัฒนาชีวพล. (2438). *เจ้าพ่อพระยาแล : ความเชื่อและพิธีกรรม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ จ.ชัยภูมิ. (2561). *ประวัติติคลีไฟ*. สืบค้นจาก pr.prd.go.th/chaiyaphum/ewt_news.php?nid=1145.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. (2561). *ไทรทอง - กรมอุทยานแห่งชาติ*. สืบค้นจาก park.dnp.go.th/visitor/.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. (2561). *ป่าหินงาม - PA Hin Ngam National Park - กรมอุทยานแห่งชาติ*. สืบค้นจาก park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=9132.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. (2561). *ภูแลนคา*. สืบค้นจาก park.dnp.go.th/visitor/.
- สุพจน์ วงศ์คำสิงห์. (2560). *หม่ามัดหมี่ชัยภูมิ*. สืบค้นจาก www.komchadluek.net/news/lifestyle/.

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. (2561). ผ้าไหมบ้านเขว้า. สืบค้นจาก www.chpao.org/travel/product-
- อนุชา ลูกพ่อแล. (2561). ชัยภูมิจัดสืบสานมหัศจรรย์กีฬาโบราณ ตีคสิไฟ หนึ่งเดียวในโลก. สืบค้นจาก www.tnews.co.th/contents/391135.
- Dragonthailand. (2559). ผาห้วยน้ำคชัยภูมิ. สืบค้นจาก <https://www.touronthai.com/article/2787>.
- Kapook. (2561). แหน่ภาคไหน 2561 งานประเพณีอุปสมบทหมู่หนึ่งเดียวในไทย. สืบค้นจาก <https://travel.kapook.com>.
- Kapook.com. (2561). ท่องเที่ยวไทย ที่เที่ยวชัยภูมิ. สืบค้นจาก <https://travel.kapook.com> >
- Kawinthips49. (2561). ผ้าไหมมัดหมี่ของดีบ้านเขว้า. สืบค้นจาก kawinthips49.blogspot.com/.
- Travel.mthai. (2560). ทุ่งดอกกระเจียว ณ อุทยานแห่งชาติไทรทอง. สืบค้นจาก <https://travel.mthai.com>.
- Welove หนุมารี่. (2560). เที่ยวเสียวสุดที่ผาทำหาด. สืบค้นจาก <https://welovetogo.com/th>.

บทที่ 3

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

1.2.1 หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการอ่านเพื่อฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 5 เรื่อง

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและด้านการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) จำนวน 10 คน

1.3 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ตามลำดับดังนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเน้นเสริมทักษะ และนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น โดยกำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือดังนี้

1) ลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

(1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

(2) รูปแบบหนังสือมีขนาด 15 ยก

(3) เนื้อหาหนังสือประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เมืองผู้กล้า พระยาแล

ตอนที่ 2 ถักทอสายใยรัก สู่มื่นผ้า

ตอนที่ 3 หม่า ด้วยรักและคิดถึง

ตอนที่ 4 ของขวัญจากธรรมชาติ

ตอนที่ 5 ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

2) โครงสร้างของเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาหนังสือประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรมท้ายเรื่อง และภาพประกอบ รายละเอียด ดังนี้

(1) คำนำ เป็นการเขียนอธิบายจุดประสงค์การนำเรื่องราวของท้องถิ่นมาเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละเรื่องเพื่อให้นักเรียนศึกษา และบอกแนวทางในการอ่าน

(2) คำชี้แจง เป็นการกล่าวถึงเหตุผลในการสร้างหนังสือและชี้แจงข้อปฏิบัติแนวทางในการอ่าน

(3) เนื้อหา เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

(4) กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

(5) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยผู้อ่านมีความเพลิดเพลินเกิดจินตนาการในการอ่าน

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างและพัฒนาหนังสือ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพหนังสือ โดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตรวจสอบคุณภาพ โดยนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมียละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) การสร้างหนังสือ

(1) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 วิสัยทัศน์ โครงสร้าง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แกนกลาง คุณภาพผู้เรียน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

(2) ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องเที่ยวเมืองชัยภูมิ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำมาเป็นแนวคิดและกรอบในการสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน

(3) ศึกษาข้อเท็จจริงด้านเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดชัยภูมิ จากเอกสารต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์/สังเคราะห์ เรียบเรียงจัดลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่นำเสนอ

(4) กำหนดจุดประสงค์ในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเน้นความมีสาระให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมจากการเรียนในหนังสือเรียนสอดคล้องกับสภาพผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ปลุกฝังให้ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่าน

(5) วางโครงเรื่องของเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นเรื่อง โดยนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 5 เรื่อง คือ

ก. เมืองผู้กล้า พระยาแล

- ข. ถักทอสายใยรัก สู่ผืนผ้า
- ค. หม่า ด้วยรักและคิดถึง
- ง. ของขวัญจากธรรมชาติ
- จ. ประเพณี ความเชื่อ และการละเล่น

2) การตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังต่อไปนี้

(1) ร่างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านจัดทำประเมินทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพหนังสือ นำหนังสือที่แก้ไขปรับปรุงเสนอให้ผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญ คือ เกณฑ์ตัดสินจากคะแนน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนประเมินความพึงพอใจแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาคุณภาพหนังสือที่สร้างขึ้น นำแบบประเมินมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามผู้ทรงวุฒิให้ความเห็นและเสนอแนะไว้

(2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงวุฒิ นำหนังสือส่งเสริมการอ่านเสนอให้ผู้ทรงวุฒิที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย และด้านการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 3 คน พิจารณาคุณภาพหนังสือ พร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือดังนี้

- ก. ด้านเนื้อหา ในบางตอนของเรื่องยังขาดรายละเอียดที่สำคัญอีกบางส่วน ควรปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์
- ข. ด้านวิธีการนำเสนอ การนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนดี เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แต่ควรมีการปรับเนื้อหาบางตอนให้มีความกระชับ
- ค. ด้านการใช้ภาษา ควรตรวจสอบการพิมพ์สะกดคำ การเว้นวรรค
- ง. ด้านการจัดรูปเล่ม ควรแก้ไขปกหน้าให้ภาพชัดเจนและมีสีสันมากขึ้น
- จ. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ บางหน้ามีจำนวนภาพประกอบมากเกินไปจนความจำเป็น บางภาพเล็กเกินไปไม่ชัดเจน ควรปรับให้ชัดเจนเหมาะสม
- ฉ. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ หนังสือเล่มนี้ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

(3) การนำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

นำหนังสือมาปรับปรุงเพื่อจัดทำเป็นหนังสือที่สมบูรณ์ โดยได้ปรับปรุงดังนี้

- ก. ด้านเนื้อหา เพิ่มเติมรายละเอียดสำคัญในเนื้อหาบางตอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ข. ด้านวิธีการนำเสนอ ปรับแก้ไขการดำเนินเรื่องบางตอนให้กระชับยิ่งขึ้น
- ค. ด้านการใช้ภาษา ตรวจสอบการพิมพ์สะกดคำ การเว้นวรรคจน

ถูกต้องสมบูรณ์

ง. ด้านการจัดรูปเล่ม ปรับแก้ไขปกหน้าให้ชัดเจน และมีสีสันมากขึ้น
ตามคำแนะนำ

จ. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ ปรับแก้ไขจำนวนภาพให้
เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และปรับภาพให้มีขนาด สี สันชัดเจนสมจริงยิ่งขึ้น

(4) การนำหนังสือที่แก้ไขปรับปรุงเสนอให้ผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพ
หนังสือที่แก้ไขปรับปรุงเสนอให้ผู้ทรงวุฒิประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับแล้ว
นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

(5) การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยใช้ข้อมูลจากนักเรียนการ
ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือในขั้นนี้ เป็นการนำหนังสือไปทดลองให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 10 คน อ่าน เพื่อประเมินความพึง
พอใจตามแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตรฐานค่า แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

1.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1.4.1 ตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงวุฒิ ปรากฏผลดังนี้

- 1) *ด้านเนื้อหา* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น
เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การดำเนินเรื่อง ชวนติดตาม เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้าน
สติปัญญา อารมณ์ สังคม ความยาวของแต่ละตอนมีความเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับ
เนื้อหามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22
- 2) *ด้านวิธีการนำเสนอ* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับ
ขั้นตอน การนำเสนอเนื้อหาและภาพสอดคล้องน่าสนใจ วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของ
ผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00
- 3) *ด้านการใช้ภาษา* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า มีชื่อเรื่องความเหมาะสม การ
บรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่ายสำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
มาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33
- 4) *ด้านการจัดรูปเล่ม* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัย
ของผู้เรียน รูปเล่มแข็งแรง ทนทาน การออกแบบปกน่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของ
หนังสือครบถ้วนตามรูปแบบของหนังสือ ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20
- 5) *ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การจัดหน้า
และภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน ภาพประกอบ
ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จำนวนของภาพประกอบมี
ความเหมาะสม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33
- 6) *ด้านประโยชน์ที่ได้รับ* ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรัก
การอ่าน นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากหนังสือ นักเรียน
ได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย
เท่ากับ 4.42

1.4.2 ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านดำเนินการโดยให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

- 1) *ด้านเนื้อหา* นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนการดำเนินเรื่องชวนติดตามเนื้อหาแต่ละตอนมีความยาวเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70
  - 2) *ด้านวิธีการนำเสนอ* นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเรื่อง วิธีการนำเสนอเหมาะสมน่าสนใจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67
  - 3) *ด้านการใช้ภาษา* นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ชื่อเรื่องน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน การบรรยายเรื่องชัดเจนเข้าใจง่าย สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย สำนวนและภาษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.83
  - 4) *ด้านการจัดรูปเล่ม* นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หน้าปกสวยงามดึงดูดความสนใจของนักเรียน ขนาดของเล่มมีความเหมาะสม ขนาดและรูปแบบตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.48
  - 5) *ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ* นักเรียนมีความคิดเห็นว่าภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมชวนให้น่าอ่าน ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60
  - 6) *ด้านประโยชน์ที่ได้รับ* นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากการอ่านหนังสือ นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80
- สรุปการประเมินจากนักเรียน จำนวน 10 คน นักเรียนนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

2. อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 แสดงว่าเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การ

ดำเนินเรื่อง ชวนติดตาม เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความยาวของแต่ละตอนมีความเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหา

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมีการดำเนินเรื่องชวนติดตามเนื้อหาแต่ละตอนมีความยาวเหมาะสม กิจกรรมท้ายเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น โดยระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 แสดงว่ามีระดับคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ฤพลย์ มาศจรัส, (2548, น. 1) ที่กล่าวว่า เนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ด้านเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมาก โดยเนื้อหาในหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเหมาะกับวัยและความสามารถในการอ่านของผู้เรียน การดำเนินเรื่อง ชวนติดตาม

2.2 ด้านวิธีการนำเสนอ

ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน การนำเสนอเนื้อหา และภาพสอดคล้องน่าสนใจ วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00 แสดงว่าด้านวิธีการนำเสนอมีความเหมาะสมมาก

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหา เป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเรื่อง วิธีการนำเสนอเหมาะสมน่าสนใจโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 แสดงว่า มีระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสนั่น มีชั้นหมาก (2537, น. 184-185) ได้กล่าวว่า วิธีการเสนอเรื่อง การเรียงลำดับความยากง่าย เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ การเน้นสาระสำคัญ และภิญญาพร นิตยะประภา (2534, น. 70-77) กล่าวว่าการจัดภาพต้องจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สมจริง สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหนังสือ

ดังนั้น วิธีการนำเสนอที่ผู้ศึกษาได้ลำดับเรื่อง พร้อมทั้งมีภาพประกอบทำให้เข้าใจง่าย จึงทำให้วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับผู้อ่านมาก ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

2.3 ด้านการใช้ภาษา

ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า มีชื่อเรื่องความเหมาะสม การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่ายสำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.33 แสดงว่าด้านการใช้ภาษามีความเหมาะสมมาก

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ชื่อเรื่องน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน การบรรยายเรื่องชัดเจนเข้าใจง่าย สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย สำนวนและภาษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 แสดงว่าด้านการใช้ภาษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย รอดจ่าย (2534, น. 12) ที่กล่าวว่า ภาษาที่ใช้ในการเขียนร้อยแก้ว ภาษาง่าย ๆ สุกภาพ สะดวกแก่การเข้าใจ ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นเรียน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ด้านการใช้ภาษาในหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น การบรรยายเรื่องชัดเจนเข้าใจง่าย สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย สำนวนและภาษามีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำไปให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้

2.4 ด้านการจัดรูปเล่ม

ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รูปเล่มแข็งแรง ทนทาน การออกแบบปกน่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบของหนังสือ ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยสรุปแล้วด้านการจัดทำรูปเล่ม ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นมีคะแนนเฉลี่ย 4.20 แสดงว่า การจัดทำรูปเล่มหนังสือมีความเหมาะสมมาก

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หน้าปกสวยงามดึงดูดความสนใจของนักเรียน ขนาดของเล่มมีความเหมาะสม ขนาดและรูปแบบตัวอักษรชัดเจน อ่านง่ายส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 แสดงว่าด้านการจัดรูปเล่มมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527, น. 140) ที่กล่าวว่า การจัดทำรูปเล่ม ลักษณะรูปร่าง ขนาดกระดาษ และขนาดตัวหนังสือ ขนาดรูปเล่ม ควรแบ่งออกเป็นหลายเล่ม โดยจบเป็นตอน ๆ แต่ละตอนจบในตัวเองขนาดรูปเล่มถือเอาความกะทัดรัด เปิดง่ายเป็นเกณฑ์

สรุปได้ว่า ด้านการจัดทำรูปเล่ม ของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีหน้าปกสวยงามดึงดูดความสนใจของนักเรียน ขนาดของเล่มมีความเหมาะสม ขนาดและรูปแบบตัวอักษรชัดเจน อ่านง่ายส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมมาก

2.5 ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ

ผู้ทรงวุฒิ มีความเห็นว่า การจัดหน้าและภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จำนวนของภาพประกอบมีความเหมาะสม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.33 แสดงว่ามีความเหมาะสมมาก

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมชวนให้น่าอ่าน ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 แสดงว่าการจัดหน้าและภาพประกอบมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ภิญญาพร นิตยประภา (2534, น. 70-77) ที่กล่าวว่า การจัดภาพต้องจัดภาพประกอบให้เหมาะสมกับเรื่อง โดยอาศัยหลักในการจัดภาพ คือ ดูว่าเป็นหนังสือประเภทใด เขียนให้เด็กวัยใดอ่าน คำนึงลักษณะภาพที่เด็กเข้าใจง่าย ภาพต้องเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา สมจริงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหนังสือ ส่วนการจัดหน้าต้องให้มีดุลยภาพ มีเอกภาพ และมีจุดเด่นเร้าอารมณ์ และจินตนา ไบกาซูยี (2542, น. 65) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาพในหนังสือสำหรับเด็กว่า ภาพช่วยสร้างความคิด อธิบายเรื่องราว และช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามเรื่องได้ดี ในบางครั้งผู้อ่านไม่สามารถอ่านให้เข้าใจเรื่องโดยตลอดแต่ถ้าได้ดูภาพก็จะสามารถเข้าใจเรื่องได้

จึงสรุปได้ว่า ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น เป็นภาพประกอบที่สวยงาม เหมาะสมชวนให้น่าอ่าน ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสมต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านให้นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2.6 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากหนังสือ นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.42 แสดงว่ามีความเหมาะสมมาก

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากการอ่านหนังสือ นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.8 แสดงว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับมีคุณภาพความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ไบกาซูยี (2537, น. 159) ได้กล่าวไว้ว่า “สภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นหัวข้อในการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งสามารถวัดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่น เช่น อาชีพที่สำคัญ สถานที่สำคัญ บุคคลที่สำคัญของท้องถิ่น เป็นต้น” และถวัลย์ มาศจรัส (2540, น. 44) กล่าวว่า เรื่องในท้องถิ่นสามารถนำมาจัดทำเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านได้ เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และอนุรักษ์มรดกอันดีงามของท้องถิ่นตน การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านจะให้น่าอ่านจะต้องเขียนในรูปแบบเชิงคดีและสารคดี เพราะเป็นการเขียนที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินสนุกสนาน เขียนได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

สรุปได้ว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความรู้เกี่ยวและ มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน ตรงกับวัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างดี

สรุปภาพรวมของหนังสือ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 อยู่ในระดับมาก สำหรับนักเรียน มีความพึงพอใจเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือที่สร้างขึ้นมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 คุณภาพเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหนังสือให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถเสนอแนะให้ผู้เรียนใช้หนังสือได้ถูกต้อง

3.1.2 การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทยอย่างน้อยในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 หากผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยน้อยกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมีครูหรือผู้ปกครองช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการอ่าน

3.1.3 การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน คือ อ่านเนื้อหาหนังสือแต่ละตอน โดยตรวจสอบความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทำการตรวจสอบตามกิจกรรมที่ระบุไว้ท้ายเรื่อง

3.1.4 การใช้หนังสือนอกจากใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังสามารถนำหนังสือไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการกับทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์และเป็นตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

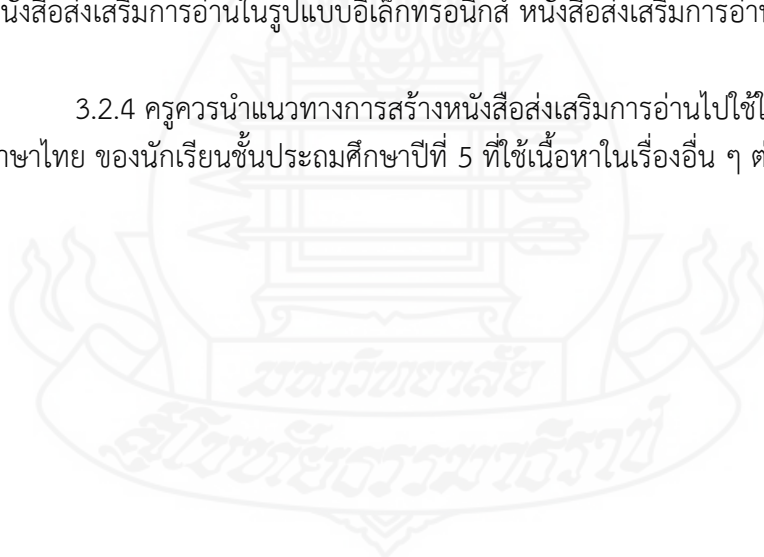
3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.2.1 ครูควรนำเรื่องราวที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ทั้งในด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต สิ่งใกล้ตัวเรื่องอื่น ๆ ประวัติที่มาของบุคคลและสถานที่สำคัญ อาหารพื้นเมือง เอกลักษณะท้องถิ่นด้านต่าง ๆ มารวบรวม แล้วสร้างเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อสร้างความตระหนัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งดีงามของท้องถิ่นไว้มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา

3.2.2 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านควรคำนึงถึงคุณภาพของการพิมพ์ เช่น ตัวอักษรปรก กระดาษ ภาพประกอบ ซึ่งควรมีความสวยงาม สร้างสรรค์ ชัดเจน สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้ส่วนประกอบของหนังสือได้มาตรฐาน

3.2.3 ครูควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือส่งเสริมการอ่านรูปแบบการ์ตูน เป็นต้น

3.2.4 ครูควรนำแนวทางการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้ในการพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้เนื้อหาในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือการใช้ภาพประกอบการสอนวรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- _____. (2545). *แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กัลยา อินธาระ. (2550). *การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (สาระที่ 1 การอ่าน) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคำขวัญท้องถิ่น “บ้านพลวง-บ้านลำชี มีของดีจะบอก”*. สุรินทร์: โรงเรียนบ้านลำชี (วุฒิวงษ์ ราษฎร์สงเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1.
- กาญจนา นุชนคร. (2539). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “การเล่นของเด็กโคกโพธิ์”*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สงขลา.
- จินตนา ไบกาชยี่. (2533). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์.
- _____. (2534). *การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จิราพร เขาวนา. (2543). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง “เที่ยวเมืองนคร”*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น.
- ณรงค์ ทองปาน. (2536). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ กรรมการฝึกหัดครู.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2535). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- ธวัช วันชูชาติ. (2542). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. นครสวรรค์: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- นิตย์ วังโณ. (2550). *การศึกษาการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. บุรีรัมย์: โรงเรียนบ้านโคกก่อง อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابุรีรัมย์ เขต 4.

- บุญนำ ยิ่งศิริอำนวย. (2552). รายงานผลการใช้และพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปราณบุรี: โรงเรียนอนุบาลปราณบุรี (บ้านเมืองเก่า).
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปราณี ปราบริปู. (2545). นโยบายพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการ. วารสารวิชาการ, 5(1).
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534). การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราตรี พิมพ์บุตร. (2546). การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่อง หลวงปู่ขาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วินัย รอดจ่าย. (2534). การเขียนและการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ. ตะเกียง.
- วีระ ตันตระกูล และคณะ. (2533). บันไดสู่ความก้าวหน้าของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: อุดมศึกษา.
- สมาน แต้มพิมาย. (2543). การสร้างแบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ถ่ายเอกสาร).
- สำลี รักสุทธี. (2544). เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร และการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุชาติ เจริญฤทธิ์. (2532). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เที้ยวเมืองพังงา. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- อภิวรรณ วีระสมิทธ์. (2544). หนังสือสำหรับเด็กกับการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ นางชลลิตา ทิพย์วรรณ
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
 วุฒิการศึกษา - การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 - ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย) สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2. ชื่อ นางเทวีวรรณ การปลุก
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบุญวัฒนา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
 วุฒิการศึกษา - การศึกษามหาบัณฑิต (กษ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน
 เอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 - ครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย) โรงเรียนบุญวัฒนา อ.เมือง
 จ.นครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

3. ชื่อ นางเพ็ญโฉม จันโปลัง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ต.เทพาลัย อ.คง จ.นครราชสีมา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
 วุฒิการศึกษา - การศึกษามหาบัณฑิต(กษ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน
 เอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 - ครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย) โรงเรียนชุมชนบ้านวัด ต.เทพาลัย
 อ.คง จ.นครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครราชสีมา เขต 6

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๔๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน นางชลลดา ทิพย์วรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางปาริชาติ แก้วกันยา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการแนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการศึกษา สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๑-๙๗๗-๓๙๖๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๔๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน นางเทวีวรรณ การปลูก

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางปาริชาติ แก้วกันยา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการแนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการศึกษา สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖๖๖ ผู้ทรงคุณวุฒิ

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๑-๙๗๗-๓๙๖๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๔๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน นางเพ็ญโฉม จันทร์โพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางปาริชาติ แก้วกันยา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการแนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการศึกษา สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐๘๑-๙๗๗-๓๙๖๗

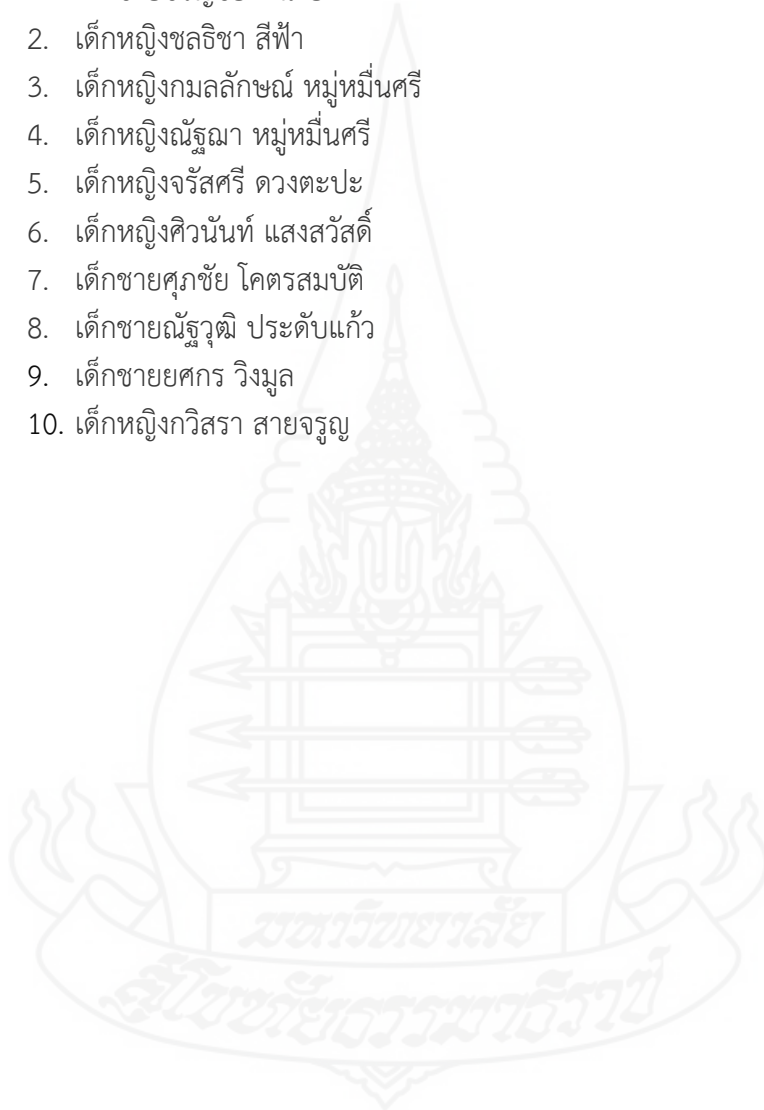
ภาคผนวก ข

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ

รายนามนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ

รายนามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ร่วมประเมิน

1. เด็กชายขวัญชัย เงินอก
2. เด็กหญิงชลธิชา สีฟ้า
3. เด็กหญิงกมลลักษณ์ หมุ่มหมื่นศรี
4. เด็กหญิงณัฐณา หมุ่มหมื่นศรี
5. เด็กหญิงจรัสศรี ดวงตะปะ
6. เด็กหญิงศิวินันท์ แสงสวัสดิ์
7. เด็กชายศุภชัย โคตรสมบัติ
8. เด็กชายณัฐวุฒิ ประดับแก้ว
9. เด็กชายยศกร วิงมูล
10. เด็กหญิงกวิสรา สายจรรยา

ภาคผนวก ค

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

**แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ**

เรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดของท่าน
ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา 1.1 เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น 1.2 เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 1.3 การดำเนินเรื่องชวนติดตาม 1.4 เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ของผู้อ่าน 1.5 ความยาวของแต่ละตอนมีความเหมาะสม 1.6 กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา					
2. ด้านวิธีการนำเสนอ 2.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน 2.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพสอดคล้อง น่าสนใจ 2.3 วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน					
3. ด้านการใช้ภาษา 3.1 ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม 3.2 การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่าย 3.3 สำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
	5	4	3	2	1
4. ด้านการจัดรูปเล่ม 4.1 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4.2 รูปเล่มแข็งแรงทนทาน 4.3 การออกแบบปกหน้าสนใจ เหมาะสมกับเนื้อหา 4.4 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบของหนังสือ 4.5 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ 5.1 การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม 5.2 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน 5.3 ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น 5.4 ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 5.5 จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม					
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ 6.1 หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 6.2 นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน 6.3 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากหนังสือ 6.4 นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน
 (.....)
 ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ง

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	4	5	4	4.33	มาก
1.2 เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	4	5	4.33	มาก
1.3 การดำเนินเรื่องชวนติดตาม	5	4	4	4.33	มาก
1.4 เนื้อหาของเรื่องส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ของผู้อ่าน	4	4	5	4.33	มาก
1.5 ความยาวของแต่ละตอนมีความเหมาะสม	4	4	4	4	มาก
1.6 กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา	4	4	4	4	มาก
รวม	25	25	26	4.22	มาก

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ด้านเนื้อหา มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.0 ถึง 4.33 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.22 แสดงว่า ด้านเนื้อหา มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านวิธีการนำเสนอ

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2. ด้านวิธีการนำเสนอ					
2.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน	4	4	4	4	มาก
2.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพสอดคล้อง น่าสนใจ	4	4	4	4	มาก
2.3 วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน	4	4	4	4	มาก
รวม	12	12	12	4	มาก

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ด้านวิธีการนำเสนอ มีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.0 แสดงว่า ด้านวิธีการนำเสนอ มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการใช้ภาษา

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3. ด้านการใช้ภาษา					
3.1 ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม	5	5	5	5.0	มากที่สุด
3.2 การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่าย	4	4	4	4.0	มาก
3.3 สำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4	4	4	4.0	มาก
รวม	13	13	13	4.33	มาก

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ด้านการใช้ภาษา มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.0 ถึง 5.00 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.33 แสดงว่า ด้านการใช้ภาษา มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการจัดรูปเล่ม

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4. ด้านการจัดรูปเล่ม					
4.1 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	4	4	4.0	มาก
4.2 รูปเล่มแข็งแรงทนทาน	4	4	4	4.0	มาก
4.3 การออกแบบปกน่าสนใจ เหมาะสมกับเนื้อหา	4	4	4	4.0	มาก
4.4 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ตามรูปแบบของหนังสือ	5	5	5	5.0	มากที่สุด
4.5 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	4	4	4.0	มาก
รวม	21	21	21	4.20	มาก

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ด้านการจัดรูปเล่ม มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.0 ถึง 5.00 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.20 แสดงว่า ด้านการจัดรูปเล่ม มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ					
5.1 การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม	4	4	4	4.0	มาก
5.2 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียน	4	4	4	4.0	มาก
	4	4	4	4.0	มาก
5.3 ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น	5	5	5	5.0	มากที่สุด
	4	4	4	4.0	มาก
5.4 ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
5.5 จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม					
รวม	21	21	21	4.20	มาก

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.0 ถึง 5.00 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.20 แสดงว่า ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
6.1 หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4	4	4	4.00	มาก
6.2 นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	5	5	5	5.00	มากที่สุด
6.3 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากหนังสือ	4	4	5	4.33	มาก
	4	5	4	4.33	มาก
6.4 นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ					
รวม	17	18	18	4.42	มาก

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ถึง 5.00 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.42 แสดงว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 7 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยรวม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	การแปล ความหมาย
1. ด้านเนื้อหา	4.22	มาก
2. ด้านวิธีการนำเสนอ	4.00	มาก
3. ด้านการใช้ภาษา	4.33	มาก
4. ด้านการทำรูปหนังสือ	4.20	มาก
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ	4.33	มาก
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.42	มากที่สุด
รวม	4.25	มาก

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียน

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เที่ยวเมืองชัยภูมิ”
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดชัยภูมิ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1**

.....

ตอนที่ 1 ประเมินระดับความคิดเห็น

คำชี้แจง	โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ		
	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
	1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา 1.1 เนื้อหาน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน 1.2 เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 1.3 การดำเนินเรื่องชวนติดตาม 1.4 เนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม 1.5 กิจกรรมท้ายเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง ได้ดีขึ้น					
2. ด้านวิธีการนำเสนอ 2.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย 2.2 ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเรื่อง 2.3 วิธีการนำเสนอเหมาะสม น่าสนใจ					
3. ด้านการใช้ภาษา 3.1 ชื่อเรื่องน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน 3.2 การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจง่าย 3.3 สำนวนและภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
4. ด้านการจัดรูปเล่ม 4.1 หน้าปกดึงดูดความสนใจของนักเรียน 4.2 ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม 4.3 ขนาดและตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย 4.4 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามรูปแบบ					
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ 5.1 ภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมชวนให้น่าอ่าน 5.2 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน 5.3 ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น 5.4 จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสม					
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ 6.1 หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 6.2 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจากการอ่านหนังสือ 6.3 นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน 6.4 นักเรียนได้รับความสนุกเพลิดเพลินจากการอ่าน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ภาคผนวก ฉ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
1. ด้านเนื้อหา							
1.1 เนื้อหาน่าสนใจทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
1.2 เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	6	-	-	-	4.4	มาก
1.3 การดำเนินเรื่องชวนติดตาม	7	3	-	-	-	4.7	มากที่สุด
1.4 เนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
1.5 กิจกรรมท้ายเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
รวม	35	15	-	-	-	4.7	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ด้านเนื้อหา มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.4 ถึง 4.8 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.7 แสดงว่า ด้านเนื้อหา มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านวิธีการนำเสนอ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
2. ด้านวิธีการนำเสนอ							
2.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
2.2 ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเรื่อง	6	4	-	-	-	4.6	มากที่สุด
2.3 วิธีการนำเสนอเหมาะสม น่าสนใจ	7	4	-	-	-	4.6	มากที่สุด
รวม	20	10	-	-	-	4.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ด้านวิธีการนำเสนอ มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.6 ถึง 4.8 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.67 แสดงว่า ด้านวิธีการนำเสนอ มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการใช้ภาษา

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
3. ด้านการใช้ภาษา							
3.1 ชื่อเรื่องน่าสนใจทำให้นักเรียน รู้สึกอยากอ่าน	6	4	-	-	-	4.8	มากที่สุด
3.2 การบรรยายเรื่องชัดเจน เข้าใจ ง่าย	9	1	-	-	-	4.9	มากที่สุด
3.3 สำนวนและภาษาอ่านแล้วเข้าใจ ง่าย	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
รวม	23	7	-	-	-	4.83	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ด้านการใช้ภาษา มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.8 ถึง 4.9 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.83 แสดงว่า ด้านการใช้ภาษา มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการจัดรูปเล่ม

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
4. ด้านการจัดรูปเล่ม							
4.1 หน้าปกดึงดูดความสนใจของ นักเรียน	2	8	-	-	-	4.2	มาก
4.2 ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม	7	3	-	-	-	4.7	มากที่สุด
4.3 ขนาดและตัวอักษรชัดเจน อ่าน ง่าย	5	5	-	-	-	4.5	มากที่สุด
4.4 ส่วนประกอบของหนังสือ ครบถ้วนตามรูปแบบ	6	3	1	-	-	4.5	มากที่สุด
รวม	20	19	1	-	-	4.48	มาก

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ด้านการจัดรูปเล่ม มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.2 ถึง 4.7 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.48 แสดงว่า ด้านการจัดรูปเล่ม มีคุณภาพเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ							
5.1 ภาพประกอบสวยงาม เหมาะสม ชวนให้น่าอ่าน	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
5.2 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการ ของผู้อ่าน	2	8	-	-	-	4.2	มาก
5.3 ภาพประกอบทำให้เข้าใจเนื้อเรื่อง ได้ดียิ่งขึ้น	7	3	-	-	-	4.7	มากที่สุด
5.4 จำนวนภาพประกอบมีความ เหมาะสม	8	1	1	-	-	4.7	มากที่สุด
รวม	25	14	1	-	-	4.6	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.2 ถึง 4.8 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.6 แสดงว่า ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ เหมาะสมในระดับมากที่สุด

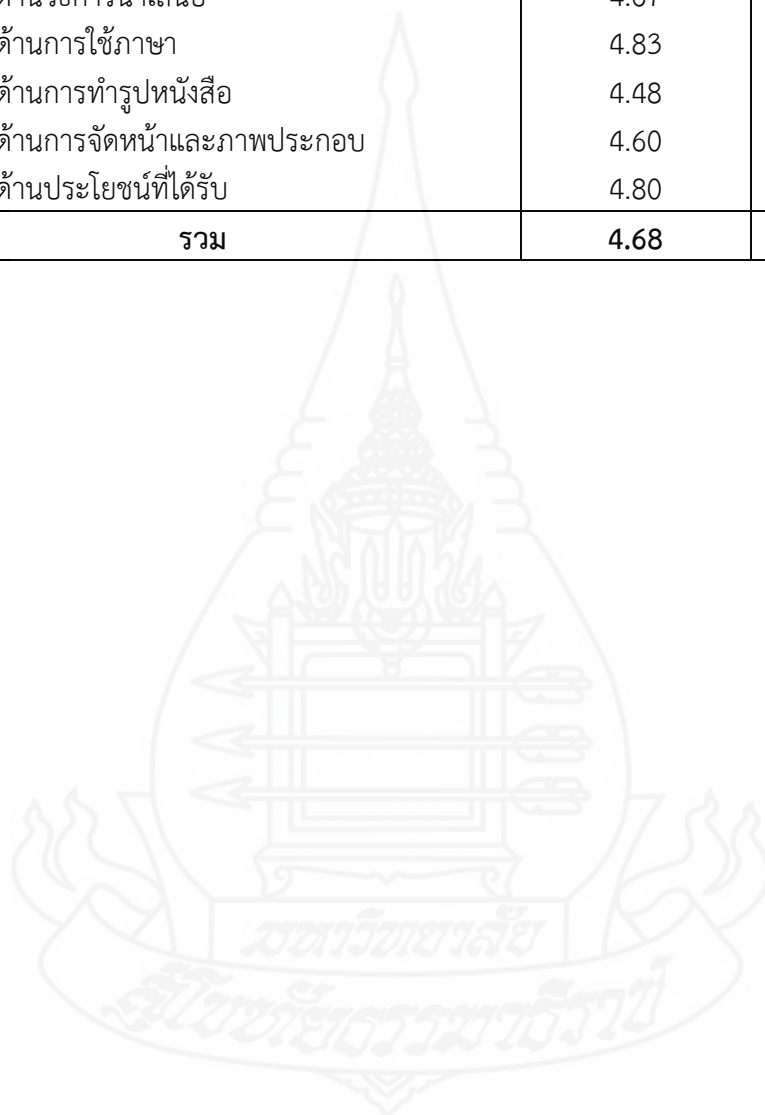
ตารางที่ 6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
	5	4	3	2	1		
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ							
6.1 หนังสือช่วยส่งเสริมนิสัยรักการ อ่าน	9	1	-	-	-	4.9	มากที่สุด
6.2 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น จากการอ่านหนังสือ	8	2	-	-	-	4.8	มาก
6.3 นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของ ตน	8	2	-	-	-	4.8	มากที่สุด
6.4 นักเรียนได้รับความสนุก เพลิดเพลินจากการอ่าน	7	3	-	-	-	4.7	มากที่สุด
รวม	32	8	-	-	-	4.8	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.7 ถึง 4.9 คิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.8 แสดงว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เหมาะสมในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยรวม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	การแปล ความหมาย
1. ด้านเนื้อหา	4.70	มากที่สุด
2. ด้านวิธีการนำเสนอ	4.67	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ภาษา	4.83	มากที่สุด
4. ด้านการทำรูปหนังสือ	4.48	มาก
5. ด้านการจัดหน้าและภาพประกอบ	4.60	มากที่สุด
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.80	มากที่สุด
รวม	4.68	มากที่สุด

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางปาริชาติ แก้วกันยา
วัน เดือน ปีเกิด	13 มกราคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม อันดับ 2) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2538
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๙ (บ้านค่าน้อย) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

